

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ 60-СТОРІНКОВИЙ ЖУРНАЛ – ЦЕ
БАГАТО ЦІКАВОЇ ІНФОРМАЦІЇ З ЖИТТЯ ПЛАСТУ
ЯК В УКРАЇНІ, ТАК І ЗА ЇЇ МЕЖАМИ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

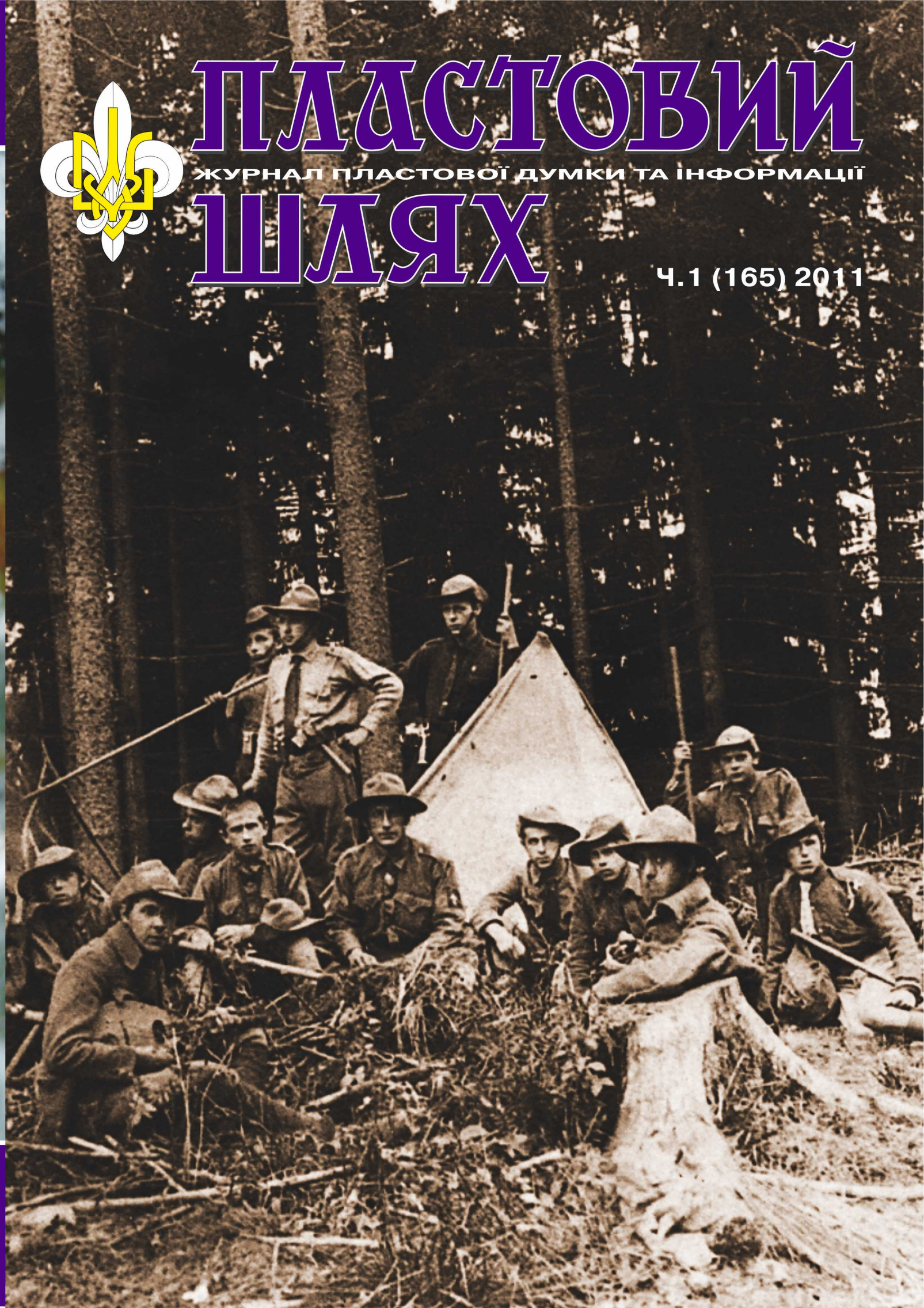

Пластовий Шлях, а/с 65, Головна пошта, Львів, 79000, Україна
Plastovy Shliakh P.O.Box 303 Southfields, New York, 10975-0303, USA

ПЛАСТОВИЙ ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ ШЛЯХ

Ч.1 (165) 2011

Історія твоєї нації – твоя свобода!

**Історію вільного народу пишуть його герої – не зрадь їх!
Історію рабів творять завойовники – зупини їх!**

НАЗУСТРІЧ 100-ЛІТТЮ ПЛАСТУ

«Будь іскрою, як мрієш бачити багаття»

Гасло 100-ліття Пласту

■ Богдан Підгайний, Ярослав Карпович (Карпевич), Іван Сенів, Ярослав Климко, Михайло Добрянський (вгорі), Роман Шухевич, Юрій Савицький, Роман Зубик. Друга пластова зустріч, Бубнище, 1925

■ Перший рій «Бджілка» Свято весни, Торонто, 18-19.06. 1949

■ Пластунки в с. Підлютому, 1920-ті

■ Табір Сокіл, 1943

■ В урочистостях з нагоди докторської інавгурації з о. Августина Волошина (у центрі з букетом) брали участь пластуни з української гімназії в Модржанах Анна Блєстівна, Василь Попович, Василь Корж, Тарас Тучак, Степанія Нечипоруківна, Оля Стефанівна, Юлія Коржівна. Прага, 1938

■ Курінь юначок на Ювілейному Святі весни в Міттенвальді, Німеччина, 1947 р. Хорунжа Марійка Кохановська, підхорунжі Віра Ременюк, Оксана Гафткович, курінна Аня Олексишин, бунчужна Люба Заяць

Дорогі Друзі!

Журнал «Пластовий шлях» продовжує публікувати давні пластові фотографії. Ця рубрика присвячена 100-літтю Пласту. Від 2008 року ми подаємо фотографії, інформація про які нам відома, з надією, що це збагатить наші знання з історії Пласту і заохотить молодь до її дослідження.

Будемо і надалі чекати на ваші листи. Інформацію просимо надсилати на адресу: В'ячеслав Стебницький, аб.скр. 65, Головна пошта, м. Львів, 79000 або на електронну пошту: vmsteb.plsh@gmail.com

Дякуємо усім, хто подав підписи до пластових фотографій, що були надруковані в попередніх числах журналу.

П Л А С Т О В И Й Ш Л Я Х

ч. 1 (165) 2011

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

Любомир Онишкевич З Різдвом Христовим та Новим роком!3

ОФІЦІЙНЕ

Звіти країв до Головної Пластової Булави4

Відзнака, знамено і пісня 100-ліття Пласту7

Звернення о. Бориса Гудзяка з приводу 100-ліття Пласту8

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

Старий Вовк Перемішані думки з-під снігу9

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Ігор Олексюк Різдвяна подорож Лутугинських пластунів 10

Марина Крицкалюк Пластова свічка 12

Назар Сухорончак Новацька коляда в Мюнхені 12

Христина Ходаківська Пластова станиця в Лондоні святкує 13

Ярослава Дудкина 22 січня у Києві відбулось

свято «Різдвяної свічки» 13

Зіна Беланюк Подорож Вифлеємського Вогню Миру до Криму 14

Зіна Беланюк Подорож до Львова 15

Богдан Іваницький До дня Злуки УНР і ЗУНР 16

Богдан Іваницький На лицарську честь 17

Борис Явір Іскра, Христина Качмарик Як ми таборували на

міжокружному мандрівному зимовому таборі «Білий ґруник. У полоні ночі...» 18

Ірина Вовк Як пластуни передавали Вифлеємський Вогонь Миру

в Білорусь та країни Прибалтики 19

Оксана Закидальська Пласт у Торонті відкрив нову домівку імені Гуцуляків 21

Олесь Ковальчук «Новий Сокіл» святкує 60-ліття 23

Сергій Філіппов Погляд мандрівника 24

ПЛАСТ І СКАВТІНГ

Леся Бойко Скавтська співпраця кордонів не має 27

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Андрій Котлярчук «Вирій 2010». Ціна спадщини 29

З чужини повернулися на Батьківщину 33

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

Анатолій Гороховський Кризь тернії — до зірок. Гайді Стефанишин-Пайпер —

перша у світі українка-астронавт 34

Ольга Свідзинська Вшанування Петра Франка 35

Богуслава Гринів Пластова діяльність Петра Франка 36

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Андрій Котлярчук Близька чи далека Америка 40

Андрій Чемеринський Два дні з життя «Сокола» 43

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

Дарія Загородна Спомини пластунки з Австралії 44

Андрій Чайковський Колись і тепер 47

Так формувався Пласт 49

НА ВІЧНУ ВАТРУ

У 10 річницю смерті бл. пам'яті Романа Копача 50

Відійшов на Вічну Ватру пл. сен. кер. Юрій Ференцевич, ВБ 50

З ПОШТОВОЇ СКРИНЬКИ

До обставин смерті (загибели) Лева Гаванського 51

ПЛАСТ І СУСПІЛЬСТВО

Ольга Свідзинська Як вандали знищили пам'ятну таблицю

Романові Шухевичу і як на це відреагувала українська міліція 52

Тарас Зень Рейтинг найбільших інформаційних приводів Пласту у 2010 році 54

З ПОШТОВОЇ СКРИНЬКИ

150000 гривень на фонд «Літопису рідної землі» 57

Музей-архів Пластового руху рекомендує 58

Зінаїда Беланюк Лист до редакції 58

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

Пластова творчість 59

ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ

Андрій Чемеринський Сокільська різдвяна картка 2011 59

Сіроманець-філателіст Пластові картки і конверти 60

с. 11

с. 14

с. 21

с. 27

с. 33

с. 37

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

пл. сен. Любомир Онишкевич

З Різдвом Христовим та Новим роком!

Дорогі читачки й читачі!

Вітаємо вас усіх з Новим роком Господнім та зі святим Різдвом Христовим! Хай Вам щастить в новому році більше, як в попередньому. Хай Господь Бог хоронить нашу Неньку-Україну від всіх її ворогів і наділить її щастям, здоров'ям і мирним спокійним життям. Хай дасть нашим провідникам силу, натхнення і витривалість, щоб вивести наш народ, що вивергав вже стільки нещастя та невдач, на тихі води і ясні зорі у світ добра і краси, у щасний Божий світ!

Так нам, Господи, допоможи!

А нашій Пластовій організації бажаємо великих успіхів у праці для наших дітей, для нашої молоді, для нашого народу. Нехай добрий і ласкавий Господь дасть нам силу вдержати і перебороти всі труди, невдачі й нещастя і дозволить нам повести нашу молодь на щасну дорогу праці для нашої країни, для нашого народу!

Так нам, Господи, допоможи!

А всім вам, дорогі читачки й читачі, добрі пластунки й пластуни, бажаємо якнайкращих успіхів у вашій мозольній праці на громадській ниві, у ваших бажаннях виховати нове покоління дітвори й молоді для українського народу. Нехай живе й розвивається в наших рядах «новий люд», нові покоління чесних, патріотичних, побожних і праведних людей, провідників нашої нації. Нехай в серцях наших майбутніх поколінь буде вічне добро і вічна віра у це добро, добро для всього людства, а зокрема для нашого Українського народу!

Так нам, Господи, допоможи!

З нагоди Нового року і Різдва Христового щиро дякую за співпрацю всім членам редколегії та всім співробітникам і дописувачам та численним іншим особам, які протягом останнього року причинилися до успіху нашого журналу.

Зокрема, дякую членам нашого видавництва та адміністрації в Україні: В'ячеславу Стебницькому, Ользі Свідзинській, Юрієві Леськову, Сергію Летенкові, Юрієві Гарматієві та всім іншим. Також дякую за допомогу пластунам в Новому світі: Ларисі Онишкевич та Юрієві Слюсарчуку.

Дякую референтові видань при Головній Пластовій Булаві, Миронові Баб'юку, та голові і членам Головної Пластової Булави та Головної Пластової Ради. Особлива подяка — за допомогу і дружні поради — Начальному Пластунові Любомирові Романкову.

Дякую також всім особам, пластунам і непластунам, які протягом останнього року надсилали нам свої листи, листи, репортажі, світлини, ілюстрації тощо. Без цих всіх посилок ми не могли б мати нашого журналу.

Дякую всім жертводавцям, що допомогли нам фінансовою чи іншою матеріальною допомогою. Зокрема, треба відзначити всіх друзів блаженної пам'яті Богдана Андрушкова, який так любив читати наш журнал, що просив своїх друзів і приятелів, щоб по його смерті зложили дар на нього, що вони й зробили. Вічна йому пам'ять!

Фото Б. Явора Іскри

Звіти країв до ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ

Звіт КПС Канади за 2010 р. до Головної Пластової Булави

1. Крайовий Пластовий З'їзд Канади відбувся 6 — 7 березня 2010 року. На цьому з'їзді був вибраний новий крайовий провід.

2. Чисельний стан по уладах до 7 березня 2010 р.:

УПН: 205

УПЮ: 272

УСП: 164

УПС: 303

Разом: 944

3. Літні табори, що відбулися 2010 року:

Новацькі:

- Станиця Монреаль, 4-18 липня. Місце: оселя «Батурин», South Bolton, Quebec

- Станиця Торонто (новачки), 4-17 липня. Місце: оселя «Пластова Січ», Grafton, Ontario

- Станиця Торонто (новаки), 18-31 липня. Місце: оселя «Пластова Січ», Grafton, Ontario

- Станиця Вінніпег, 4-18 липня. Місце: Український парк, Camp Morton, Manitoba

- Станиця Едмонтон, 4-14 серпня. Місце: оселя «Барвінок», Pigeon Lake, Alberta

Юнацькі:

- Станиця Оттава, 101-ий курінь, 21-28 серпня. Місце: Presidential Range, New Hampshire

- Станиця Торонто, 4-ий і 10-ий курені, 1-14 серпня. Місце: Cape Breton Highlands National Park, Nova

Scotia

- Станиця Торонто, 3-й курінь, 2-15 серпня. Місце: Badger Lake, French River, Ontario

- Станиця Торонто, 11-ий курінь, 7-15 серпня. Місце: Killarney Provincial Park, Ontario

- Станиця Вінніпег, 2-ий і 7-ий курені, 7-15 серпня. Місце: Riding Mountain National Park, Manitoba

- Станиця Едмонтон, 6-ий і 13-ий курені, 17-25 липня. Місце: Lac La Biche, Alberta

- Станиця Калґарі, 102-ий курінь, 16-26 серпня. Місце: Porpoise Bay Provincial Campground, British

Columbia

4. 18-22 серпня 2010 року відбувся табір УСП в парку Charleston Lake, Ontario. Було 17 учасників.

5. Конґрес Українців Канади відбувся 5-7 листопада 2010 року. Від Пласту брало участь 22 делеґати.

6. Репрезентанти Канади відбули всі телеконференції про Міжкрайову Пластову Зустріч 2011 на «Вовчій Тропі». Співпраця з американськими партнерами йде дуже добре.

7. Два представники Канади (пл. сен. Ганя Шиптур і пл. сен. Христя Колос) поїхали на наради станичних 16 жовтня 2010 року в справі МПЗ і ЮМПЗ.

8. 14 старших пластунів (8 з Торонта, 1 з Калґарі, 1 з Ванкуверу, 4 з Едмонтону) успішно відбули професійні вишколи канойкарства чи каякарства влітку 2010 року.

9. Голова КПС Канади відвідав станиці Калґарі і Едмонтон у жовтні і був присутній на їхніх Апелях.

10. Виробляємо і розвиваємо мережу і поширюємо її вжиток.

11. Оксана Закидальська завершує опрацювати інформацію про Пласт в Канаді до Альманаху на відзначення 100-ліття Пласту і планує до кінця листопада її здати.

12. Христя Колос виготовила список пластунів в Канаді, що відзначилися в громаді, політиці і т.п.

13. Думаємо, як і працюємо над тим, щоб притягнути нових українських імігрантів до Пласту.

14. Плануємо вишколювати виховників, бо бракує новацьких і юнацьких виховників в декотрих станицях.

СКОБ!

пл. сен. Роман Мушка, ЛЧ

голова КПС Канади

Звіт КПС Німеччини за 2010 р. до Головної Пластової Булави

1. Провід

30 січня 2010 р. відбувся у Мюнхені 26 Крайовий Пластовий З'їзд Уладу українських пластунів, а також Мала Рада Скобиного Кругу (МРСК) та З'їзди УСП та УПС.

На крайовому пластовому з'їзді був вибраний новий склад проводу.

2. Стан фінансових членів по уладах до 01.12.2010 р.

УПН: 14, УПЮ: 35, УСП: 50, УПС: 70

Разом: 169

3. Вишколи

Від 8 до 11 липня 2010 р. відбулася у селищі Fischhausen — Neuhaus біля міста Мюнхена 232 Рада Орлиного Вогню «Співучі Рибки». Комендантка пл. сен. Оксана Микитчак, бунчужна ст. пл. Нуся Томашик, писар ст. пл. вірл. Марина Крицкалюк, інструктори: провід, пл. сен. Орест Куцан.

4. Міжкрайові табори

За звітний період були проведені міжкрайовий літній табір біля селища Кьонігсдорф та Міжкрайовий лещетарський табір в Австрії.

37-й міжкрайовий лещетарський табір 2010 р. відбувся від 27 березня до 3 квітня в м. Ст.-Йоган ім Понгау (Австрія). Комендант табору пл. сен. Роман Ткаченко, бунчужний ст. пл. Максим Геля, писар ст. пл. Катруся ден Тоом. Лижний інструктор ст. пл. скоб Борис Франкевич.

Табір пройшов дуже успішно, було загально 71 учасник. Булава провела дуже гарну роботу, підготувала різноманітну програму, відчувалася позитивна товариська атмосфера. Інструктори були підготовані професійно, і ми будемо це підтримувати надалі для підвищення технічного рівня лещетарів.

Міжкрайові літні табори УПЮ і УПН відбулися від 31 липня до 15 серпня 2010 р. біля селища Кьонігсдорф. І того року КПС в Німеччині запросила пластову групу з України (12 осіб) і перебрала всі кошти за транспорт, таборування і т. д. Українську групу успішно провадив ст. пл. скоб Іван Спринь.

Поза тим на літній табір приїхали пластуни з Німеччини, Швейцарії, Австрії, Бельгії і Англії. Програма була різноманітна і цікава: підготовка і здача проб, теренові ігри, спортивні змаги, вогники, ватри, свято Івана Купала, дводенна мандрівка в Альпи, прогулянка в канатний парк і т.д.

Комендантка УПЮ: ст. пл. Катруся ден Тоом, комендантка УПН: ст. пл. вірл. Марина Крицкалюк.

Число учасників: 60

Молода булава з великим успіхом провела табори.

Табір пташенят відбувся від п'ятниці, 06.08., до неділі, 08.08.2010 р., в рамках літнього табору. Пл. сен. Люба Бутковська-Вальків дуже дбайливо підготувала і провадила табір. Він завжди захоплює батьків та дітей пластовою ідеєю і багато з них тоді даліше переходять до Пласту.

Число учасників: 25

Загалом інтерес новоприбулих українців до Пласту зростає. Молоді сім'ї готові посилати своїх дітей на пластові табори. Тому нам необхідно підтримувати цю тенденцію різноманітними акціями та пластовими заходами, пояснювати пластові ідеї та мету нашої організації. Для цього потрібно підготувати добрих виховників.

5. Щорічні регулярні заходи біля пластової домівки.

За період від лютого до грудня 2010 р. під керівництвом КПС Німеччини проводилися і ще будуть проводитися такі пластові заходи:

- УПЮ та УПН: гурткові / ройові заняття та сходина, здача проб
- Всі Улади: коляда
- УПЮ: Свято весни
- УПС: «Пластовий ґриль»
- УПС: Передріздвяний базар 05.12.2010 р.
- УПС: «Різдвяні пакунки для України» до 05.12.2010 р.
- УПЮ: «Андріївський вечір» 11.12.2010 р.
- УПН: Свічка

Пласт Німеччини брав участь в усіх церковних та громадських святах української діаспори.

Також ми мали і сумні події: 6 жовтня 2010 року у м. Мюнхені після тяжкої хвороби відійшла на вічну ватру наша довголітня подруга пл. сен. Оля Ткаченко. Із цим ми втратили дорогу подругу, яка до останньої хвилини свого життя була віддана пластовим ідеалам. Будучи довгі роки Головою Крайової Пластової Старшини в Німеччині, Оля поєднувала керівництво Пласту з фінансовою та матеріальною допомогою лі-

карням, дитячим будинкам, дружнім організаціям і всю свою життєву енергію вклала в виховницьку роботу та харитативну діяльність, була прикладом і порадиником у всьому. Подруга Оля назавжди залишиться в наших думках і серцях.

З пластовим привітом,

СКОБ!

Голова КПС
пл. сен. Оксана Микитчак

Звіт КПС Австралії за 2010 р. до Головної Пластової Булави

1. 30 січня 2010 року відбувся у Мельборні 29 Крайовий Пластовий З'їзд, на якому обрано новий крайовий провід.
2. Станичні проводи Австралії очолюють:
Станичний Канберри — пл. сен. Борис Теодорович, БМ
Станичний Нової Південної Валії — ст. пл. Петро Клочко, ЛЧ
Станичний Аделаїди — пл. сен. Богдан Воевідка
Станичний Вікторії — ст. пл. Андрій Федишин, V
3. Стан фінансових членів по уладах до 25 червня 2010 року:
УПН — 29, УПЮ — 46, УСП — 53, УПС — 111.
Разом 239
4. Крайові Вишколи для новацьких і юнацьких виховників відбулися на скавтській площі «Куламурт» біля Бендіго у Вікторії від 2 до 4 липня 2010 під проводом пл. сен. Олі Дудинської та пл. сен. Михайла Кваса.
5. Другий крайовий лещетарський табір відбувся 18 до 24 вересня 2010 року на вікторіанській альпійській курортній базі «Маунт Готам» під проводом ст. пл. Пилипа Ботте, ЛЧ, та ст. пл. Адріяна Маґалєса, ЧМ.
6. Ст. пл. Симон Когут, V, приготував нарис історії Пласту в Австралії та переслав копію до професора Субтельного.
7. Пл. сен. Славко Когут, ЧМ, приготував та переслав інформації про Пласт в Австралії до Альманаху та список видатних пластунів Австралії на відзначення 100-ліття Пласту.
8. Протягом 2010 року відбулися станичні табори та свята:
Станичний літній табір у Вікторії, 26/12/2009 — 4/1/2010 на площі «Сокіл»;
Станиця Вікторії провела Великодню мандрівку у заповіднику «Вілсонс Пром», 24 — 26/4/2010;
Станиця Вікторії відсвяткувала Свято Юрія в заповіднику «Йу-Йанґс» 3/5/2010;
Станиці Канберри та Нової Південної Валії відсвяткували Свято Юрія в заповіднику «Лейн Коув» 8/8/2010;
Станиця Вікторії відсвяткувала Свято Покрови під час короткого табору та дошколу «Лісового Садочку» на пластовій площі «Сокіл» від 29/10 до 2/11/2010;
9. Станиці Вікторії та Нової Південної Валії планують окремі станичні літні табори, які відбуватимуться від 26 грудня 2010 до 3 січня 2011.
10. Пляни на австралійську ЮМПЗ біжать вперед: замовлено скавтську оселю «Камп Коттермаут», приблизно 20 хвилин автом від центру столиці Австралії Канберри та поруч ріки Марамбіджі. Організаційний комітет затвердив дати: від 26 грудня 2011 до 3 січня 2012, й скоро уточнить склад діловодів та програму табору.
11. КПС веде акцію та координує збирання грошей для відбудови оселі «Сокіл» на Україні по всіх куренях та станицях Австралії і готується переслати фонди разом.
12. КПС координує підготовку та збирання фондів для переліт пластової делегації на святкування 100-ліття Пласту в Україні.
13. КПС веде проект розгляду дієвості пластової організації в Австралії та модернізацію пластового статуту із наміром перевести законну інкорпорацію по всіх штатах Австралії.

СКОБ!

Голова КПС
ст. пл. Пилип Ботте, ЛЧ

Відзнака, знамено і пісня 100-ліття Пласту

На своєму пленумі 4 грудня 2010 р.Б. Головна Пластова Булава затвердила відзнаку, знамено і пісню святкування 100-ліття (рішення доповнені на пленумі 12 лютого 2011 р.Б.).

Відзнака

Відзнака святкувань 100-ліття Пласту (проект пл. сен. Ігоря Осідача, Мельборн, Австралія)

Вишивану відзнаку може носити кожен пластун та пластунка незалежно від того, чи брав (брала) участь в ЮМПЗ. Поодинокі краї можуть мати свої додаткові відзнаки для учасників своїх святкувань чи зустрічей. Місце носіння — над правою кишенею однострою.

Знамено

Містить зображення св. Юрія проекту ст. пл. Адріана Нойг'ебавера, Вікторія, Австралія, на одній стороні, і відзнаку святкувань 100-ліття проекту пл. сен. Ігоря Осідача, Мельборн, Австралія, на другій стороні.

Пісня

Музика і слова ст. пл. Соломії Мричко, Київ

Пліч-о-пліч сто літ ми гартуєм тіло й дух,
Крокуєм завзято: тут кожен твій друг!
У серці надія і віра свята,
У діях ми певні і воля тверда!

Приспів:

Будь іскрою і запали собою життя,
Будь іскрою — освічай людям шлях,
Будь іскрою любови та завзяття,
Будь іскрою, як мрієш бачити багаття!
Будь іскрою!

Разом на світанні присягу ми склали
І честю своєю її ми берегли,
Щоб гордо зі співом нам по шляху іти
І пластову лілею пронести крізь віки.

Приспів:

Будь іскрою і запали собою життя,
Будь іскрою — освічай людям шлях,
Будь іскрою любови та завзяття,
Будь іскрою, як мрієш бачити багаття!
Будь іскрою

Allegro

Am C Dm G

Пліч-о-пліч сто літ ми гартуєм тіло й дух, крокуєм завзято: тут кожен твій друг! У

Am C Dm G

серці надія і віра свята, у діях ми певні і воля тверда! Будь

Приспів:

Am G F E

Будь іскрою і запали собою життя, Будь іскрою — освічай людям шлях, Будь

Dm C B⁷ E⁷ E⁷ E⁷

Будь іскрою любови та завзяття, Будь іскрою, як мрієш бачити багаття! Будь багаття багаття!

Am C Dm G

Разом на світанні присягу ми склали і честю своєю її ми берегли, і і ми берегли, щоб

Am C Dm G

гордо зі співом нам по шляху іти і пластову лілею пронести крізь віки. Будь

Приспів:

Am G F E

Будь іскрою і запали собою життя, Будь іскрою — освічай людям шлях, Будь

Dm C B⁷ E⁷ E⁷ Am

Будь іскрою любови та завзяття, Будь іскрою, як мрієш бачити багаття! Будь іскрою!

Звернення о. Бориса Гудзяка з приводу 100-ліття Пласту

Шановні Друзі!

Ми стоїмо на порозі святкування 100-ліття Пласту (Українського скавтського руху) у 2012 році в Україні. Український Католицький Університет та Львівська Духовна Семінарія Святого Духа гостинно відкривають двері пластунам для заключного етапу святкувань 10 — 24 серпня 2012 року.

Зліт пластової молоді і досвідчених пластових виховників, які продовжують традицію лідерства і відповідальності в українських громадах на різних континентах, для наших установ є великою честю і радістю. Ми з трепетом розпочали підготовку і надіємося, що ця Ювілейна Міжкрайова Пластова Зустріч гідно відзначить 100 років пластової Великої Гри.

Досвід пластування пригадується мені прекрасними виховниками і незабутніми пластовими пригодами. Багато пластових навиків щоденно стають мені у пригоді при виконанні обов'язків ректора УКУ. Життя університету я часто прирівнюю до великого пластового табору, який триває протягом усього року — пригоди, самовиховання і служіння ближнім. Завдяки вашій присутності Пласту в УКУ стане більше: пластового духу, пластової творчості, пластової доброї гадки. Наше спільне перебування буде нагодою для взаємного збагачення і джерелом правдивої радості.

Бажаю пластунам у всьому світі з вдячністю пережити Богом даний дар пластового досвіду, збагачуватися пластовими традиціями і сміливо дивитися на обрії, які Господь відкриває перед нами. Щиро запрошую всіх пластових друзів до участі в ювілейних святкуваннях!

З пластовим привітом «СКОБ!»

*о. Борис Гудзяк (Мамай),
ректор Українського Католицького Університету*

Допомогти святкуванню 100-ліття Пласту ви можете, перерахувавши благодійний внесок на один із цих рахунків:

р/р 2600301151597

ЦФ ПАТ «Кредобанк» у м. Львів
МФО 3253653
КПО 37205364

Отримувач: МГО «Дирекція з святкування 100-ліття Пласту-Скаутингу в Україні»

Призначення платежу: «Благодійний внесок на організаційні витрати до підготовки святкування 100-ліття Пласту»

р/р 26007032075701

у Старокиївському відділенні КМФ ПАТ «Укрсоцбанк»,
МФО 322012
ЄДРПОУ 21716642

Отримувач: Благодійний фонд Начального Пластуна Любомира Романкова

Призначення платежу: «Благодійний внесок на підготовку до відзначення 100-ліття Пласту»

р/р 26007000003278

ПАТ «Укрсоцбанк»
МФО 300023
ЄДРПОУ 20850999

Отримувач: Український католицький університет

Призначення платежу: «Благодійний внесок на благоустрій території УКУ до святкування 100-ліття Пласту»

р/р 26003301417943

Філія Від ПАТ ПРОМІНВЕСТБАНК у м. Львів
МФО 3256333
КПО 34904617

Отримувач: Львівська Духовна Семінарія Святого Духа УГКЦ

Призначення платежу: «Благодійна пожертва»

Для іноземної валюти (євро): **р/р 26003301417943/978**
Філія Від ПАТ ПРОМІНВЕСТБАНК у м. Львів, МФО 325633, КПО 34904617

Перемішані думки з-під снігу

Дорогі мої читачі й читачки!

Пишу вам на зламі 2010 і 2011 років. Минуло вже «латинське» Різдво, а за два тижні прийде наше, українське Різдво Христове, з колядою, дідухом в куті і Святою Вечерею, з варениками й рибою, рідними галицькими голубцями, ну, і з колачем, кутею й традиційним полтавським борщем...

А надворі завірюха: білий-біленький сніг, свище в комині північний зимний вітер, а з даху звисають, як прикраси з ялинки, довгі бурульки...

І нібито все по-старому. Незадовго сядемо до Вечері, придуть колядники, заспіваємо «Бог Предвічний» і «Добрий вечір тобі, пане господарю». Все, як було колись в мого батька й матері, за старих добрих часів... Але ж ті часи, можливо, й не були такі добрі, а батька й матері вже давним-давно немає... Господарем вже є не мій батько, а я сам. А поміж діточками, які шукають за дарунками, вже немає мене — немає й моїх дітей, а є мої внучата, які скоро переберуть цей «новий світ»...

Та й той світ вже не такий, як був колись. Колись ми знали, за що молитись Богові на вечір Його Різдва: за волю й незалежність дорогої Матері-України. А тепер, коли вже предобрий Господь виповнив наші прохання й моління, коли Він подарував нам незалежну Україну, ми все ще маємо бажання й несповнені мрії щодо неї: ми все ще незадоволені станом речей в нашій улюбленій країні...

Бо ж країна наша, хоч вільна й незалежна, все ще не та, що ми бажали і сподівались — це не є багата, заможна, сильна й вільна країна, яка була б значною й красивою квіткою у вінку країн світу. Люди українського народу нині не дуже торжествують і весело празнують... Не все в нас гаразд, як треба, як ми собі бажали. І ми, хоч вдячні Богові і дякуємо Йому за ласку свободи, все ще маємо цілий ланцюг молитов і бажань, несповнених мрій про нашу країну-неньку. «Дай їй долю, дай їй щастя і многі літа...»

І в цей щасний і веселий вечір мені ніби вчуваються слова Господні: «Сину мій, я ж дав тобі і твоїй улюбленій країні волю й свободу. Чого ж ти все ще хочеш? Я знаю, що їй ще багато дечого потрібно — але Я дав тобі та твоїм братам і сестрам знаряддя, щоб ви могли зробити цю вашу нову країну щасливою і сповненою радості й любови! Я дав вам силу сповнити ваші бажання для

народу. Чому ж ви все ще собі не здобули того, чого бажаєте?»

А я, стоячи навколішках перед образом Божим, розгублений, питаю Його: «Але ж, Царю Небесний, які знаряддя, які засоби Ти подарував мені й всім моїм братам і сестрам, щоб ми могли здобути для нашої дорогої України всі обіцяні дари? Ми нічого не маємо, лиш наші палкі бажання й надії. Молимо Тебе: дай нам напрям, куди нам іти, що нам робити, щоб принести нашій країні щастя й свободу, любов і радість, щоб сповнилися ці мрії й закінчилися її муки...»

А з небес ніби лине до мене святе Слово Боже: «Є багато можливих доріг, якими можна йти, щоб це все здобути. Але я дав тобі й твоїм друзям одну, дуже сильну й могутню дорогу до щастя твоєї країни. Я передав тобі, через моїх послів, шлях до щастя твого народу: я дарував вам всім великий скарб — спосіб виховати наступні покоління на чесних, побожних, патріотичних борців за щастя своєї країни. Я ж дав вам ідею Пласту, велику ідею-зброю на цьому шляху, яка дозволить вашим дітям, вашим нащадкам здобути те, що ви самі не змогли й ще досі не можете здобути. Ви маєте Моє благословення, щоб здобути це щастя, — ідіть цим шляхом, який Я вам вказав, і те, чого так бажаєте, сповниться. Але це не прийде вам легко: все, що має вартість у житті, мусить бути здобуте в поті чола. Працуйте, а праця ваша буде заплачена щастям і радістю народу вашого!»

І голос з Небес затих. А я дякував у серці за слова, які я почув. Бо я зрозумів, що отримав те, чого бажав: напрямні, куди мені йти далі.

пл. сен. Ігор Олексюк

Різдвяна подорож Лутугинських пластунів

Від 2 до 9 січня 2011 року Всеукраїнський благодійний фонд «Дитячий світ» спільно зі станицею Лутугине та дитячо-молодіжною організацією «Мангуп» (Київ) організував «Різдвяну подорож» — зимовий табір у Карпатах, метою якого було ознайомити зацікавлених із Пластом і світовим скавтським рухом.

Учасниками заходу стали 46 юнаків та юначок із Києва, Чернігова, Чернівців, Луганська та Івано-Франківська. Мешкали діти у таборовому центрі «Долаючи вершини», який знаходиться у самому серці Карпат — на Сколівщині.

Ось які враження залишилися у пластунів станиці Лутугине від перебування в мальовничих Карпатах.

фото І. Олексюка

■ Табір «Різдвяна подорож» у Скольому, 2011

Владислав Башинський

Я вперше поїхав з пластунами в подорож, мені було важко звикнути до їхніх порядків. З часом я став захоплюватись тереновими іграми, де кожна команда отримувала цікаві завдання. Я вперше навчився кататися на лижах та повертати без допомоги лижних палок. А ще запам'яталось, як ми на залізничному вокзалі в Києві ледве не спізнились на потяг до Луганська.

Микита Деркач

Перший день ми жили в будинку, в якому не було жодних побутових умов (ні умивальників, ні душа, ні просторої кімнати для занять) Наступного дня друг Ігор нас перевіз в інше місце, де було так тихо та затишно, що вже не хотілось нікуди їхати. Тут було тепло і спокійно, та й ще смачна домашня кухня, Святвечір, кутя, різдвяні подарунки — все було до душі. Не знаю, скільки разів я впав, коли стояв на лижах, але мені дуже сподобалось на них кататись.

Артур Агасарян

Від початку подорожі до самого завершення було дуже цікаво. В потязі Луганськ — Львів ми влаштували турнір з шашок, де я виборов II місце, усту-

пивши I місце Дмитрові Бойчуку. На гірськолижному курорті «Плай» я вперше став на гірські лижі та навчився гальмувати і повертати. Сходження на гору Пікуй було для мене важким випробуванням. Були хвилини, коли сили залишали мене, хотілось зупинитись або повертати назад. На жаль, ми дійшли тільки до половини вершини, іншу залишимо до наступного року.

Володимир Моос

У різдвяній подорожі мені сподобалась поїздка до сколівського водоспаду Гуркало — розташований на території Національного природного парку «Сколівські Бескиди». Він є гідрологічною пам'яткою природи, розташований на висоті 570 м над рівнем моря. Висота водоспаду — 5 метрів. Люди говорили, що влітку у водоспаді можна купатися. Тут, вище водоспаду, я купив собі сопілочку, на якій спробую навчитись грати. Щодо гірських лиж, то на другий день я вже навчився ними керувати.

Євген Бойчук

Після переїзду нашої групи в с. Верхнє Висоцьке Турківського району настрій у мене піднявся. На лижах я їздити не хотів, тому катався з гірки поруч будинку, грався в інші ігри, передбачені таборовою програмою. У просторому приміщенні відбулась цікава гра «Брейн-ринг», де шість команд (по п'ять учасників у кожній) відповідали на різноманітні питання. Мені вдалось допомогти команді з відповіддю на таке питання: коли перський цар Дарій I з великою армією увійшов на землю скіфів, він отримав від них «подарунок»: мишу, жабу, горобця і п'ять стріл. Що означав подарунок скіфів?

Анастасія Апанасова

По-перше, я познайомилась з класними хлопцями та дівчатами з Києва. Скавти з організації «Мангуп» були дуже веселими та дотепними товаришами. Коли ми переїхали в інше місце, то я сильно за ними сумувала. Мені не вдалось покататись

на лижах, тому що я захворіла, але перебування в Карпатах я запам'ятаю надовго.

Дмитро Бойчук

Хочу подякувати пластунам зі Львова, які надали нам приміщення для ночівлі, та господарям табору «Долаючи вершини», які люб'язно нас зустріли та створили сприятливі умови для нашого відпочинку. Мені так само не пощастило підкорити гору Пікуй, тому разом з другом Богданом довелось повертатись додому пішки. Приємно згадати, що наша команда перемогла в тереновій грі «Працюємо командою» та дала найбільше правильних відповідей на «Брейн-рингу».

Дмитро Ромашов

Найкращі враження з мандрівки в гори. Я не зміг піднятися на саму гору, тому мені довелось повертатися назад самому. Дорогою я милувався чудовим карпатським краєвидом, фотографував задумливі ялинки, покриті сніговою ковдрою. Коли я побачив сліди вовка, дуже злякався. Щось я не пригадував тих слідів, коли ми піднімалися на гору. Невже цей вовк за мною полює? Я збільшив швидкість та нарешті побачив перші хатинки села.

Добре запам'яталась гра «Козаки і татари». Під час гри мені вдалось взяти в полон 5 осіб, визволити друга і жодного разу не потрапити у ворожу пастку. Мабуть, тому наша команда перемогла в грі. Серед занять, що проводились в приміщенні, найбільше сподобалось в'язати вузли.

Владислав Дейнекін

Я звик до мандрівок, бо коли навіть сильний сніг або мороз, завжди йду до школи з с. Челюскінець до с. Успенка. Тому мені було комфортно йти зимовими Карпатами по схилу гори Пікуй. Лише я і Олеся могли дістатись гори, бо в нас ще були сили. Але, на жаль, вітер, сніг та повільний темп інших учасників мандрівки не дали можливість підкорити гору. Сподіваюсь, що гора нам ще дозволить сту-

Фото І. Олексюка

■ На Гірськолижному комплексі «Плай», справа: Ігор Олексюк, інструкторка Надія Покрасьон, Олеся Олексюк, Дмитро Бойчук

пити на її вершину. Наступного року обов'язково поїду з другом Ігорем в Карпати.

Богдан Гнатюк

Найкращі враження про гору Пікуй — найвищу географічну точку Львівської області (висота 1408 м над рівнем моря), яка розташована на межі Львівської та Закарпатської областей. Ми мандрували по південно-східному схилу гори, вкритому різноманітною рослинністю. Йти було важко, мороз, вітер та сніг забирали рештки сил, тому ми вирішили повертати назад, поки не стемніло. На гірськолижному комплексі «Плай» (висота 600 метрів над рівнем моря) я спустився з найвищого підйомника на лижах. Завжди згадуватиму дорогу додому, коли маленький автобус, в якому ми їхали, раптово зупинився, бо закінчилось пальне. Ми запізнювались на потяг, і лише чудо могло нас врятувати. Водій автобуса та деякі діти почали молитися, і наше авто стало повільно рухатись вперед. Ми проїхали ще з п'ять кілометрів аж до заправки. Ось вам диво Господнє, Бог допоміг нам повернутись вчасно до рідних домівок.

Олеся Олексюк

Я бувала в багатьох таборах, але відверто скажу, що це одна з найкращих подорожей мого життя. Ані трохи не жалкую за витрачені гроші, які довго заощаджувала. Бо гірський відпочинок того вартий! Гірськолижний курорт «Плай» зачарував мене не сервісом, не кількістю підйомників і навіть не довжиною траси (до речі, протяжність траси до 1200 м, перепад висот 260 м), а чудовим краєвидом та яскраво-чистим повітрям. За пару годин занять з інструктором Надією, пластункою з Києва, я вже керувала лижами та почувала себе вільною як птах. Відчуваючи свободу та простір, я інколи забувалась та падала на п'яту точку, але ці падіння ніяк не впливали на чудовий настрій. Ще я познайомилась з новими друзями і дуже хочу зустрітись з ними наступної різдвяної подорожі.

Фото І. Олексюка

■ Мандрівка на гору Пікуй: Артур Агасарян, Ігор Олексюк, Олеся Олексюк, Богдан Гнатюк, Владислав Дейнекін

Пластова свічечка

17 грудня 2010 року Божого в українському парафіяльному домі міста Мюнхен в колі пластової родини відбулася пластова свічечка.

Традиційно перед латинськими різдвяними святами новачки та новаки в місті Мюнхен запрошують на перший спільний передріздвяний вечір — пластову свічечку.

Цього року сестричка Вірця підготувала з роями «Соняшники» та «Зайчики» імпрезу «Шляхетне дерево» (притча авторства Бруно Ферреро), отож кожен мав змогу задуматися над цінностями свого життя та неоціненною жертвоністю наших ближніх.

Зібравшись у спільному колі, об'єднаному пластовим духом, учасники Свічечки оживили Дерево Життя своїми теплими побажаннями на наступний рік.

Опісля кожен мав змогу задуматися над сенсом самого свята Різдва. Чому воно приходить: щоб ми отримали подарунки чи щоб ми могли наїстися досхочу? Чи несе воно в собі щось більше: те, чого словами не передати, а відчуваєш тільки серцем?! Тепло, радість, світло, підтримку та любов ближніх...

Запалити свічку надії в серці і донести її до ближнього було метою цьогорічної Різдвяної свічечки. Під мелодію пісні Вифлеємського Вогню (слова і музика С. Кейван-Шпак) новачки та новаки урочисто внесли Вогонь Миру. Після духовних роздумів над сенсом Різдва присутні гості та учасники дійства дарували один одному світло, при цьому взявши маленькі свічечки, запалені Вогнем Миру з місця народження Божого Дитяти, на стінках яких були написані вислови-побажання про світло, наприклад: «Нехай світло увійде в Твоє життя назавжди!».

Жодна Пластова Свічечка не обійдеться без коляди. І у цьому році вся зібрана пластова родина лунко колядувала, бажаючи веселих та мирних різдвяних свят.

Свято закінчилося гостинами: пригощали теплим напоєм (суміш різних соків) та різдвяними пряниками.

ст. пл. вірл. Марина Крицкалюк

Фото Б. Комеринського

■ Голова КПС Німеччини Оксана Микитчак, сестрички Марина Крицкалюк і Віра Зень з пластунами

Новацька коляда в Мюнхені

■ Новачки колядують

Традиційно на різдвяні свята відбулася пластова коляда. У Святвечір колядники ідуть з хати до хати, співають коляди, віншують та несуть вістку про народження Божого Дитяти, бажаючи господареві та його сім'ї щастя, здоров'я, та Божих ласк в Новому році.

Цього року новатцво станиці Мюнхен запланувало подорож через ціле місто. Зважаючи на великий список українських родин, які сердечно запрошували і чекали на нас у своїх домівках, ми розділили коляду на дві частини. Основна відбулася в суботу, 8 січня, а інша, значно менша, через тиждень, 15 січня 2011 р. Б. Починали ми від отців та сестер на парафії, а закінчували на півночі Мюнхена. Теплою та щедрістю приймали нас у своїх домівках українські гасди. До новацької традиції належить також і колядування в Єпископа Петра Крика, який і цей рік найменших наших колядничків щедро і гостинно приймав.

Коляда пройшла успішно через велику кількість новаків і новачок. По дорозі несподівано долучилося ще дві новачки. Хоча подорож була довга та інтенсивна, новаки витримали цілий день, оскільки в гурті — завжди веселіше та бадьоріше!

Зустрінемося на другий рік!

ст. пл. Назар Сухорончак

Пластова станиця в Лондоні святкує

В суботу, 11 грудня 2010 року, пластуни станиці Лондон відсвяткували п'яту річницю відродження пластової діяльності в місті. Урочисте святкування припало на Андріївські вечорниці, які пластуни з радістю і завзяттям провели згідно з стародавніми українськими звичаями. Пластуни і пластунки, молоді сумівки і сумівці у вишиванках з превеликим захопленням місили тісто, борожили на квасолі, співали пісні, підскакували до калити та залицялися.

Зал Союзу українців Британії, прикрашений вишиванками, рушниками, тканинами і різьбами, нагадував під сяйвом запалених свічечок теплу сільську хату.

До святкування приєдналися Владика Гліб Лончина (УГКЦ) та отець Євген Стасюк (УАПЦ), їхні теплі слова та благословення для пластунів усіх поколінь стали вказівниками на подальшу довгу і успішну роботу на користь Української громади, а подарована ікона — їх оберегом. О. Євген нагадав усім, що святий Миколай вже в дорозі. Також на свято завітали ветерани з Об'єднання бувших воєнків України, які мали нагоду згадати свої дитячі святкування.

Важливо зазначити, що серед гостей були Charlotte Spears та Jackie Willis від Scout Association з несподіванкою: грамотою офіційного визнання Лондонської станиці членом організації Скавтів.

Станиця Лондон дякує за надіслані привіти, зокрема з-поза океану Юлії та Стефкові Шишкам зі США.

Щира подяка мамам пластунів, які не пошкодували часу на випікання смачних тістечок! Пласт дуже вдячний СУБу за безоплатне надання залу не тільки для проведення цього свята, а й для занять впродовж років.

Пластова станиця Лондон дуже вдячна усім батькам, що довіряють своїх дітей на пластові заняття і тим допомагають нам зберегти такі традиції, як свято Андрія, коляду, передачу Вифлеємського вогню, Свято весни та догляд за могилами і пам'ять про жертв Голодомору.

Христина Ходаківська

22 січня у Києві відбулось свято «Різдвяної свічечки»

22 січня 2011 року у першому корпусі Києво-Могилянської Академії відбулось святкування найтеплішого і найродиннішого свята — Різдва Христового, яке вже третій рік поспіль організовує підготовчий курінь імені Марії Магдалини Мазепи. На цьому святі зібралися пластуни різного віку з різних уладів, батьки та гості, які ділилися своїми враженнями після різдвяних свят і запалили три свічки пам'яті: першу (станичний Богдан Пацкань і референт УСП Галина Білінська) — за всіх пластунів, Героїв, що відійшли на вічну ватру, другу — за всіх українців в Україні і розкиданих по світу (кошовий Павло Кобзар і пластунка учасниця Вероніка Летичевська), третю — за всіх пластунів України і діяспори (новаки Макар Юшковський і Катерина Марченко).

Програма заходу складалась з театралізованих імпрез юнацьких куренів, виступів новацьких роїв, вертепів новаків, юнаків і куреня імені Марусі Богуславки та вже традиційної різдвяної вікторини, відповідаючи на питання якої, можна було отримати найрізноманітніші подарунки (від солодощів до книжечок). Спочатку новаки та ведуча акції пластунка учасниця Ярослава Дудкина приготували смачну кутю — найголовнішу страву, якою починають і завершують Святу вечерю. Наприкінці вечора цю кутю куштували всі учасники та гості свята. Юнацькі курені виступали з імпрезами на тему «Пласт. Різдво. Ми». Підготовчий курінь імені Марії Магдалини Мазепи у жанрі драми, курінь число 75 імені Героїв бою під Крутами — у жанрі мюзиклу. Старший пластун скоб Іван Пукіш та підготовчий курінь імені Максима Кривоноса провели церемонію запряження юнаків та прийняття гуртка в курінь.

пл. уч. Ярослава Дудкина

фото О. Климука

ст. пл. Зіна Беланюк

Подорож Вифлеємського Вогню Миру до Криму

Фото З. Беланюк

■ ст. пл. скоб Микола Яриновський передає ВВМ прихожанам УГКЦ в м. Сімферополі

Акцію передачі Вифлеємського Вогню Миру (ВВМ) проводять офіційно з 1998 року, але до Криму Вогонь потрапив тільки в січні 2002 року. ВВМ привезли в Сімферополь, а сімферопольські пластуни передали його севастопольським. Ось так і почалася в Криму традиція щорічно передавати ВВМ як символ добра, любови та справедливости.

Упродовж 8 років станиця Севастополь бере участь у скавтській естафеті та щороку передає ВВМ УГКЦ, УАПЦ, УПЦ та їхнім прихожанам.

У 2010 році урочиста передача відбулася в храмі УГКЦ м. Сімферополя. Акція пройшла у подвійно святковому настрої, оскільки відбулася на свято св. Миколая.

Кожного року перед святою вечерею римо-католицька церква відправляє Службу Божу на площі Ушакова м. Севастополя, біля кінотеатру «Дружба», який в минулому був римо-католицьким собором. З благословення о. Юрія і о. Яна 24 грудня 2010 р. пластуни станиці Севастополь вперше передали ВВМ прихожанам римо-католицької церкви. Для висвітлення акції в засобах масової інформації було запрошено Севастопольську телерадіокомпанію, де кореспондентом працює ст. пл. прих. Олег Савченко.

Наступного дня передача Вифлеємського Вогню відбулася в Українському інформаційно-культурному центрі м. Севастополя. Севастопольські пластуни розповіли про історію виникнення акції у світі і в Україні, а новацький рій «Морські зірочки» відкрив цей захід, проспівавши пісню «Нічкою темною». Після цього пластунка новачка Марина Атрохова урочисто внесла Вифлеємський Вогонь та передала головному капеланові Одесько-Кримської екзархії УГКЦ о. Миколі Квичу. О. Микола Квич, а також о. Ян, священник римо-католицької церкви, благословили цей Вогонь та відслужили молебень. Дивлячись на наших новаків, о. Ян порівняв жовті новацькі хусточки з кольором Вифлеємської зірки.

Фото Л. Беланюк

Хочеться закінчити словами журналістки газети «Кримська Світлиця» Лідії Степко: «Здійснення цього проекту дозволить виховувати молодь на засадах християнської моралі, популяризувати наші різдвяні традиції, достойно представивши їх на міжнародній арені, а також підвищити рівень інформованости суспільства про скавтський рух в Україні».

Ми дуже вдячні працівникам Українського інформаційно-культурного центру, які надали звукооператора та приміщення в безкоштовне користування, а також громадським організаціям «Союз Українок» та Севастопольська молодіжна організація «Студактив». Також дякуємо телерадіокомпанії «Бриз» за висвітлення події на телебаченні.

■ Передача ВВМ в Севастополі греко-католицькій і римо-католицькій громадам

ст. пл. Зіна Беланюк

ПОДОРОЖ ДО ЛЬВОВА

5 січня 2011 року розпочалася наша довгоочікувана подорож до міста мрій — Львова. Електричка, прощання з батьками, а потім потяг «Сімферополь — Львів». Здається, ми вже на один крок ближче до стародавнього міста. Новаки охоплені передчуттями нових зустрічей і знайомств. Вже в потязі склали роєм віншування для львівських пластунів:

*Коляда, коляда, відчиняйте ворота.
Кримських мешканців стрічайте,
Хлібом, сіллю пригощайте.
Щастя всім бажаєм нині
В нашій неньці Україні.
Вас вітаємо з Різдром
Севастопольським гуртом.
Бажаємо здоров'я всім
І багатства повний дім.*

Так, з віршами і колядками, з добрим настроєм, трохи схвильовані під'їхали до Львова. Але хвилюватися не потрібно. На пероні нас зустрічали дуже доброзичливі, гостинні хлопці з юнацького куреня ч.3 ім. Гетьмана Івана Виговського — пл. розв. Володимир Литвин та пл. розв. Тарас Іщик.

Ми приїхали якраз в надвечір'я Різдва і зразу з вокзалу роз'їхались по родинах пластунів, щоб з ними сісти до Святої вечері і відчувти всю святість цього дня.

Відпочивши в родинному затишку, наступного дня ми вирушили в дивовижну мандрівку чарівним містом. Проходячи вузькими вуличками, не переставали дивуватись, як гармонійно переплелись різні епохи життя міста Лева. Дуже багато хотілося побачити і почути. Доторкнутися до історії виникнення міста, до героїчних подій, які відбувалися у різні роки, допоміг наш провідник Тарас Іщик. Ніхто навіть не згадував про втому.

Після Різдвяної свічки в Домініканському соборі пластуни зі своїми курінними вертепами пішли колядувати до друзів, і севастопольські пластуни також мали нагоду це побачити.

■ Севастопольські пластуни зі звідарем у Львові

Та наш час перебування у Львові закінчувався, треба було збиратися додому. У нас залишилось дуже багато спогадів про чудове місто і його добрих, гостинних мешканців, про нових друзів, з якими ми подружилися.

Вже їдучи в потязі додому, ділилися враженнями. Приємно було бачити, як наші новаки захоплені хлопцями з юнацького куреня ч.3 ім. Гетьмана Івана Виговського, які стали взірцем дружності та відповідальності. Діти запитували, чи зможуть вони, коли підروстуть, також займатися з дітьми і возити їх в інші міста.

Ми дуже вдячні родинам, які приймали нас у Львові, низький їм уклін.

Ще дякуємо ст. пл. Миколі Музалі, станичному станиці Львів ст. пл. Романові Пастуху, референту зовнішніх зв'язків станиці Львів ст. пл. вірл. Христині Цимбровській, пл. розв. Тарасу Іщику, пл. розв. Володимиру Литвину та іншим пластунам з юнацького куреня ч. 3 ім. Гетьмана Івана Виговського, а також всім пластунам з куренів ч. 1 ім. Короля Данила, ч. 2 ім. Олени Степанів, ч. 52 ім. Марти Чорної. Це пластуни, які допомогли нам здійснити нашу мрію. Дякуємо!

Богдан Іваницький

До дня Злуки УНР і ЗУНР

Від 1991 року станиця Миколаїв Пласту НСОУ до річниці Злуки УНР і ЗУНР організовує сходження на гору Пікуй, яка є на кордоні Львівської і Закарпатської областей.

Щороку під час сходження погода готує випробування: злива унизу, багато снігу, туман на вершині, сильний вітер. Проте цього року погода нам сприяла: легкий морозець, пухкий сніг, дерева вкриті інеем, чудові краєвиди довкола. Однак вершина, як і завжди, у тумані з сильним вітром і льодяною кіркою. Ми були готові і до такого... Спеціальне спорядження: льодоруб, основа, кішки, лижні палиці, — і сь ми на висоті 1409 м.

Це сталося! 22 січня 2011 року пластуни-гуртківці районного Будинку дитячо-юнацької творчості під керівництвом Миколи Гнатіва та туристи-краєзнавці Новороздільського БДЮТ, а також пластуни Дрогобича та Львова підкорили зимову вершину Карпатського водороздільного хребта.

Особлива подяка нашим спонсорам — батькам учасників, Миколі Гнатіву, Валентину Савінкову, Мирославі Омельченко, Олегу Говдюку, Оксані Мартин та водієві нашого буса.

Фото О. Милимука

■ На вершині 1409 м. Сидять зліва: Мирослава Омельченко, Дмитро Бібченко, Роман Головацький, Віктор Лалак; стоять зліва: Андріяна Грица, Назар Міськів, за ними Олег Говдюк, Юрій Скрипець, з прапором Богдан Іваницький, Ольга Михальська, Наталка Наконечна, Люба Наконечна, Оксана Мартин, Андрій Пеляк, Лев Ощипок

На лицарську честь...

29 січня 1918 року молоді українці зі зброєю в руках вийшли на захист рідної країни, бо цього не змогли зробити їхні «батьки», які оголосили нейтралітет і тим самим допомогли большевикам сплюндрувати нашу землю.

Сучасники вирішили пошанувати славу і безсмертну відвагу української молоді проведенням змагу з туризму на Кубок Героїв Крут. Цього року це вже був третій Кубок.

Фото В. Савінкова

■ Конкурс із в'язання вузлів, сидять зліва: Левко Ощипок, Назар Міськів, Юрій Фітьо, Маркіян Холодний

Організатором виступає станиця Миколаїв Пласту Національної скавтської організації України при допомозі щедрих спонсорів.

Першими володарями Кубка Героїв Крут була команда «Альпійські метелики» станиці Новий Розділ, другими — команда «Сихівські волоцюги» зі Львова.

До участі у змаганнях зголошилося 11 команд: «Непереможні» та «Шалені бджілки» зі станиці Миколаїв під керівництвом пл. сен. Миколи Гнатіва, ЧМ; «Берда» — туристи-краєзнавці Веринської ЗОШ під керівництвом пл. сен. прих. Галини Бишти, «Ходаки» та «Промінь» гуртка «Лідер» районного Будинку дитячо-юнацької творчості під керівництвом Тараса Дубика, «Титан», «Альфа», «Беркут» — туристи-краєзнавці Новороздільського БДЮТ під керівництвом Богдана Іваницького, «Волоцюги», «Сихівські волоцюги» зі Львова під керівництвом Теодора Олача та Михайла Малкуша

Фото В. Савінкова

■ Учасники змагань

з Дитячого центру туризму, спорту та екскурсій Сихівського району м. Львова, і «Бамбетлі» зі станиці Миколаїв під керівництвом пл. сен. Миколи Гнатіва, ЧМ.

Програма змагань складалася з таких етапів: спортивний підйом (використовуючи схоплюючий вузол, або прусик), траверс (імітація переправи по схилу), спортивний спуск, в'язання вузлів, складання карти (мапа бою під Крутами), бухтування линви 60 м, «трембіта» — цілепокладання, туристична естафета, конкурс «миттєве фото».

Юнацтво завзято боролось, як і на полі бою у 1918, щоправда нині без пролиття крові, але найсильніші і найвправніші здобували перемоги, як і личить справжнім лицарям.

У загальному підсумку у категорії 10-14 років почесне третє місце здобула команда «Непереможні» (Миколаїв), друге місце — «Беркут» (Новий Розділ), перше місце і Кубок Героїв Крут вдруге виборола команда «Волоцюги» з ДЦТСЕ Сихівського району міста Львова.

У категорії 15-115 років почесне третє місце здобула команда «Титан» (Новий Розділ), друге місце — «Сихівські волоцюги» (Львів), перше місце і Кубок Героїв Крут виборола команда «Бамбетлі» (Миколаїв). Крім кубків переможці отримали медалі і грамоти.

Висловлюємо подяки дирекції Рудниківської ЗОШ, Тарасу Дубику, Русланові Холодному, Теодору Олачу, Михайлові Малкушу, пл. сен. прих. Валентину Савінкову, пл. сен. прих. Галині Бишті, пл. сен. Миколі Гнатіву, ЧМ, пл. розв. Олега Говдяку (станція Дрогобич) та меценатам.

До нових звитяг! Хай перемагають сильніші!

ст. пл. Борис Явір Іскра, ПР, пл. уч. Христина Качмарик

Як ми таборували на міжокружному мандрівному зимовому таборі «Білий ґруник. У полоні ночі...»

Історія табору починається в 2007 році, коли пластуни з Козови та Тернополя під проводом коменданта старшого пластуна Бориса Явора Іскри вперше вирушили у мандри зимовими горами. Спочатку погода не була така й зимова — у Ворохті

фото Т. Липового

■ Таборовики «Білого ґруника» на полонині Кукул

термометр показував +10. Але у горах все трішки інакше, і на наступний день було вже сніжно.

У 2010 році табір повторився, але вже в іншому форматі. Його можна без перебільшення назвати «сімейним», чи «родинним», адже між таборовиками з Тернопільщини та Львівщини панувала тепла атмосфера, притаманна хорошим сім'ям.

2011 року зимовий табір «Білий ґруник» проводився в мальовничому куточку нашої країни — у Карпатах, на Гуцульщині. Комендантом табору був ст. пл. Борис Явір Іскра, ПР, бунчужним ст. пл. прих. Андрій Шаланківч, писаркою пл. уч. Христина Качмарик (також була керівницею розважальної програми табору).

Комендант повів таборовиків у справжню зимову казку. Навколо засніжені гори, наповнені таємницею ліси та теплі усмішки учасників. Таборовики змогли відчутти присмак справжнього полонинського життя, мешкаючи у дерев'яних колибах, підтримуючи постійно вогонь, збираючи дрова та ходячи по воду до гірських джерел. Нічне небо було просто неймовірним! Вивчивши на денних заняттях сузір'я, увечері учасники викладали їх маленькими вогниками на снігу, переносячи частинку неба на землю... Кожен

охочий зміг випробувати себе у ролі справжнього снайпера, стріляючи з гвинтівки, та у ролі зимового мандрівника, подорожуючи горами.

На Новий рік на табір завітали Дід Мороз і Снігуронька. Подолавши засніжені гори і полонини, вони таки добралися до колиби та принесли приємні подаруночки. А кожного вечора на ватрах учасники слухали моторошні казки (легенда табору відповідала його другій назві — «У полоні ночі...», а ніч асоціюється з чимось таємним, часом хорошим, часом моторошним, і от комендант та заступниця написали для учасників збірку казок) та легенди з різних регіонів нашої країни.

Подолавши холод, мороз, нічні стійки, засніжені стежки, всі з сумом в очах покидали терени табору. Учасники з Тернополя, Козови, Львова, Хирова, Генічеська пережили багато несподіванок, отримали заряд позитивних емоцій до наступного табору та настрої для чекання нової зустрічі у цьому вже майже родинному колі. Тих кілька днів у Країні зимової казки запам'ятаються надовго...

Провід табору висловлює щиру подяку всім, хто допоміг в організації та проведенні табору (організаційний комітет, учасники), сім'ї Кузюків з с. Лазещина (за приміщення) та всім, хто був з нами фізично та духовно...

фото Т. Липового

■ Вогні «Білого ґруника»

ст. пл. Ірина Вовк, СВ

Як пластуни передавали Вифлеємський Вогонь Миру в Білорусь та країни Прибалтики

Щороку з наближенням Різдва кожен уявляє казку — світлу, добру, теплу, безтурботну, коли пахне мандаринками, ялинкою, марципанами, цукерками і коли поруч близькі люди, можливо, нові знайомі, нові друзі, присутність яких завжди даруватиме почуття різдвяно-новорічного тепла. Так було і цього року, коли 25 пластунів з усієї України, тримаючи в руках свічку радості та надії, вирушили до Білорусі та країн Прибалтики, аби подарувати частинку того різдвяного щастя українській діаспорі та скавтам.

Фото І. Вовк

■ ст. пл. Андрій Ребрик, ЦМ, передає Вогонь білоруським скавтам

Наша мандрівка розпочалася з візиту до столиці Білорусі — Мінська. Після довгих пошуків майже невідомого в місті Кадетського училища №1 (відкрите кілька місяців тому, тож мешканці білоруської столиці дивувалися — що за загадковий об'єкт ми шукаємо у їхньому місті) нас щиро і привітно зустрічають четверо білоруських скавтів із організації БРСА (Беларуская Рэспубліканская Скауцкая Асацыяцыя) у симпатичних яскраво-синіх сорочках.

Після символічної церемонії передачі Вифлеємського вогню, обміну подарунками і хустками мінські скавти влаштували нам екскурсію містом. Одна дівчина-екскурсовод радісно зголосилася розповісти про Святодухівський монастир, меморіал жертвам трагедії на Немізі, костел Пресвятої Діви Марії, Палац Республіки... Повели нас на ковзанку, нагодували, допомогли вибрати подарунки і сувеніри.

Зустріч з цими людьми дала нам змогу зрозуміти, що ні мовна відмінність, ні церква, ні політика ніколи не стануть бар'єрами для молоді, для відкритого спілкування, скавтування, мандрів.

Після 9 годин перебування у Мінську вирушили до Латвії, де на нас чекали представники української діаспори.

Перше, що ми відчули у Прибалтиці — холодний морозний ризький ранок. Пан Людвіг люб'язно показав нам вузесенькі старовинні вулички Риги, які від снігу здавалися ще казковішими, компактні будиночки з візерунками і дахи з черепиці, які надавали місту ефекту помаранчево-червоності.

Сніданок у пельменній, зустріч з неймовірно милою і привітною пані Ольгою, в надійні руки якої нас згодом «передав» пан Людвіг, продовження екскурсії містом натхнення: Церква святого Петра, Ризька статуя Свободи, пам'ятник Бременським музикантам, подарований Ризі німцями. До речі, історичний центр Риги внесений до списку світової історичної і культурної спадщини ЮНЕСКО завдяки неповторній середньовічній архітектурі, структурі містобудування, дерев'яній архітектурі XIX століття.

Згодом — переїзд комфортабельною електричкою Рига — Єлґава, і ми в Єлґаві, де на нас чекає зустріч з українською діаспорою та латвійськими скавтами — гайдами, обговорення співпраці, обмін ідеями і попивання гарячого зеленого чаю.

Фото І. Вовк

■ Українські діти з дитячого садочку в Таллінні

У Єлґавському римо-католицькому соборі після Служби Божої відбулася процедура передачі Вифлеємського Вогню українській громаді та мешканцям міста, які в той час прийшли до храм. При-

хожани були розчулені. Приємно було, коли вони просто підходили до пластунів і дякували (дехто клав у наші долоні маленькі голубенькі хрестики, від яких йшло неймовірне тепло). Направду, цю атмосферу передати неможливо.

А потім ми потрапили у справжнісіньку казку: вечірні вузесенькі засніжені вулички і провулочки Таллінна, яскраві новорічні ярмарки в центрі міста, різдвяна музика, запах смажених горішків і терпкої кориці, — наче фабрика святого Миколая! Десь так, мабуть, кожен із нас уявляв загадкову країну Лапландію — освічену гірляндами і лампочками на новорічних ялинках. А головною атракцією споглядання Таллінна стали пошуки Балтійського моря майже у цілковитій темряві і в снігу за коліна...

Український культурний центр, який радо прийняв нас, вразив креативністю, незвичністю, загадковістю: вирізьбленими дерев'яними коніками і пташками, глиняними скульптурками, чарівними книжками-аплікаціями з тканин, ексклюзивними іконами та розповідями. Пан Анатолій і його син Нестор спробували навчити нас виготовляти папір власними руками за старовинною технологією... А ще у цьому будинку, як каже пан Анатолій, живе Бог і відкривається підлога (для замолювання грівів).

Недільний ранок в Таллінні розпочався Службою Божою в українській греко-католицькій церкві (яка, до речі, знаходиться фактично в самому культурному центрі), після чого пластуни передали Вогонь українцям Естонії. На церемонії побував Надзвичайний і Повноважний посол України в Естонії Віктор Крижанівський, який пообіцяв активно сприяти такого роду акціям, які, зокрема, ініціюватиме і проводитиме Пласт.

Ще одну маленьку іскорку добра і щастя нам подарували українські діти у Домі туриста. Ретельно підбираючи українські слова, вони показали казку «Рукавичка».

Наступного ранку ми вже були в останньому пункті нашої подорожі — у столиці Литви — Вільнюсі.

Священики церкви Святої Трійці зустріли нас у теплому напівпідвальному приміщенні поруч з церквою. Пані Леся приготувала нам сніданок, і за чорним чаєм з лимоном ми розповідали священикам про прибалтійську подорож і слухали про життя українців у Литві.

Опісля чаювання відбувся молебень у церкві та церемонія передачі Вифлеємського Вогню Миру. На жаль, так склалися обставини, що передавати свічку надії нам довелося у напівпустому храмі, оскільки парафіян у той час не було. Як розповіли нам отець Павло та отець Августин, вони вже отримали цього року Вогонь Миру — напередодні, від литовських скавтів, та все ж їм було дуже приємно, що пластуни не оминули їх.

Важко не згадати морозяну і снігопадну екскурсію Вільнюсом, яку нам провів отець Августин, показавши чи не усі церкви міста (вони справді величні і вражаючі!) А ще запам'яталися новорічні ялинки. Складалося враження, що це місто ялинок: на кожній міській площі, біля кожного театру, ярмарку, церкви, біля кожного будиночку стояла прикрашена новорічна красуня, і це не могло не підняти настрою та не викликати усмішку...

Кожна казка, як не прикро, колись закінчується. Закінчилася й наша, залишилися спогади, обличчя, солодкі цукерки, перцеве печиво, магнітики, хустки і подаруночки від скавтів та української діаспори і... круглі чорнильні штампи в закордонному паспорті.

Фото І. Вовк

■ Офіційна делегація Пласту НСОУ під час передачі ВВМ українцям країн Прибалтики на центральній площі Риги, грудень 2010

пл. сен. Оксана Закидальська

Пласт у Торонті відкрив нову домівку імені Гуцуляків

■ Ярмила і Ераст Гуцуляки серед пластунів під час урочистого відкриття домівки

У червні 2010 р. пластова станиця в Торонті стала власником нової домівки, отриманої в дар від пластунів Ярмили й Ераста Гуцуляків. В неділю, 26 вересня, відбулося урочисте відкриття і посвячення цієї споруди. Зібралися всі пластуни — від наймолодших новаків до довголітніх пластунів сеніорів.

Прийшло на це свято багато колишніх пластунів і ширша громада — разом понад 600 осіб, — між якими були Генеральний консул України Олександр Данилейко, посол Борис Вжесневський, голова КУК в Торонті Оксана Рева, екзекутивний директор СУМ Гарі Несмашний та інші. На щастя, нове приміщення, яке знаходиться на роздоріжжі вулиць Kipling і The Kingsway, має спереду розлогу площу, де всі могли поміститися.

Пластуни, як їх звичай, стали в більш-менш рівні лави, а перед ними отці католицької і православної церков відспівали чин посвячення дому. Коли священники відійшли в будинок, щоб освятити всі кімнати, пластуни зійшлися на церемонію посадки

святочного дерева — дуба, який в пластовій традиції означає силу. Садити дерево новак Іван Гаргай і новачка Оленка Лещишин, а всі пластуни обіцяли його пильнувати.

На офіційну програму відкриття пластуни і гості пішли в будинок, до великої залі — колишньої церкви, яка має місце на 500 осіб. Нове приміщення було закуплене від United Church of Canada і складається з церковного будинку, шкільного приміщення, приміщення на садочок, спортзалу і великої кухні. Будинок оточений великим подвір'ям і місцями на паркування авт.

Програму вели старші пластуни Іванка Сливинська і Степан Лебедь. Після їхнього короткого вступу, в якому вони пояснили, що собою являє Пласт, всіх гостей привітала новообрана станична Люба Тарапацька. Вона висловила щиру подяку Ярмилі й Ерастові Гуцулякам за княжий дар нового дому для станиці.

При кінці програми виступили самі меценати — Ераст і Ярмила Гуцуляки.

Після закінчення студій фармації при Університеті Бритийської Колумбії у Ванкувері, в 1957 році, Ераст Гуцуляк почав розвивати свої фармацевтичні підприємства і активізуватися в громадській праці, зокрема із проектами, пов'язаними із поміччю Україні. У 1989 році став одним із засновників Канадського товариства прихильників «Руху»; подарував будинок для першого українського посольства в Оттаві, а тепер є Почесним консулом України в Канаді.

■ Новачки садять дуба на подвір'ї

Під час відправи на подвір'ї

Свою меценатську роботу Ераст Гуцуляк почав давніше — в 1987 році уфундував катедру Української культури і етнографії при Альбертському університеті, а тепер фінансово підтримує Острозьку Академію в Україні. Одержав не одне признание: в 1995 р. був нагороджений Шевченківською медаллю, а в 2007 р. отримав Орден Канади (Order of Canada).

Хоч за професією Ераст Гуцуляк — фармацевт, за покликанням він пластун. В роках 1983 до 1987 був станичним в Торонті, а ціла родина Гуцуляків давно пов'язана з Пластом. Дружина Ераста Гуцуляка — Ярмила, яка за професією є

педагогом, також розуміє важливість виховання молоді.

У своєму виступі Ераст Гуцуляк сказав: «Ми хотіли подарувати Пласту таке приміщення, що б служило зростанню його членства та різноманітності занять. Бажанням родини було, щоби Пласт розвивався серед більш сприятливих обставин». Він також підкреслив, що нове пластове приміщення може розвинути і стати центром для всієї української громади Торонта і околиці.

Під кінець панство Гуцуляки презентували станичний Любі Тарапацькій церемоніальний ключ до нової домівки.

**ВІДКРИТТЯ ПЛАСТОВОЇ
ДОМІВКИ ІМ. ГУЦУЛЯКІВ
ТОРОНТО 26.09.2010**

Фото з книги «Мандрівка Пласту в ЗСА»

■ Начальний Пластун Сірій Лев під час гутірки серед таборовиків, 1951

У суботу 17 липня 2010 р. почалися святкування з нагоди 60-ліття пластової оселі «Новий Сокіл» недалеко міста Баффало. Святкування почалося Службою Божою, яку відправив о. Маріян Процик. Опісля усі таборовики, родичі та гості зійшлися на родинну вечерю. На святкування приїхало багато гостей, які в минулому таборували на «Новому Соколі», але вже давно не відвідували оселю. Тим часом присутні мали змогу оглянути виставку знімків з минулих пластових таборів і колекцію таборових відзнак покійного братчика Славка Пришляка. Ввечері при ватрі пл. сен. Маріян Стасюк, голова ОТК, привітав таборовиків та гостей. Ватру запалили пл. сен. Маріян Стасюк, ст. пл. Данило Бутенко — таборовий референт, пл. сен. Зірка Коломиєць — комендантка табору УПН, та пл. сен. Андрій Титла — комендант табору УПЮ. Ст. пл. Дарка Ганкевич, адміністратор оселі, представила «Дерево Виховників». Було цікаво побачити виховників перших таборів на «Новому Соколі» та пластунів, яких вони виховували на таборах. Юнацтво відтворило історію оселі, після чого почалася весела частина ватри. Усі співали новацькі та юнацькі пісні та з радістю сприймали веселі точки, представлені новацтвом та юнацтвом. Ватра закінчилася величезним колом на добраніч і піснею «Ніч вже йде».

У неділю відбулася дефіляда та показ таборів. Брав участь навіть табір Пташат під проводом ст. пл. Тані Кость-Фарміґи. Після дефіляди батьки мали можливість брати участь у цікавих родинних іграх.

Під час таборування і святкування я мав нагоду поговорити про табори на «Новому Соколі» з сеньйорами, які тут колись таборували, теперішніми таборовиками та їхніми батьками.

Легко побачити, що табори на «Новому Соколі» багато змінилися від часу, коли 60 років тому члени Баффалівської станиці та Начальний Пластун Сірій Лев купили площу на першу таборову оселю в ЗСА в 1951 р. «Новий Сокіл» виглядав зовсім інакше. Перші таборовики самі будували лятрини, знаходили воду, щоб мити свої менашки, їли в меншій

пл. розв. Олесь Ковальчук

«НОВИЙ СОКІЛ» святкує 60-ліття

старій кухні та справді жили дуже скромно. Пані Заєць-Цьолко пам'ятає, як була відкидала нечисті менашки, щоб їх ще раз мити. Це було нелегко, бо мушили знаходити воду.

Табори тепер трохи змінилися. Вони повні сучасних вигод, але зберегли пластові засади таборування. Це дуже подобається нашим сеньйорам. Вони сприймають ті зміни як позитивні й потрібні для продовження і росту Пласту. Пані Зірка Домбчевська розказала, як ці зміни і вплив американської культури поліпшують табори. Вона вважає, що ці зміни дуже важливі для створення умов для міжпластової дружби, яка залишається на все життя.

Знайомство між українською молоддю з цілої Америки й інших країн — це один з чарів пластування. На «Новий Сокіл» таборовики приїжджають з Баффало, Рочестера, Чікаґо, Ньюарка, Вашингтона, Філадельфії, Сиракюза, Клівленда, Сієтла, Детройта та з інших станиць. Ця пластова дружба залишається на довгі-довгі роки.

Дуже важливе значення в таборуванні має кухня. Їжа на «Соколі» завжди була і є дуже смачна. Від першої, малої кухні під проводом пані Асі Чмоли, до нової, перемальованої кухні під проводом подруги Тані Ґайзел, таборовики не можуть дочекатися на наступну страву. На тритижневому таборі цього року смакували «pizza subs», а на вишколі не могли наїстися «pulled pork». Кожного року таборове меню включає нові і традиційні страви (вареники, борщ та голубці).

Хоча «Новий Сокіл» менший від інших пластових осель, пластова програма сильно розвивається під час таборів. Новацтво і юнацтво здає багато вмілостей та має цікаві прогульки. Новацькі й юнацькі табори останніми роками мали коло 40 учасників. Через меншу кількість дітей всі учасники працюють та забавляються разом. Таборовики скоро знайомляться і по закінченні табору чекають на наступну можливість побачитися — чи на «Орликяді», чи аж на Святі весни.

Таборові спомини унікальні, часто важко пояснити їх комусь, хто не є членом Пласту. Не можна той самий табір ще раз пережити. Завжди інше товариство, інші пригоди, інші спомини. На таборі діти ростуть як пластуни, як християни, як люди. Вони вчаться відповідальності, організованості та самостійності. Ніде інакше не можна так навчитися, бо на таборі діти вчаться не тільки через перемоти, а й через поразки.

«Новий Сокіл» вже перейшов 60 літ таборів, але напевно доживе до 100. Приїжджайте — і зрозумієте, чому ці діти проводять літні вакації на пластових таборах.

Фото О. Білодіда

Річищем р. Петрос до Осмолоди

Ідучи до походу, вивіряймо до грама наш виряд, викидаймо без жалю все, що хоч на мить видається зайвим. І все ж найнеобхідніші для мандрівця речі — завжди з ним, і нести їх найлегше, адже ця ноша зовсім не обтяжує вагою. З ним завжди його серце, відкрите назустріч людям і дорогам, його віра, що працює краще за будь-який навігаційний прилад, адже зорієнтована за силовими лініями в духовному просторі.

І якби мені забаглося зняти гарний кінофільм про мандрівку до Карпат, у яку ходив цього літа, то хіба не маю для такого наміру достатньо техніки? Адже очі — хіба вони не є найдосконалішим об'єктивом, що так пожадливо спішить зафіксувати в кадрі глибоку небесну синь, мерехтіння ватри й зірок? А вдячна пам'ять — це чудова монтажна студія, де відбираються найцінніші епізоди. І ось уже щось народжується на екрані вашої уяви...

Навіть знаю, як би починався такий кінофільм. Першою народилась би й спалахнула яскрава картина гірської річки, кожною сонячною гранню обернена до глядача. У воді й на березі — повно дівтори, обабіч річки — зелені схили й перевернутий синій трикутник неба. Така кількість світла й барв п'янить і приголомшує. Саме так почуває себе людина, яка ще вчора шкварилась на пекельній пательні міського асфальту, а сьогодні зненацька потрапила в дивну, напівреальну країну синіх вершин, прозорих та іскристих потоків, смерекової задуми.

Наступна картина переносить вас на гірський хребет, сонце ховається за сині верхи, і в просторі, поміж далеких крон, струменіє плавлене золото.

Картини змінюють одна одну, титриненав'язливо розповідають, що це Міжстаничний мандрівний

Сергій Філіппов

ПОГЛЯД МАНДРІВНИКА

пластовий табір «Стежками Ра», який проводиться 3—11 серпня 2010 року в Ґорґанах. Маршрут, точніше його частину, ми запозичили з минулорічного змагу «Стежками героїв», тому й назву успадкували, пристосувавши до своєї ідейної канви.

Комендант табору, провідник та ідейний на-тхненник — пластун сеньйор Леонід Пасько зі Світловодська. Ось він сидить на березі вже знайомої глядачеві річки й уважно роздивляється карту. Сьогодні вранці ми вийшли з поїзда на станції Батьово, далі дизелем — до Хуста, де найняли бус і приїхали сюди. Зараз ми на березі річки Ріка поблизу села Противень. Мали доїхати до села Вільшани, але через непорозуміння водій довів нас до іншої греблі Терезлянської ГЕС, і тепер до тої, що нам потрібна, рухатимемось через перевал пішки.

Скупавшись у теплій і кришталево чистій ріці й скінчивши перший таборовий перепочинок, ми вирушаємо на перевал. Першого ж дня маємо брати крутий підйом. Ось перед глядачем бадьорі, не стомлені ще обличчя, чути пісні. Попри те, що табір юнацький, більше половини учасників — старші пластуни зі Світловодська і Сколього. Є жінка старшого віку, підприємець зі Світловодська — захопилась ідеєю походу, бо в молодості активно займалась туризмом, ходила в зимові походи Саянами й нині допомагала нам як досвідчений інструктор.

Ночували на галявині, на схилі гори. Спав під відкритим небом, постеливши карімат біля копи-

День перший, 03.08.10.

Близько 17 години нас висадили з автобуса біля села Противень. Дуже втомлені після дводенної дороги. Купаємось у Ріці. Я отримав одразу величезний прилив енергії. Як для гірської річки температура досить висока, комфортно. Глибина достатня для того, щоб пірнати. Мене призначено таборовим інтендантом, готую першу перекуску. Імо, вирушаємо. І почалося. Йдемо, у народі рвуться наплічники, в'яжем і знову йдемо. Потрапляємо на стратегічну зону Терезлянської ГЕС. Нас почули собаки, і охоронець культурно попросив піти іншою дорогою. Трохи повертаємось (довелося йти іншим, довгим шляхом). Піднімаємось на хребет, як для першого разу досить важко. Ми з Ромою та Дмитром несемо по черзі наплічник подруги Олександри, їй, мабуть, найважче. Нарешті вибираємось на поле з декількома копицями сіна. Там вечеряємо. Новачкам показуємо, як ставити наші поліетиленові чудо-труби у якості наметів. Надзвичайно сильно гризуть комарі (раніше в Карпатах я такого не помічав), навіть спреї Дениса не допомагає. Оскільки заночували ми на схилі, то ніч була проведена наступним чином: заснув, сповз, прокинувся, підповз, заснув...

пл. уч. Вадим Красовський

День третій 05.08.10.

Вставання (знову звук свищика, протягом десяти днів він обривав мої чудесні сновидіння). Вмиваємось у холодній річці. Проводиться перше відкриття дня, на якому видано таборіві футболки. Напередодні десь намочив однострій, стою, всі люди — як люди, а я... Сніданок. Проходимо села, які дуже брудні. Вздовж річок розкидане сміття. Йдемо через село довжиною 12 кілометрів! Долаємо крутий підйом. Денису стає погано, друг Леонід телефонує знайомому лікарю, консультується. Стаємо на ночівлю. Для Дениса варять узвар якоїсь трави, наче допомогло. Готується вечеря. Я планую спати під відкритим небом, однак дуже різко починається дощ, як з відра. Нашвидкуруч ставлю трубу, досить неякісно. Встигаю повечеряти.

пл. уч. Вадим Красовський

ці з підвіреної сторони й заховавшись повністю в спальник від нещадних комарів.

Пів наступного дня були без води, тому не снідали. Рухаючись уздовж лінії електропередач, піднялись на хребет. З висоти приблизно тисячі метрів із захопленням споглядаєш панораму довколишніх гір. Під нами, мов на долоні, лежить водосховище, до якого маємо спуститись. Справжньою радістю для всіх була зустріч із потічком, що утворював невеликий водоспад. З насолодою пили довгоочікувану воду й робили запаси.

Зупинились на обід на березі водосховища. У воді плаває шар пластикових пляшок та іншого сміття — це інші кадри про карпатську природу, вже не такі осяйні й райдужні. Увечері йшли селом Вільшани. Спинились на нічліг біля села Мерешори, в затишному місці поруч із цвинтарем. «Це найпрактичніше місце для ночівлі, — чи то жартуючи, чи всерйоз повчає друг Леонід. — Завжди знайдете і прихисток, і що поїсти». Втім, ніч пройшла без жахів, її тишу порушувала лише річка, що жебоніла зовсім поруч.

Лише зранку третього дня поблизу того ж таки цвинтаря провели відкриття табору, отримали зелені таборіві футболки. Цього дня ми ще були поруч із цивілізацією. Йшли селом Колочава, вітались із місцевим населенням. Діти вітаються на незрозумілому нам діалекті. Обідали на багнистому схилі гори понад селом, створюючи екзотичне видовище для мешканців.

Увечері взяли перевал Прислоп і недалеко від нього зупинились. Щойно розтаборувались, як почалась сильна злива, що перевіряло нас на організованість та здатність до взаємодопомоги.

Зранку перейшли по мосту річку Мокру й почали підйом на наш останній хребет. Час від часу зустрічали польські й чеські групи, поціновувачів карпатської краси. Ось кадр заповнюють собою туристи з Чехії, поважні пузаті дядьки, що відірвались від нагальних справ і втекли в неторованість карпатських доріг. У них професійне туристичне спорядження і взуття, докладні карти з кольоровими позначками маршрутів, а не наші саморобні роздруківки, перетворені краплями дощу в імпресіоністичну мазга-

нину. З собою мають легкі туристичні сумки, речі везе машина.

І весь час рефреном — кадри з завантаженими лісовозами, що їдуть назустріч, а на задньому плані — русло річки, захищене вирубаними стовбурами.

А ось симпатичний епізод. Зненацька в дорозі нас заскочив дощ, перечікували його, гуртом накрившись поліетиленовою плівкою. Над нами погрозливі чорні хмари, пориви вітру силяться вирвати плівку з рук, а ми співаємо пісень.

Зранку п'ятого дня не згортали наметів, доки не поснідали. Але небо роз'яснилось, і ми рушили далі. Волога піднімалась від нагрітої сонцем землі, скупчувалась у хмари, щоб увечері або вночі випасти дощем. А зранку починається все спочатку.

Обідали на галявині біля села Німецька Мокра (сучасна назва — Комсомольськ). Поблизу хлопець чотирнадцяти років пасе корови. Він вправно їздить на коні й курить, як дорослий.

Уздовж газогону піднялись на хребет Дарів. Зустріли групу вчителів-географів з Ніжина. Попри досвід і знання правил безпеки, двоє осіб загубилось, і тепер всі решта їх гукали. Сфотографували їхню докладну півкілометрову карту місцевости, яка нам в подальшому дуже стала в пригоді.

На перевалі на нас чекала небезпека: сухе галявня стирчить на рівні очей. Тому в подальшому перед розтабором очищали стовбури на території табору.

Наступного дня йшли на північ по хребту вздовж колишнього польсько-словацького кордону. Фотографували стовпчики з літерами Р і S, великих фіолетових слимаків і червоні мухомори. Ліс був по-осінньому вологим. Дівчата збирали білі гриби, якими всипано все довкола. Зустріли місцевих грибників, що займаються цим професійно. Пройшли вершину Прелука. Обід замінили зупинкою на галявині, де в необмеженій кількості їли малину

Фото Д. Шлячницького

Вечірня ватра перед сходженням на г. Петрос

й чорниці. Після обіду вийшли до обладнаного місця стоянки й вирішили спинитись тут на нічліг і економити сили для завтрашнього підйому. Сьогодні єдиний раз вдалось провести ватру. Передавали свічку по колу, кожен розповідав про себе, співали пісні.

День сьомий. Брала гору Попада. Ранок похмурий, майже осінній, над горами висять пасма туману. Під ногами ефектно гуркоче каміння, вкрите жовто-зеленим мохом, характерним для такої висоти. Натрапляємо на рештки все того ж кордону й викладених з каменю бойових укріплень. Робили групові фото на тлі геодезичного знака. Щоправда, через хмарність були позбавлені задоволення споглядати розкішні краєвиди, які б нам відкрились за ясної погоди. Увечері йшли правим берегом притоки річки Петрос у напрямку Лімниці. Але стежка привела нас до непрохідної місцевості, тому довелося вертатись назад. Заночували біля водоспаду, звідки річка бере початок.

Вранці вирушили лівим берегом тієї ж річки. Дарма, що стежку позначено на мапі, насправді був лише

Фото В. Красовського

На вершині г. Петрос

натяк на неї. Увесь час доводилось то спускатись на крутий схил до самого берега, де болотистий ґрунт і слизьке коріння, то знов підніматись до лісу, ломитись крізь гілляччя, зарості ожини, переступати каміння й повалені дерева. І ось нарешті вийшли на дорогу до Осмолоди. Але тут нашою перешкодою була сама річка, що подекуди робила собі русло, з'їдаючи дорогу, а в одному місці змила міст. Робили переправи з каміння й колод, а потім просто переходили вброд.

Наступного дня, не кваплячись, прийшли до Осмолоди. На підході до села запрацював мобільний зв'язок, і всі як один стали експлуатувати це чудо цивілізації, від якого ми стали дуже залежними. Увечері прийшли до Гринькова. Дорогою відвідали місце, де в 30-х роках минулого

День восьмий 10.08.10.

Прокинулись ми в підніжжі гори Попада. Вмиваюся у крижаній притоці річки Петрос. Всю першу половину дня йдемо по жакливих хащах на крутому схилі гори. Падаємо, деремо ноги і руки, шукаємо шлях. До обіду нарешті виходимо до річки Петрос. Ідемо вздовж неї. Річка утворює дуже багато меандр, тому часто доводиться будувати переправи або йти убрід. Перекуска із сухарів, сала і енергетичної суміші. Нарешті натрапляємо на маркований маршрут. У таборовиків одразу піднімається настрій. Йдемо у напрямку Осмолоди. Всі чекають на магазин і мріють скупити всю згущівку, цукерки і кавуни. Переходимо річку по зваленому дереву, 2 метри над водою, страшнуватю. Зупиняємось на ночівлю поблизу річки Петрос. Готуємо перловку, після таких труднощів вона здалася дуже смачною.

пл. уч. Вадим Красовський

століття була пластова оселя. Це подарунок дітям від митрополита Андрея Шептицького — оселя на Остодорі. Нині тут — рештки фундаменту. Це місце не зайвим було б відвідати нинішнім релігійним олігархам. Привітали табір КВТ, що стояв поруч. Ночували у пластовому таборі-музеї «Сокіл».

Зранку бусом вирушили до Долини. Тут, на березі озера, провели закриття табору. Звідти приїхали до Львова. І тільки тепер зрозуміли, від якої неймовірної спеки ми сховались у прохолодному гірському кліматі. Тамую спрагу справжньою водою, набраною, мабуть, у Лімниці. Вода має бурштиновий смак живиці. Саме такі на смак мої спогади про Горгани.

Мандруючи Карпатами, ми не робили дальніх вимаршів, рухались досить повільним темпом і взагалі табір провели у лагідному режимі. Але, як не втомлювався повторювати наш провідник Леонід Пасько, наше основне завдання — не шалений темп, а почуття єдності з природою, спілкування з духами гір, лісу, річок. Такого досвіду й справді було вдосталь — тільки не заплющуй очі й не закривай серце. А особисто для мене табір був цінний тим, що в екстремальних умовах зовсім по-новому

починаєш бачити людину, її внутрішню суть і ціну її слів. І так само по-іншому оцінюєш самого себе. Хочу подякувати тим, хто був поруч і в кому я відкрив справжнє внутрішнє багатство, яке навряд чи помітив би в умовах буденності.

День десятий 12.08.10

Прокидаємось, знищуємо залишки пляцка. Вирушаємо, на нас чекає автобус. Доїжджаємо до міста Долина. Там, біля мальовничого озера, проводимо закриття табору, отримуємо таборові відзначки.

Все якось дуже швидко скінчилось, вже ніхто не хоче додому, ніхто не марить харчами. Всі учасники табору стали друзями навіки, єдиною великою сім'єю. Треба їхати, а хочеться в Карпати...

пл. уч. Вадим Красовський

пл. сен. Леся Бойко, ПС

Скавтська співпраця кордонів не має

Ось уже чотири роки існує тісна співпраця між станицею Білі Ослави та польськими харцерами у м. Лодзь. Основу заклали ще в грудні 2006 року, коли Тьотя Леся в складі делегації Пласту їздила до Польщі для обміну досвідом. Частина нашої делегації перебувала в Лодзі, де і познайомилася з коменданткою хуфца (аналог нашої округи) Лодзь-Відзев Ізабеллою Пивоварською. Уклали угоду, скріпили печатками, потисли одне одному руки. Не було абсолютно ніяких складнощів.

Перші відвідини харцерського табору відбулися в липні 2008 року. Табір називався «Етна» і відбувався на березі Балтійського моря. У 2009 році 16 харцерів завітало в Білі Ослави на курінний табір «Писаний камінь». Ми дуже переживали, як їх прийняти. Адже там, у Польщі, буди зовсім інші умови: стаціонарна кухня, їдальня, душові, туалети. А тепер харцери їхали до нас, і нам потрібно було не осоромитися. До Львова за гістьми вислали шкільний автобус (дякуємо освіті, яка нам його люб'язно надала на п'ять поїздок).

101 курінь ім. Назарія Яремчука на терен табору заїхав рано, щоб трохи підготуватися: розклали всі свої намети, кухню, їдальню, облаштували лятрини, поставили умивальники. Те, що їдуть наші польські друзі, ми почули, ще коли вони були за 3 км від табору. У селі їх пересадили на «ЗІЛ 164» і повезли нашими розбитими лісовими дорогами. Лемент був не-

самовитий. Казали, що ця поїздка була крутіша, ніж американські гірки. З собою привезли десять гітар, тому наш табір був дуже музичний і співочий. Харцери зрозуміли і сприйняли наше таборування майже одразу: і чергували на кухні, і робили салати (хоча до цього жодна дівчина не різала капусти, моркви, цибулі — тут швидко навчилися). Драjali баняки і казанки, носили воду і дрова. Після дощу носили з річки каміння, щоб зробити доріжки між наметами і до всіх споруд. На ватрах веселились з нами і тишилися з того, що можуть бачити такі великі ватри (у них маленькі, як наші новацькі вогники). Навчили ми їх їсти сало і наші каші (гречку, рис). Здійснили екскурсію до Коломиї, побували в музеї писанки і побуту, відвідали стару церкву і просто погуляли містом. Далі — м. Яремча: водоспад, базарчики, скелі Довбуша. І насамкінець — дах Українських Карпат — г. Говерла. Піднімалися тяжко, погода абсолютно нам не сприяла. А коли нарешті піднялися, то туман і дощ не дали змоги щось побачити. Спуск для одного харцера був невдалим: зламав руку. На зворотній дорозі в Яремчі йому наклали гіпс і сказали, що жити буде.

Наше юнацтво здружилося з харцерами ще більше. Допомагали їм в усьому. А яке було святкування Івана Купала! Дух захоплювало, коли стрибали через вогнище.

■ На фото вгорі: міжнародний табір «Евро-пазли» в Ярославці (Польща), липень 2009. Зліва: Оля Подгорнова, Діяна Струк, Мишко Скуратівський, Юрій Левицький, Богдан Струк, Богдан Бойко, Микита Подгорнов, Василь Левицький, Дмитро Лейб'юк, Софія Габа, Леся Бойко

■ На святкуванні 100-ліття хуфца Лодзь-Відзев (Польща), травень 2010. Стоять: Ольга Феgefин, ПС, Оксана Габа, ПС, Ізабелла Пивоварська — комендант хуфца Лодзь-Відзев, Леся Бойко, ПС, Кароліна Стеч (харцерка), німецький скавт. Сидять: Іван Мочкодан, V, німецький скавт, Богдан Бойко, V, харцерка

Але все має здатність колись закінчуватися. Закінчився і «Писаний камінь». Десь на два дні треба було поселити наших друзів. Поселили. У коменданта, Тьоті Лесі, два дні на подвір'ї було гамірно, бо ще й юнацтво прибігало. Досі не знаю, як я все це витримала (а вдома ще й ремонт був).

І знову шкільний автобус везе вже дві делегації до Львова. Заночували у польській школі, а зранку — на рейсовий автобус і в путь, до Балтійського моря. На місце табору прибули рівно через добу. Нас чекали з нетерпінням. Усім були відомі перипетії нашого табору (кожен день телефонний звіт). Але наші друзі були дуже задоволені, це читалося в їхніх очах. І ми були спокійні. Нас зустріли, як рідних (уже вдруge приїхали). Знайомий терен, кухня, море, люди. І розпочався другий етап нашого таборування.

Табір називався «Евро-пазли». Харцери наші разом з нами молилися, співали. Популярною стала пісня «Підманула, підвела». Ми все робили разом, були одною командою, здруженою на всі сто. Їхні дівчата, мої хлопці.

Мали екскурсії до Гданська, де потрапили на великий фестиваль-ярмарок; до Сопота, де бачили відомий кривий будинок і найдовший (511 м) «міст у море»; Гдині, де гуляли на військовому кораблі і піратському вітрильнику. Ця поїздка нам дуже сподобалася. Польська сторона старалася не повторюватися, тому тільки для нас робили інші мандрівки й екскурсії. Знову на дні «єврококтейлю» (коли всі делегації готують свої національні страви) ми не були оригінальними і приготували печену картоплю з саламашкою, квашеною капустою і чаєм (афіни, суниця, ялина). До нашого столу вишикувалася черга. Було випито 80 л чаю. Усі про нього знали, тому йшли з банками.

21 день минув, як і не було. Прощання було тяжким. Сльози котилися крокодилячі. Мої хлопці плакали... Але після табору спілкування продовжилося: інтернетом, телефоном, поштою.

Наприкінці травня 2010 року нас запросили на святкування століття їхнього хуфца. Звичайно, ми по-

їхали. Три «стежинки» — Оля Феgefин, Оксана Габа, Тьотя Леся, — і два «вовкулаки» — Барс та Іван Мочкодан. Два дні нас знайомили з містом Лодзь. Де ми тільки не побували і чого тільки не бачили! Були навіть у ректораті технічного університету (один з найбільших у Лодзі), познайомилися з ректором і отримали презенти. Жили у їхній домівці. Велика: п'ять кімнат на першому поверсі і три у підвальному приміщенні.

На святкуванні було біля 1000 осіб. Приїхали ще й німецькі скавти. Було влаштовано щось на зразок наших наметових містечок, тільки значно більше. Кожна дружина мала якусь свою ділянку для показу і майстер-класів. Було середньовічне село, де можна було помахати справжнім мечем, постріляти з лука. Був боді-арт, пляшк-арт, було скелелазіння, різні виступи, пісні і танці. Деякі дружини використовували момент, щоб заробити гроші на табір. Вони організували кав'ярні: продавали запечені ковбаски, різні солодоші, напої. І скажу вам, їм вдалося!

Наша делегація навчала, як робити кусудами (кулі з паперу) і плести обручки. І черга до нас була чимала. Ми чемно відпрацювали цілий день і з почуттям виконаного обов'язку пішли відпочивати. Але нас запросили до відеобару продовжити святкування і разом повболівати за Віталія Кличка, який боксував із поляком. Нас було тільки п'ятеро проти цілого натовпу поляків, але ми гордо співали наш гімн, поклавши руку на серце. А перемозі раділи, як малі діти.

Коли відїздили, то прощалися ненадовго: в середині липня мали знов їхати до них на табір. Але погода цього року сказала своє вагоме слово. Ман-

■ Богдан Бойко і Оксана Габа на майсер-класі в наметовому містечку під час святкування 100-ліття хуфца, травень 2010

дрівку довелося скасувати, лише наш Барс на тиждень таки поїхав. Не на Балтійське море, а на озеро, віддалене від моря на 100 км. Добра погода була тільки один день, всі інші дні були мокрими. У Ярославці навіть евакуювали табір до школи.

Минулого року нам не пощастило, але цього, сподіваюся, погода змилується, і ми знову побачимо наших друзів, разом таборуватимемо, гулятимемо. Будемо раді їх знову бачити в себе і зробимо все, щоб вони почувалися як вдома.

Раджу іншим станицям також шукати собі друзів серед скавтів інших країн і відвідувати одне одного. Це дуже цікаво і пізнавально.

Фото І. Боднар

■ Студентка Оксана Боднар реставрує хрест

ст. пл. скоб Андрій Котлярчук

«Вирій 2010».

Ціна спадщини

Сьогодні ми часто говоримо, що культурні надбання українського народу — одні з найбагатших в Європі. Безумовно, це правда. Проте, на жаль, ми не можемо стверджувати, що сучасні українці є носіями цієї культури.

Внаслідок несприятливих історичних обставин ми втратили тяглість своїх традицій. Найсвідоміші представники народу були знищені, інші — відірвані від рідної землі, їх духовність розчиняється в чужинецькому морі. Багато українців все ж пережили війни і залишилися вдома. Проте тривале життя на окупованих територіях зруйнувало їхній духовний стрижень. Сьогодні непотрібно зовнішніх впливів: українці самі відмовляються від свого і намагаються якнайшвидше забути про те, ким вони є. Через економічний занепад держави та низьку національну свідомість рештки корінних українців продовжують втікати на захід, на їхнє місце приїжджають нові господарі, яким, звичайно, місцеві народні традиції чужі. Західна Україна,

яка донедавна ще була острівцем українства, і та втрачає своє національне обличчя — починаючи від мови і завершуючи мистецтвом, традиціями, архітектурою. Рідні традиції або не сприймаються взагалі, або сприймаються як екзотика, спосіб самоутвердження чи заробітку грошей. Одягаючи вишиванку, ніхто не замислюється над регіональною традицією вишивки: чи такі вишиванки носили мої предки, чи, може, там, де я живу, ніхто ніколи такого не вишивав. Будуючи собі дачу чи будинок, рідко коли власник схоче надати споруді традиційних форм, які століттями визрівали в його місцевості. Тож чи можливо якось відновити наш зв'язок з предками? Або ж, кажучи по-сучасному, — зробити модним те, що рідне? І як навчити народ відрізнити рідне від чужого?

Запорукою формування сильного духом народу є належне збереження пам'яті про минуле. Молодь, яка знає своє походження, виростає з прославою звитяжних предків, із пам'яттю про переможні й трагічні сторінки історії, в умовах панування національних традицій — знає і розуміє, чому слід залишатися собою, шанувати і боротися за своє.

Про це свідчить досвід багатьох країн світу, а також наш власний, якщо перегорнемо сторінку історії на 100 років назад. Передумовою для національного відродження початку ХХ ст. була робота просвітників, які розповідали людям про історію, духовність і традиції народу. Не менш важливу роль відігравала любов та повага до предківського господарства і рідної місцевості. Ці знання давали простим українцям стимул до боротьби, бажання залишатися українцями і триматися рідної землі.

У міжвоєнний час, коли свідомість українців досягла найвищого рівня, опіка над пам'яттю предків була справою ледь не щоденною. Розпочали цю працю ще на початку 20-х пластуни, впорядкувавши стрілецькі могили на горі Маківка, а згодом утворилось ціле товариство охорони військових могил. Ця організація мала свою печатку, статут і вела широку, послідовну діяльність, незважаючи на те, що охоронялися могили вояків ворожих для тогочасної держави армій. Зайвим буде казати, який парадокс ми маємо сьогодні. Могили, що потребують опіки, після 2-ї світової стало на кілька порядків більше. До військових поховань додалися ще й занедбані цивільні цвинтарі спустошених сіл. І найголовніше — тепер маємо державу, за яку боролися ті, що на цих цвинтарях поховані. Проте чи є тепер ті, кому це небайдуже?

Під гаслом «Завітай у край предків!» у серпні 2010 року пройшов черговий міжкрайовий історико-краєзнавчий табір-експедиція «Вирій». Участь у ньому взяло 30 старших пластунів з України та Польщі, студенти кафедри реставрації НУ «Львівська Політехніка», члени ГО «Закерзоння» в Канаді, ЛММГО «Молода Лемківщина» і навіть батьки пластунів. Серед пластунів були представники семи куренів та пластуни-самітники. Різного роду підтримку при організації та проведенні заходу надали представники Об'єднання українців в Польщі, КПС

України, Головна Пластова Булава, управління внутрішньої політики Львівської обласної державної адміністрації, Львівська міська рада, члени товариства «Лемківщина» та окремі пластуни.

Стаціонарна частина табору, що тривала 6 днів, проходила, як і минулого року, на Любачівщині (нині Польща), поблизу села Жуків, звідки всіх українців було депортовано у 1945—1947 роках. Інтенсивні відновлювальні роботи на історичному кладовищі тривали 4 дні і проходили під керівництвом доцента кафедри реставрації НУ «Львівська Політехніка»

Фото О. Стефанишин

■ *Іван Мочкодан і Ярослав Грубський над зруйнованим хрестом*

Олени Стасюк, членів проводу, реставраторів Ірини Гірної та Андрія Котлярчука. Праця складалась з кількох етапів.

1. *Розчистка терену, пошукова робота.* Учасникам цьогорічної експедиції вдалося завершити розпочатий у 2008 році пошук захованих в землі кам'яних надгробків. Таборовики розчистили кінцеву частину цвинтаря, до якої ще «не доходили руки» під час попередніх експедицій. Обрізано з дерев сухі гілки, що могли впасти і пошкодити надгробки, спиляно кущі та молоді дерева, що закривали вид на цвинтар з автотраси. Завдяки кращому від минулорічного матеріальному забезпеченню табору було орендовано набір спецінструментів, що суттєво пришвидшило темп і ефективність робіт — як розчистку терену від рослинності, так і реставраційний процес.

Фото О. Петрицької

■ *Жуківський цвинтар після розмітки*

2. *Інвентаризація.* При віднайденні нових надгробків кожному із них було надано інвентарний номер та сфотографовано вихідний стан. Продовжено створення точного інвентарного плану кладовища. Терен умовно розбито на малі квадрати, понад 50 виявлених раніше надгробків отримали свої інвентарні справи, їх було також обміряно, зарисовано, відфотографовано. Уявити первісний вигляд цвинтаря допоміг колишній мешканець

села, дідो учасниці цьогорічного табору, який поділився своїми спогадами.

3. *Реставрація.* Один з найцікавіших етапів роботи на цвинтарі. Цього року було проведено багато фахової консерваційної та реставраційної роботи, суттєво більше, аніж у попередні роки. У цій роботі брали участь всі без винятку учасники табору — як студенти, так і пластуни та гості. При склеюванні надгробків застосовувались різні технології. Створено польову лабораторію, де під накриттям осушувались відламані частини хрестів, висвердлювались отвори для армування, замішувались розчини тощо. Загалом за час експедиції склеєно близько 60 надгробків, що мали різний ступінь пошкодження.

4. *Розчистка надгробків, консервація.* Практично всі надгробки на цвинтарі було почищено, велику частину помито водою (цистерною з чистою водою експедицію забезпечила місцева влада). На таборі вперше застосували метод побілки вапном як традиційний, природний метод консервації каменя. Також це була спроба надати цвинтарю «живого» вигляду, як у часи, коли він був діючим. Тут не обійшлося без критики з боку деяких польських консерваторів, що звикли працювати з дорогими хімічними засобами. Інші ж авторитетні науковці цілком підтримали українських реставраторів. Один із них — знаний в широких реставраційних колах професор варшавської академії мистецтв Януш Смаза, який цього року вдруге відвідав табір «Вирій».

5. *Встановлення надгробків «на ноги».* Два останні дні роботи хлопці присвятили встановленню у вертикальне положення надгробків, віднайдених під час цьогорічної та попередніх експедицій. Хрести встановлювали в спеціальні кам'яні основи — за умови, що вони збережені в доброму стані. Там, де основи були зруйновані, вкопували хрести просто в землю. В результаті було встановлено понад 60 хрестів, що суттєво змінило загальний вигляд кладовища.

6. *Влаштування лапідарію.* Деталі цінних надгробків, що не підлягають реставрації, було занесено до цвинтарної каплиці (точніше, в її руїни) і заекспоновано для відвідувачів цвинтаря. Для цього було розчищено каплицю від сміття, землі, цегли та каміння, вкрито долівку шаром піску.

Важко було впізнати цвинтар наприкінці табору. Звичайно, для повного відновлення кладовища потрібно ще не одну експедицію: багато хрестів — в повній руїні і потребують дуже професійного і тривалого ремонту. Проте, якщо врахувати стан діючих цвинтарів в Україні, в тому числі заповідника «Личаківський цвинтар», то можна сміливо казати, що Жуківський цвинтар відновлено. Він знову несе пам'ять про мешканців одного з тисяч сіл Закерзоння, що пережили трагічну депортацію. Бракує ще інформаційної таблиці з історичною довідкою про цвинтар та село, вказівника з траси. Проте тепер це лише справа часу. Цікаво, що багатьох членів Об'єднання українців в Польщі вражало те, що цвинтар віднов-

лює українська молодь, а дехто наголошував, що це, мабуть, перший цвинтар на повоєнному Закарпатті, відновлений з ініціативи та руками українців!

Дні роботи на цвинтарі мали повноцінну таборову програму, наповнену тематичними інструктажами та гутірками, короткими майстер-класами з реставрації каменю, ватрами, співами щойно вивчених і давно знаних лемківських пісень (цього року зібралися голосисті люди). Розповіді учасників — нащадків депортованих — про історію їхніх родин — це, мабуть, те, що відкривало очі на трагедію Закарпаття та її відгомін в сьогоденні.

Свою пластову місію виконали учасники «Вирію», очоливши процесію до відкриття пам'ятника замордованим 6 квітня 1945 року 185 українцям в с. Гораєць, що зовсім поруч з Жуковом. Цієї події багато років чекало усе свідоме українство Польщі та ті з України, чий корені сягають Закарпаття. Бабця одного з учасників «Вирію», Євдокія Філь — одна з тих, що вижила після тих страшних часів, — була ініціатором і багаторічним промотором справи відкриття цього монументу. На жаль, пані Філь не дочекалась цієї урочистої події. Дехто із учасників «Вирію», нащадки мешканців Горайця, брав участь в урочистості. Як і в інших подібних меморіялах на теренах Польщі, на пам'ятнику не згадано, що загиблі були української національності, хоч саме за це їх і було помордовано. Тішить хоча б те, що на пам'ятнику про це натякає тризуб.

Окрім стаціонарного «цвинтарного» етапу, «Вирій» став незабутньою мандрівкою для усіх, хто був учасником чи гостем табору, багато хто вперше відвідав село своїх предків. Побачене за ці 11 днів

■ В перервах між роботою учасники табору вивчали лемківські пісні

відкрило багато нового і для організаторів, адже маршрут було суттєво продовжено та дещо змінено порівняно з минулорічним. Серед відвіданих місць — княже місто Перемишль, зокрема колишня українська жіноча гімназія, що була одним з найбільших пластових осередків довоєнного часу, та Народний Дім — історичний осередок українства в Перемишлі, меморіал УСС та УГА в Пікуличах, мо-

фото П. Задорожного

■ Учасники табору біля дерев'яної церкви в с. Котань, Лемківщина. Копія цієї церкви встановлена в Шевченківському гаю у Львові

гила Михайла Вербицького в с. Млини, ряд діючих і закинутих церков Перемищини (у деякі доводилось залазити через отвори в стінах), українські історичні місця Сянока та околиць.

Немало було зустрічей з місцевими українцями, як от в селі Кальників, де бабці заспівали таборовикам народних пісень; в с. Пискоровичі, що пам'ятають страшні розстріли місцевих мешканців, серед яких були і родичі учасників табору. Празник Преображення Господнього учасники експедиції зустріли разом з українською громадою міста Ярослав в місцевій українській церкві.

Окремою пригодою була мандрівка на мальовничу полонину Царинську — найвищу точку Західних Бескидів, звідки видно 2 області України та Словаччину. По дорозі на вершину таборовики випадково натрапили на рештки цвинтаря та фундамент церкви бойківського села Береги Горішні, що нині не існує. На вершині з нагоди дня національного прапора експедиційники заспівали український національний гімн.

Завершальним етапом табору стала Лемківщина. Таборовики побачили і поспілкувалися із неординарним «живим» лемком-автохтоном, послухали природну, вільну лемківську говірку, зокрема в осередку лемківських каменярів — селі Бортне. На жаль, Музей лемківської культури в с. Зиндранова був на ремонті, учасники оглянули його лише зовні. Принаймні, молоді люди побачили вигляд традиційного лемківського господарства. Короткий візит в Словаччину дав розуміння про тамтешнє українство і його зане-

фото П. Задорожного

пад. Наслідки тривалої антиукраїнської пропаганди на теренах Лемківщини учасники відчули кілька разів, почувши «Я — лемко. А українці — це інший народ». Ніхто з цих лемків не зміг пояснити причин депортації чи участі у боротьбі УПА їхніх предків.

Заклучна таборова ватра відбулася на терені щорічного фестивалю «Лемківська Ватра», що в серці Лемківщини, поблизу села Ждиня. Ватра тривала до 2-ї ночі, кожен хотів поділитися власними думками, таборіві гуртки-хижі презентували свої пісні про долю окремої частини Закарпаття, на честь якої названо їхню хижку. Ватру відвідав один з організаторів фестивалю — місцевий українець-лемко Славко Гойсак. Він розповів учасникам про лемківське весілля. Серед багатьох лемківських дерев'яних церков, оглянутих під час «Вирію», була церква в с. Котань, копія якої стоїть в Шевченківському Гаю у Львові, церква с. Квятонь, внесена в список світової спадщини ЮНЕСКО... Гнітюче враження справили місця від неіснуючих лемківських сіл. Це просто порожні поля та ліс, поодинокі кам'яні хрести при ґрунтовій дорозі, зарослий бур'яном фундамент церкви, залишки цвинтаря... Важко це описати — це треба побачити.

Хрести і цвинтарі, які ще збереглися до початку 1990-х, коли політика польської влади щодо українців дещо змінилася, тепер охороняються і є законсервованими. І це все зазвичай у тепер безлюдних місцях. За це, а також за збережені церкви слід віддати належне сучасній польській владі. Однак всі українські пам'ятки трактуються тут лише як мистецька спадщина, їх стосунок до українства донині

всіляко намагаються приховати. Хоча, зрозуміло, дбати про це — в першу чергу справа українців. Важко навіть порівнювати рівень охорони пам'яток на теренах Польщі з таким в Україні. Адже у наших селах люди часто самі палять безцінні дерев'яні церкви, замінюють на цвинтарях давні різьблені надгробки на нові, що не несуть жодної мистецької цінності, розбирають останні традиційні хати. Люди не мають поваги не те що до національної спадщини, а й до власної, родинної. Дай Бог, аби якнайшвидше зникла абсурдна реальність, що українська спадщина перебуває у більшій безпеці там, де українців немає.

Якби ж у спустошених місцях Закарпаття не було цих кількох христів чи капличок, то вони б залишались лише пустелею без жодної людської історії. У цьому й полягає ціна спадщини. Люди ніколи не сумнівались у вартості вишиванки, колядок, гаївок, забав на Купала. Маємо надію, що колись так само вони будуть ставитись до традицій в архітектурі. Бо наразі більшість шанує традиції лише там, де це весело.

«Вирій» — це спроба зробити веселим те, що таким досі не здавалося. І хай там що, від учасників не було чути, щоб на Жуківському цвинтарі їм було сумно. Можливо тому, що коли справу робиш не сам, а поруч кількадесят друзів — значить вона не є застаріла чи непотрібна. І мабуть безліч є таких, хто не наважується зробити крок, бо не чує підтримки, боїться, що справа не модна, що ніхто цього не оцінить. Табір «Вирій» був оцінений. І якщо справа «Вирію» стане модною — модною стане наша пам'ять, а відтак і Україна.

Фото П. Задорожного

■ Табір «Вирій» після урочистого відкриття пам'ятника замордованим українцям в с. Гораєць

З чужини повернулися на Батьківщину...

30 жовтня 2010 року у Львові на Личаківському кладовищі відбулася урочиста церемонія перепоховання діячів українського національного визвольного руху Лева Ребета і Дарії Ребет.

Фото В. Стебницького

Урочисте перепоховання Лева та Дарії Ребетів. Труни несуть пластуни; спереду М. Музала і С. Шкаран

Дві невеликі дерев'яні труни синьо-жовтого кольору були доставлені літаком з Мюнхена до Львова за день до перепоховання. Опісля спеціальною автівкою їх привезли до храму Пресвятої Трійці, що на вул. Тершаківців, де відбулася панахида. Після богослужіння пластуни перенесли труни на поле почесних поховань, що на Личаківському цвинтарі. Там подружжя Ребетів знайшло спочинок поруч зі своїми товаришами. Чин похорону відправили священники греко-католицької і православної Церков. Кошти на перепоховання виділило товариство «Броди-Лев».

Дарія була донькою священника Омеляна Цісика з Коломиї. Цікаво, що побожна дівчина побралася з Левом Ребетом — євреєм з походження. Подружжя входило до керівництва бандерівського відлему ОУН. Лев Ребет був серед тих, хто взяв участь у проголошенні незалежності України 30 червня 1941 року. Дарія Ребет виступила одним з ініціаторів створення Української Головної Визвольної Ради. За участь

Фото В. Стебницького

Пластова почесна варта біля трун з останками Дарії та Лева Ребетів: спереду С. Шкаран, М. Музала

у діяльності ОУН Дарія й Лев неодноразово були ув'язнені. Після другої світової війни перебували на еміграції у Мюнхені. 1957 року Лева Ребета вбив агент КГБ Сташинський (пізніше йому ж доручено вбивство Степана Бандери). Дарія Ребет прожила до 1992 року і була похована поряд зі своїм чоловіком на мюнхенському кладовищі «Вальдфрідгоф».

У подружжя Ребетів було двоє дітей. Сина Андрія Дарія народила 1942 року в львівській в'язниці Гестапо. Андрій працював кореспондентом радіо «Свобода». Дочка Оксана народилася 1951 року в Німеччині. Обидва взяли участь у церемонії перепоховання.

«Мушу наголосити на тому, що нашій родині нелегко було вирішити перенести тлінні останки батьків сюди, бо гріб у Мюнхені для нас фізично є ближчим ніж тут, у Львові. Але всі політичні діячі на-

Фото В. Стебницького

Родина Ребетів біля могили на Личаківському кладовищі: Тирса і Тарас Ребети, Андрій та Іванка Ребети, Андріян Люве і Оксана Ребет-Люве

лежать не своїм власним родинам, а історії України і українській землі. Тому ми дуже вдячні, що сьогодні пощастило це моральне завдання наших батьків виконати», — сказав Андрій Ребет.

Неподалік від Ребетів спочиває Катерина Зарицька, легендарна членкиня бойового розвідувального відділу ОУН, письменники Петро і Микола Дужі й генерал-хорунжий січових стрільців Роман Дашкевич. «Не знаю про плани нашої діаспори, але ми готові й надалі приймати на цвинтарі діячів визвольного руху. Так, для Андрія Мельника й Степана Бандери, які довгий час між собою ворогували й поділили ОУН, зарезервовано на тому ж полі поряд дві могили», — зазначив директор музею-заповідника «Личаківський цвинтар» Ігор Гавришкевич.

За публікаціями газети «Експрес» та інтернет-видання «Народна правда»

Анатолій Гороховський

Крізь тернії — до зірок

**Гайді Стефанишин-Пайпер — перша у світі
українка-астронавт**

КОСМІЧНА ЧАЙКА

Присвячується американській астронавтці українського походження
Гайді Стефанишин-Пайпер

Музика: Володимира Гарцмана

Слова: Оксани Маковець

Далеким лиманом
Понад океаном
Ясніється неба блакить.
І чайки літають, тугу навівають,
А море шепоче, шумить.

Приспів:
Позич, чайко, крила,
Щоб я полетіла
В країну, де мила земля.
Де пісня лунає
І музика грає,
Де щебет дзвінкий солов'я.

Несить мене, хвилі,
За обрії сині,
Де зорі сміються ясні,
Симфонія всесвіту
Кличе, лунає
І душу бентежить мені.

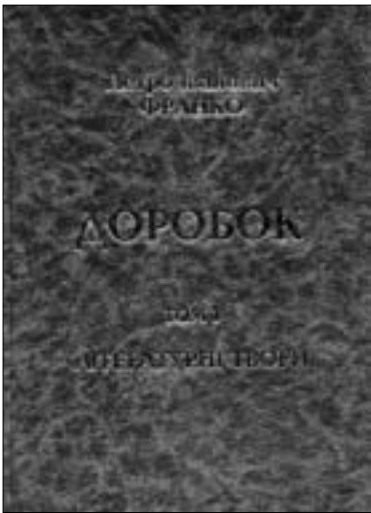
Приспів.

Модернії крила —
У космос злетіла,
Зорею там сяє земля.
З космічного лету
Найкраща планета
Це рідна планета — земля!

Приспів:
Позич, чайко, крила,
Щоб я полетіла
В країну, де мила земля.
Там музика грає
І пісня лунає.
Там щебет дзвінкий солов'я.

Серпень 2006
Сіфورد-Ньюпортнюс,
Вірджинія, США

Вшанування Петра Франка

28 червня 2010 року виповнилося 120 років від дня народження співзасновника Пласту Петра Франка. Дата поважна, хоча в пластовому середовищі її мало не проґавили. І проґавили б, якби не

пл. сен. Петро Франко, голова Товариства політичних в'язнів і репресованих. З рамени Товариства він організував урочисту академію, що відбулася 25 вересня в Палаці мистецтв у Львові.

Про те, що така акція готується, довідалася від пл. сен. Богуслави Гринів, яка мала під час академії виголосити доповідь про пластову діяльність нашого співзасновника. Доповіді про його громадську, професійну, військову, літературну діяльність готували інші поважні панове. Принаймні, так повідомляли організатори.

Однак центральною подією на урочистості стала презентація книги вельми імпозантного розміру — «Петро Іванович Франко. Доробок. Том 1». До цього тому увійшли літературні твори Петра Франка, з яких значна частина написана з виховною метою — для вжитку пластунів. Деякі з них вже були у нашій бібліотечці, деякі були недоступні, отже поява цього тому є для пластунів неабиякою подією. Як ми довідалися з виступу головного редактора видавництва «Ліга-Прес» Станіслава Дикого, другий том, над яким колектив саме працює, міститиме наукові праці, зокрема з хімії. Пан Станіслав заінтригував жіночу частину публіки повідомленням, що його співробітники вже готують закрутки за унікальною рецептурою Петра Франка...

Пластунів на академії було мало. Серед присутніх — сеньйори старшого віку, друг Олесь Криськів і двоє представників Музею-архіву Пластового руху. За декілька днів до урочистості провід станиці Львів повідомлено, що потрібно зголосити людей, які мають намір прийти на захід, — на них випишуть запрошення і внесуть їх до списків. Анонс події у львівській пресі з'явився за 5 днів до неї, а Пластовий Портал опублікував згадки про те, що така подія відбулася. Шкода, що широка громадськість була практично непоінформована, і академія пройшла за участі в основному самих політв'язнів.

Великою мірою публіка визначала характер заходу. Одразу склалося враження, ніби потрапила на мітинг початку 90-х: знайомі обличчя, запаль-

ні промови з трибуни, патріотичні гасла... Свою прихильність Петрові Франку прийшли висловити і представники львівської влади: міська рада була представлена її головою, обласна рада та державна адміністрація — заступниками. Присутні аплодували всім: і мерові Андрію Садовому, який оголосив, що міська влада доклалася до видання «Доробку», і голові обласної «Просвіти» Ярославу Піткові, який заявив, що міська влада не доклалася до цього жодним чином; на згадку про те, що перенесена зі Львова до Одеси Академія сухопутних військ виховуватиме яничарів, і на обіцянку Олесь Криськова, що Головна Пластова Булава найближчим часом нагородить Петра Франка «Залізним пластовим хрестом». Дехто з доповідачів, очевидно, відчувши настрої залу, оголошені програмою теми замінили політичними. Наприклад, директор ліцею імені Героїв Крут Роман Саяк, жодним словом не згадавши про військову діяльність Петра Франка, розповідав про патріотичне виховання курсантів у сучасному Львові. А професор Степан Гелей, окресливши діяльність Франка як хіміка та економіста, несподівано перейшов на часи «перших советів» і почав довго і докладно цитувати вірнопідданські статті, які Петро змушений був писати (чи підписувати?) на славу новій владі. Слухала ці тексти — й намагалася уявити, наскільки боляче було їхньому авторові: з його батька зробили місцевого ідола соціалізму, а з нього самого — речника системи. Так розлого доповідач мав би розповісти, як відчайдушно намагався Петро Франко рятувати земляків від вивезень, арештів, страт, чудово усвідомлюючи, чого варті ті його зусилля в океані советських репресій... Ми ж, сучасники, так досі й не домоглися від спадкоємців цієї системи принаймні вказівки на місце чи дату його знищення. Адже і на цій академії довелося почути, що Служба Безпеки України «не має інформації про загибель Петра Франка».

У Львові ще довго жила наївна віра, що Петро Франко живий. 1944 року його очікували з евакуації, у Львівському інституті радянської торгівлі приготували до його приїзду робочий кабінет. Дружина Петра Ольга, з дому Білевич, до останніх днів життя готувала вишукані страви для свого чоловіка, який у день свого народження в товаристві двох енкаведистів надовго пішов і от-от повернеться...

Він не повернувся. Як не повернулося й багато інших його земляків. З того часу минає ось вже 70 років. І нашим пластовим обов'язком є віддати шану Петрові Франкові, Іванові Чмолі та всім тим, кого комуністичні бандити знищили у червні 1941-го.

пл. сен. Богуслава Гринів

Пластова діяльність Петра Франка

Найважливішим пластовим ділом Петра Франка, без найменшого сумніву, є скликання та проведення першого З'їзду впорядчиків пластових гуртків, на якому з окремих осередків було створено нашу організацію. Саме цьому в основному присвячене наше дослідження.

Подаємо також спогади вихованців Петра Франка зі створених ним пластових осередків: при Філії Академічної гімназії у Львові (1911—1914) і при Коломийській державній гімназії (1922—1929).

При підготовці цієї статті використано архівні матеріали і спогади, які зібрав ст. пл. Юрій Юзич.

Перший з'їзд впорядчиків Пласту

Виникнувши у Львові восени 1911, пластові осередки доволі швидко поширилися по містах і навіть селах Галичини. Однак їхня діяльність не носила організованого характеру. За важливу справу — надання пластовому рухові цілеспрямованості та однозгідності — взявся Петро Франко. Про це свідчать замітки в газеті «Діло», які згодом, вже на еміграції, збирала і опублікувала в «Листках дружнього зв'язку 1 куреня УПС ім. С. Тисовського» (ЛДЗ) пл. сен. Дарія Нароцька. З цих статей подаємо тільки основні думки.

«Діло» ч. 51 з дня 7 березня 1913

Вже більше як рік у нас зачався пластовий рух, але зроблено дотепер ще дуже мало. Справді, майже по всіх містах Східної Галичини позакладалися пластові гуртки, але всі йдуть самотпас, думаючи, що організація в тім полягає, щоби кождий відділ заховав свою індивідуальність.

Час уже покинути таке роздроблення й надати цілому рухові одноцільність і єдність, як має прим. від самого початку рух в Англії. Ходить тут передовсім про єднаковість одностроїв, рівні вимоги при іспитах, однакові відзнаки, однаковий впоряд, спосіб забави, однакову організацію (гуртки по сім членів з провідником, заступником і скарбником, курені поділені на сотні, паланки поділені на курені й області). Щоби вже раз дати початок, взиваю всіх впорядчиків, щоби до кінця цього місяця прислали або передали свої гадки й заміти в тій справі, а рівночасно назначили день, в котрім могли б з'їхатися до Львова (що лежить у середині Східної Галичини) й порозумітися остаточно в тій справі. З свого боку предкладаю дні 6 і 7 квітня 1913 р.

Постанови з'їзду будуть важні для всіх пластових гуртків.

П. Франко
Львів, ул. Понінського ч. 4.

«Діло» ч. 68 з дня 27 березня 1913

З'їзд пластових впорядчиків, пропонуванний на 6 й 7 квітня, повинен з'єднати безумовно всі наші курені. Ціллю з'їзду буде вирішити й запровадити повну одноцільність у всіх куренях. Розходиться передовсім про одноцільність слівні, впоряду, організації, однострою, іспитів. Впорядчики мали б те все вирішити й стисло придержуватися. Рішені питання обов'язували б усіх впорядчиків через один рік аж до другого з'їзду. Але беручи під увагу, що пластовий рух у нас недавно почався й навіть не всі впорядчики знають про все, що до «Пласту» належить, з'їзд буде свого роду курсом, бо дотепер зголошено чотири найважливіші реферати: Др. О. Тисовський: «Пластовий устав» і «Іспити» (а іменно, що вимагається до іспитів, спосіб питання, відзнаки й степені), М. Залужний: «Організація (початки й розвій) у нас а в інших народів», С. Левицький: «Однострій і всі прилади», П. Франко: «Впоряд і полеві вправи». Охочі можуть зголосити один або два найвище реферати. По кождім рефераті слідує дискусія, а вкінці прийняття відповідного внесення, поставленого референтом. Всякі запити й зголошення на з'їзд треба слати на адресу: П. Франко, Львів, ул. Понінського ч. 4.

«Діло» ч. 74 з дня 3 цвітня 1913

I-ий Пластовий З'їзд почнеться 6.IV.1913 р. о год. 10 рано в сали тов. «Основа» при вул. Снядецьких ч. 4. II п. Денний порядок був уже раз оголошений. По кождім з рефератів дискусія. З'їзд потребає один день. Зголосилися дотепер 4 позальвівські курені. Не зголосили свого приїзду Станиславів і Перемишль, де Пласт стоїть вже зовсім добре. Чи організаційний змісл поминув ті міста. Проситься о приїзд всіх впорядчиків, бо розходиться о витворення одноцільної, а тим самим сильної організації. Отже до побачення на з'їзді.

П. Франко, начальник

Репортаж із I-го Пластового З'їзду

«Діло» ч. 80 з дня 11 цвітня 1913

Перший З'їзд впорядчиків Пласту відбувся 8-го сего місяця.

Предсідателем вибрано П. Франка, що на секретаря попросив М. Залужного. Перед при-

ступленням до денного порядку з'їзд рішив, що ухвали, запавші більшістю голосів, є важні аж до другого з'їзду і їм мають підлягати всі курені, що прислали своїх відпоручників.

Жваву дискусію викликали слідувачі точки денного порядку: Устав «Пласту» — реферат др. О. Тисовського, «Організація Пласту в нас і в інших народів» М. Залужного та «Однострої і прибори» С. Левицького [не Сірого Лева — ред. ЛДЗ]. Без дискусії прийнято реферат про «Полеві вправи і впоряд» та «Внески і запити».

Бажаючи одноцільності і якнайбільшого поширення Пласту, з'їзд рішив вибрати окремий «інформуючий комітет», що був би обов'язаний давати всякі вказівки, поради і інструкції для бажаючих заложити чи то провадити Пласт. До комітету увійшли: др. О. Тисовський, П. Франко, М. Залужний, С. Левицький, усі з Львова. Щоби комітет з успіхом міг провадити свою працю, з'їзд рішив оплачувати по 1 К. від гуртка на рік на ту ціль. Сей податок є невеликий, але прямо конечний, коли вважити на обширне поле діяння. Кожний курінь повинен отже вислати сей податок до кінця сего місяця на адресу скарбника комітету др. О. Тисовського, Львів, ул. Сапіги, головна ц. к. гімназія.

В дальшій тягу з'їзд апробував однострій і слівню, котру демонстрували прелегенти. У всяких справах (одностроевих чи організаційних) належить відноситися на адресу писаря комітету: М. Залужного, Львів, ул. Крашевського 25. На відповідь треба залучити марку. За відступлення салі цілком безкорисно впорядчики з'їзду складають на сім місці щирю подяку Товариству «Основа».

Учасник

Стає очевидним, що перший З'їзд, підготовлений, скликаний і проведений зусиллями Петра Франка, — це є і юридично, і по суті створення організації «Пласт».

Пласт при Філії Академічної гімназії у Львові в рр. 1911—1914

Майже всі вихованці першого пластового осередку при Філії Академічної гімназії загинули в обох світових війнах. Маємо один-єдиний спомин пл. сен. Ілярія Домбчевського — «П'ятдесят років тому». Спомин написаний вже на еміґрації, за океаном, на прохання курінного куреня УПС ч. 7 ім. Андрія Войнаровського, членом якого був Ілярій.

В числі 8 бюлетеня цього куреня за травень 1962 року (с. 24—28), зокрема, читаємо (подається в скороченні):

Восени 1911 року розійшлась у нас на Філії Академічної гімназії у Львові вістка, що закладають Пласт.

Ніхто з нас не знав докладно, що воно таке, й тому ходили на ту тему різні-прерізні чутки. Вре-

шті прийшла очікувана хвилина, й ми зібралися в класі, щоб довідатися про нову організацію й, можливо, вписатися до неї. Ми дуже втішилися, коли з'явився перед нами всіма люблений учитель руханки Петро Франко. Він розповів нам докладно про Пласт, про обов'язки пластуна й про пластові заняття. Не забув і про прогульки, й це нам дуже подобалося, тому майже всі приявні хотіли вписатися в члени Пласту. Та яке було деякого розчарування, коли нам заявили, що пластунами можуть бути тільки добрі учні.

Сходини наші відбувалися дуже правильно, радо ми на них приходили й старалися їх не опускати. Нашого провідника Петра Франка ми дуже любили, він був для нас ідеалом, ми йому беззастережно вірили та безоглядно його слухали. Він умів підійти до молоді, бо був добрим педагогом та знаменитим психологом, зокрема умів з'єднати собі сільську молодь, з якої в 90 відсотках складалася наша гімназія. Він потрафив нас захопити, й йому ми завдячуємо наше прив'язання до Пласту й вірність його ідеалам. Як я тепер бачу, мусив він добре опанувати ідеологію й техніку пластування.

Яке ж було моє здивування й обурення, коли я перечитав у одному нашому журналі дуже строгу критику сходин, які провадив тоді наш провідник

Фото з архіву Б. Підгайного

Популяризація спорту була однією з цільних справ Петра Франка. Вежа львівських спортсменів-гімназистів. Нагорі Роман Шухевич, внизу сидить Богдан Кордюк, в другому ряді перший зліва — Богдан Підгайний. 18. 10. 1922

■ Петро Франко з дружиною Ольгою Білевич, 1920

Петро Франко! Не можу зараз знайти в своїй бібліотеці того журналу, але пригадую собі добре, що нас представлено там як «недисципліновану банду» чи щось подібного. Не можу ручити зараз за вірність моїх слів, але такий був зміст тої критики. В ім'я правди почуваюсь до обов'язку це бодай тепер спростувати. На мою думку й так, як я дивлюся на ті речі тепер і як я відчував їх тоді, молодим юнаком, Петро Франко поступав дуже вміло, з великим педагогічним підходом і знанням виховних метод Пласту. Як згадав я вже, він був добрим психологом і знав, що учням нашої гімназії не вистачало чемненьке говорення, бо це ж були переважно діти села, що змалку пасли в полі гуси, корови чи коні. До тих буйних юнаків, непризвичаєних до міста з його етикетом й добрим тоном, треба було підходити дещо інакше, ніж поступали виховники в т.зв. Головній гімназії, де учні походили головню з міських інтелігентних родин. У нас молодь мусила вижитися по-своєму, потребувала більше руху. Коли хтось твердить, що не було в нас дисципліни, то це невірно, бо в вас, навпаки, була залізна дисципліна. Велику вагу відігравав у нас впоряд.

Наш перший вимарш у природу відбувся, як тільки засяло весняне сонце 1912 р. Одного дня нам заповіли першу прогульку й що ми маємо по-старатися про однострій і виряд. Однострій ми дістали. Спровадили його відкись, чи не з Австрії, або й Англії. Це була синя, радше темно-синя (гранатова) блюзка, чи радше сорочка, здається, такі самі штанцята, великий крилатий капелюх, не загнутий з одного боку, чим відрізнялись ми від польських скавтів, що мали одну крису капелюха загнену. Річ ясна, що не бракувало й палиці.

Пізніше ми робили під час маршів теренові гри, ставили шатра, читали мапи, рисували плани й училися, як у природі послуговуватися компасом, орієнтуватися за деревами в лісі тощо. Так ми підготовлялися до довгих, кількадечних прогульок. Здається мені, хоч напевно вже не можу пригадати,

що першу нічну прогульку мали ми щойно на День Весни, мабуть, 1913 року.

Прийшов пам'ятний 1914-ий рік. Нашу силу за-маніфестували ми здвигом Січей і Соколів. Був це крайовий здвиг, і я ніколи його не забуду. Це було щось величавого. Жартували також з крісами Українські Січові Стрільці, й нікому навіть і в думку не прийшло, що вкортці прийдеться їм піти здобувати волю Україні.

Відомо, що влітку 1914 Петро Франко організував пластовий табір у Чорногорі, всі учасники якого, на чолі з ним самим, на заклик Головної Української Ради зголосилися добровольцями до Легіону УСС.

Пласт при Коломийській державній гімназії в роках 1922—1929

Про пластову діяльність Петра Франка в ті роки крім споминів його учнів та пластових вихованців маємо і архівні записи, опрацьовані ст. пл. Юрієм Юзичем. У листуванні ВПК з пластовими куреннями в Коломиї, що зберігається в Центральному державному історичному архіві України у Львові, знаходимо багато документів, що свідчать про пластову діяльність Петра Франка. Наведемо декілька прикладів.

Документ 1. Лист опікуна 19 полку П. Франка (з підписом і печаткою полкової команди) до ВПР від 22 січня 1923 року. В листі між іншим зазначено, що звіт полку за грудень 1922 року відіслали без підпису через виїзд на різдвяні свята Франка з Коломиї.

Документ 2. Лист-рукопис Петра Франка «До ВПР у Львові. Прошу прислати ласкаво взір заяви для опікуна, бо всі заяви, які були в дотеперішнього опікуна, пропали. Опікун Петро Франко, учит. руханки. Коломия, дня 22.1.1923»

Документ 5. Приречення Петра Франка як опікуна на 19 пл. полку Залізняка в Коломиї від 3.2.1923.

Документ 26. Лист Івана Мартинківа з печаткою Полку та підписом Франка про дозвіл на вибір нового полковника полку, оскільки він вже безперервно працює від 2.10.1921 року.

Вельми змістовними та цікавими є спомини Петра Мельничука, опубліковані двічі: в газеті «За вільну Україну» від 17. 11. 1990, а також в журналі «Пластовий шлях» ч. 3 (139) за 2004 рік. Автором першої публікації є сам Петро Мельничук, авторкою другої — його правнучка ст. пл. вірл. Христина Чорненко.

Ось найважливіші дії й події, описані в згаданих публікаціях.

Петро Франко організував таємний гурток пластунів. У Львові Пласт був тоді, здається, легальною організацією, а в Коломиї — заборонений. До цього

гуртка належало 22 учні 4-6 класів, у тому числі і я. Ми сходилися в лузі над Прутом, де вчилися плавати й рятувати потопуючих, або на Воскресінецькій горі. Там нам Петро Франко розповідав про завдання й мету Пласту, про світлі сторінки історії України та про визвольну боротьбу нашого народу й причини невдач у ній.

Кожний з членів гуртка вів щоденник, у якому записував, що зробив злого. Ці щоденники вибірково зачитували пластуни на початку наших сходин. Петро Франко хвалив за добрі вчинки, а злі аналізував і давав пораду, як їх не допускати. Вчив нас, що пластун повинен навчитися все для себе зробити: пришити гудзики, випрати носову хустинку, направити шкарпетки, випрасувати сорочку і штани, вичистити до блиску взуття і т. п. Пластун не повинен соромитися виконувати будь-яку роботу. Часто повторював: «Праця єдина з неволі нас виве...» Пластун має чемно й делікатно обходитися з дівчиною, жінкою, старшою людиною й взагалі з людьми.

Принадно читав нам, на наше прохання, свої вірші, які нам подобалися. Його мудрі й добрі слова, високоморальне виховання впливали на нас. Пластуни стали відрізнятися від маси учнів, краще вчитися, охайніше виглядати, були ввічливими й організованими, немов підросли.

Восени 1929 року всіх нас, пластунів, польська поліція арештувала. Правда, довго нас у в'язниці не тримали, але жорстоко допитували. На славу пластунам, ніхто не признався до приналежності до гуртка, отже, не було й суду.

А фінал був такий, що на вчительській конференції в присутності й на вимогу візитатора Львівської кураторії Кестліха всіх нас, 22 пластунів, виключили з Коломийської гімназії із забороною далі вчитися на території Польщі. Крім того, звільнено з роботи шістьох учителів, які обстоювали пластунів. Це були: Петро Франко, Володимир Лепкий (двоюрідний брат Богдана Лепкого), Левицький, Дмитро Николишин, катехит о. Капустинський, а шостого прізвища, на жаль, не пригадую.

А ось як згадує Петра Франка ще один учень коломийської гімназії Д. Братівник:

Я мав щастя бути учнем Петра Івановича протягом семи років. Я відчував, що зі всіх моїх учителів він був найбільш авторитетним і всіх перевершував силою волі.

Втішно, що у львівському Осередку Праці пластунів сеньйорів є вихованець Петра Франка — доктор Володимир Паланиця. На наших сходинах він не раз розповідав про своє юнацьке пластування під опікою Петра Франка. Тут згадаю лиш те, що доповнить попередні спомини.

Заприсягались пластуни в присутності отця Капустинського, який мовив до них: «Я вас благо-

словляю на те святе діло. Виконуйте складені обіти до кінця свого життя».

В неділі і свята учні в приміщення гімназії слухали релігійну науку (екзурту), потім організовано йшли до церкви на Богослуження, а вже після відправи пластуни крокували на Воскресінецьку гору на мудрі настанови шанованого і любленого опікуна.

Примітна ще одна цінна деталь: Петро Франко ходив у бездоганно повному пластовому однострої.

Інтерв'ю з пл. сен. Володимиром Паланицею, яке взяв ст. пл. скоб Андрій Котлярчук, зберігається у фондах Музею-архіву Пластового руху у Львові.

Дозвольте закінчити словами нашої поетки пл. сен. Лесі Храпливої-Щур: «Для нас, пластунів, Петро Франко найбільшою мірою співтворець Пласту — тієї організації, яка переможно пережила

Фото з архіву І. Дитюка

■ Юначки 13 куреня ім. Орісі Завісної в Коломії, 15.6.1928

дві світові війни, ворожі окупації і сьогодні виховує оце вже п'яте покоління української молоді дослівно по цілому світу».

Висловлюю щире подяку за допомогу у підготовці матеріалів ст. пл. Ользі Свідзинській.

ст. пл. скоб **Андрій Котлярчук**

Близька чи далека Америка

(завершення)

Приїхавши на табір на «Вовчій тропі», я був зашкочений тим, що серед учасників табору лише половина є нащадками 3-ї, повоєнної хвилі еміграції. З ходом табору дедалі більше відкривались для мене особи, народжені вже в Незалежній Україні. Крутились в голові питання: «Чому вони тут?! Це ж їм мала належати наша Незалежність!» Їхні батьки емігрували з України, не втікаючи від репресій, а просто в пошуках кращого життя. Для чого батьки, які свідомо позбавили своїх дітей життя на рідній землі, тепер привозять їх на пластові табори? І чому я, виховник з України, долаю цей шлях, аби виховувати дітей, чиї батьки не бажають їм життя в Україні?

Прикро було спостерігати, як ці ще цілком українські діти в потроєному темпі асимілюються, в тому числі й серед американських пластунів. Для них та для їхніх батьків усвідомлення національних цінностей зовсім інше, аніж у нащадків політичних емігрантів. Якщо говорити про небажання українських дітей Америки розмовляти українською, то діти Незалежної України — перші серед них. Один хлопець, якого я не раз просив розмовляти на таборі українською, з посмішкою відповідав: «Я мушу практикуватися в англійській». Деякі ж за кілька років життя в Америці вже встигли зовсім забути рідну мову. 14-річний хлопець, що прожив до 5 років у Києві, вже ледве складав до купи українські речення, хоча вимовляв їх ще без жодного англійського акценту. Були й такі, хто аж під кінець табору несподівано заговорили вільною українською мовою, без акценту та довоєнних галицизмів, з якими у сучасних українців асоціюється діаспора. Інший хлопець з-під Львова, що з батьками емігрував щойно півроку перед табором, довго не міг вжитися в товариство юнаків. З нього сміялися через те, що

розмовляв лише українською і не володів вільно англійською. Склалося враження, що на таборах в діаспорі, принаймні тут, на «Вовчій тропі», не стоїть проблема відсутності україномовного середовища. Представники останніх хвиль еміграції могли б його забезпечити. На жаль, тут, як і в самій Україні, авторитет «загальнозрозумілої» серед молоді вищий, аніж української.

І все ж хлопці з сучасної України були для мене своєрідною розрадою на таборі. Їхня українська — куди вільніша, та й навіть на ментальному рівні відчувалася певна близькість.

Якщо ж відійти від питань національної ідентичності, то й пластунам з України вартує багато чого перейняти в американських друзів щодо організації таборів. У першу чергу — це високий рівень організації, відповідальність проводу та батьків. Юнацтво — здорове, розвинене та емоційне, — як кажуть, «приємно дивитися». Священик (теж із Незалежної України), що відправляв щонеділі Службу Божу для таборовиків, казав мені: «Дивись! Та ж ці діти тут цвітуть!»

Команда «мого» табору дуже добре організувала усі етапи програми, комендант легко захоплював дітей, піднімав командний дух і тримав свій авторитет серед учасників, а їх, нагадаю, понад 70. До речі, емоційність та відкритість американського юнацтва інколи переростала в агресію, що додавало роботи проводу. Жоден виховник з України ніколи б не дав собі з цим ради так добре, адже тут треба розуміти місцевий гумор, моду, ідеали.

У мене залишилося враження, що американське розуміння безпеки та безліч обмежень не дають волі «чару пластування». Так, для прикладу, в Купальську ніч заборонено стрибати через вогнище. Або ж інша ситуація, якої я став безпосереднім

учасником. Коли юнаки розійшлися по своїх шестях, щоб здавати вмілість «два пера», почав накрапати дощ, хтось повідомив, що може бути буря. Тоді в шаленому темпі було знято з місця ночівлі усіх, хто здавав вмілість. Це було подібне на рятувальну операцію: було залучено чи не весь провід нашого табору та 2 автомобілі. Дощ не почався, а до кінця табору юнакам так і не дозволили скласти вмілість. Цей випадок для мене був дещо прикрим, адже саме я проводив інструктажі з самозарядності і готував юнаків до здачі «двох пер». Зараз приходжу до висновку, що ми на таборах, забезпечуючи романтику таборового життя, часто легковажимо відповідальністю. Натомість потрібно прагнути, щоб ці два аспекти були органічно поєднаними.

Отже, весь час моєї американської мандрівки мав бути повністю присвячений праці на таборі юнаків. Збирати матеріяли для Музею пластового руху, перебуваючи в лісі, — справа, здавалось, нереальна. Проте, припускаючи, що найближчим часом мандрівка в Америку мені чи іншим музейникам не світить, я не міг просто безтурботно таборувати.

Один цінний для музею об'єкт я знайшов зразу ж на самій оселі. Ще в часі підготовки таборів до приїзду юнацтва я побачив, як командам таборів видають стоси маленьких зелених книжечок з лілейкою на обкладинці, кажучи: «Роздайте своїм учасникам». Коли ж я взяв в руки один такий «записник», був шалено здивований: це була так звана «пластунська службова книжечка» 1947 року видання, Німеччина. Така книжечка в 1940-х роках була свого роду пластовим паспортом, де вписувались усі здобутки, здані проби та іспити пластуна. Склад цих книжечок напередодні знайшли на стриху червоного будинку, пролежали вони тут, мабуть, років з 60. На мою думку, ці книжечки були надто цінними, аби їх сотнями роздавати юнацтву в якості таборових записників. З дозволу ОТК я зміг привезти кілька таких в Україну, решту ж таки роздали юнацтву.

Після першого тижня табору мені вдалося домовитись із комендантом про те, що на один день в суботу я «втечу» до Гантера, де мешкають панство П'ясецькі, близькі моїй родині. Там я побачив сліди потужного українського життя: церкву в гуцульському стилі з чудовим стилізованим іконостасом, поруч т. зв. «гражда» — галерея українського мистецтва, де експонуються картини українських художників, в тому числі і дуже відомих. По дорозі ми минали багато хат, де колись жили або й досі живуть українці, місце «Лісової Школи» тощо. Там же я записав своє перше американське інтерв'ю — з пл. сен. Олесем П'ясецьким, який вже багато років очолює «Лісових Чортів» і походить з видатної пластової родини. Матеріяли (переважно фотографії), які я перефотографував у друга Олеся, вже стали в пригоді Музею, зокрема в справі відновлення світлиці на оселі «Сокіл» в Горганах. Дещо з особистого архіву Олеся передав до нашого Музею, за що ми йому дуже вдячні.

Іншого довоєнного пластуна сеньйора я «злапав» для інтерв'ю під час «Дня пластуна». Цей день — «екватор» табору, своєрідне свято, коли до учасників приїжджають родичі, і дітей відпускають до 19:00 (до речі, процес передачі дітей під відповідальність батьків протягом цього дня теж документується). У той же час члени проводу можуть бути вільними, бо не несуть жодної відповідальності за юнацтво. Тож я отримав нагоду записати інтерв'ю з Начальним пластуном Любомиром Романковим, що приїхав відвідати оселю в цей святковий день.

Після завершення таборів для всіх виховників з України почався приємний тиждень мандрівок та екскурсій Америкою. Проте мої плани були іншими: залишався тиждень до початку «Вирію» і два з половиною дні до мого відльоту в Україну. Цей короткий час перебування в Америці «на волі» довелось повністю присвятити музейній справі. Я мав намір відвідати пластовий архів у домівці КПС Америки та зустрітись з довоєнними сеньйорами, що мешкають в Нью-Йорку. Складність полягала в тому, що мною з моменту завершення табору вже ніхто з боку Плас-

■ пл. сен Роман Гавриляк-«Сват» та Андрій Котлярчук після запису інтерв'ю

ту не опікувався, весь свій побут я мав організувати самостійно. Ще під час табору через e-mail я домовився про зустріч з пл. сен. Романом Гавриляком, «Сватом», одним із засновників «Ватаги Бурлаків», старшиною Дивізії «Галичина» та, що найважливіше, членом легального Пласту в Галичині. Також хотілося зустрітись ще з одним відомим бурлацьким сеньйором — пл. сен. Юрієм Купчинським, «Кубою», сином Романа Купчинського, проте сконтатуватися з ним під час табору я не встиг. Дорогою з «Вовчої тропи» мене забрали на родинне свято П'ясецьких. Тут доля підкинула мені неймовірний подарунок. Щойно я переступив поріг мальовничої оселі посеред лісу, як мене познайомили з вищезгаданим «Кубою», який, як виявилось, має родинні зв'язки з П'ясецькими. З ним я одразу ж записав дуже цікаве інтерв'ю. Того ж вечора панство Ростик і Галина Міляничі, що з усіх присутніх мешкали найближче до Нью-Йорка, завезли мене до себе додому, де я й заночував.

Фото А. Котлярчука

■ У помешканні Уляни Старосольської в Нью-Йорку: Уляна Старосольська (сидить справа) з опікункою та сусідками-українками

Вже наступного ранку я був в помешканні Уляни Старосольської в центрі Нью-Йорка, де й мешкав аж до відльоту. Мабуть, хтось вважатиме мене диваком, проте два дні свого першого в житті візиту в Нью-Йорк я провів серед старих знімок та архівів. Урізноманітнила цю роботу лише зустріч з дядьком та кузиною. Вони на півгодини завезли мене до знаменитого Тайм Сквер. Там на якусь мить я нарешті відчув себе в Америці і відволікся від пластових справ.

Далі було дуже змістовне інтерв'ю зі «Сватом», який завіз мене на авто до себе додому. Виконав свою місію і в домівці КПС. За це вдячний подрузі Олі Стасюк, яка на той час там працювала. Вона зробила все, аби я за півтори години якнайширше ознайомився з архівними матеріалами. Дорогою від КПС «додому» просто на вулиці я зустрів одну пані, що виявилась донькою лісничого, який працював у Підлютому. Та пані пам'ятала пластові табори на Соколі, і я не зміг не записати і її спогадів.

Решту часу я провів перебираючи та фотографуючи пластові архіви подруги Уляни Старосольської. Ті два дні в Нью-Йорку, хоч і були шалено напруженими, все ж дали мені багато задоволення від виконаного обов'язку. Можливо, колись це ще й знадобиться нашій історії. Маю надію, що пластова музейна справа колись сконсолідує усі осередки українства в світі, аби зосередити надбання Пласту в одному потужному музеї. Окремі ініціативні люди зі Львова ніколи не зможуть належно подбати про те, що, можливо, припадає десь далеко за океаном порохами.

ЕПІЛОГ

Нехай мова пластунів Америки не відрізняє їх від загальної американської маси і нехай вони вже самі називають себе американцями, проте їх українське походження — це та сила, яка їх досі об'єднує і робить особливими серед американського світу. Тризуби на автомобілях, на одязі і навіть на тілі, українські пісні, танці — нехай виявлені лише символічно, почуття продовжують існувати. Вразило мене те, з яким запалом на оселі вітали співачку Руслану з України. Я переконався, що бажання нашої діяс-

пори залишатися українцями вже не тримається на славі та красі України минулого. Сьогодні воно залежить лише від України сучасного. Допоки вона буде такою, за яку доводиться «червоніти», не можна очікувати від українців в світі бути гордими, що вони є українцями.

Сучасна, пострадянська Україна — це духовна руїна, і цьому є зрозумілі історичні причини. Найкращих знищили, інші емігрували, а ті, що залишились, — особи зі зміненим світоглядом, у них ще менше українського, аніж у представників діаспори. Ті ж, хто зумів пережити цю систему, залишаючись собою, тепер становлять переважну меншість. Багато емігрантів з сучасної України встигли принести діаспорі значно більше неприємностей, компрометації та розчарувань, аніж позитивних вражень. Чудовий імідж українців за океаном, здобутий за кілька повоєнних десятиліть, підривають «свої» з пострадянської України. Старші покоління емігрантів тверді у своїх переконаннях, бо розуміють, що після «великого потопу» свідомість в Україні не постане враз нізвідки. Молоді ж українці менше пов'язують себе з минулим, вони оцінюють Україну за вчинками її сучасних громадян. Усі українці, де б вони не мешкали, згадають про своє походження тоді, коли Україна заживе славою у світі.

Інтеграція американця в нашому, постсовєцькому просторі — випробування куди складніше, ніж нас в американському. Розумію, що кожен американський пластун, який коли-небудь відвідував пластові табори в Україні, міг би написати не одну таку статтю. Невідомо, кому з нас важче залишатися українцем. Тим, хто в Америці, на заваді стоїть цілковито чуже суспільство, в Україні ж — загальна зневіра, байдужість та соціальні труднощі. Ба, гірше: коли діаспора виживає серед чужинців, українці в себе вдома — серед ворогів. Чи є у нас велике місто, де українець себе може відчутти серед своїх? Київ? Ні, тут також майже не чути української мови, також панує неукраїнське середовище. Навіть у Львові, де українська мова поки що домінує, її з кожним днем стає все менше. Корінних же львів'ян та їхніх дітей, які ще 20 років тому робили Львів українським, тепер можна зустріти влітку на «Вовчій тропі». Героїчне минуле Львова сьогодні перетворене на предмет туристичного бізнесу, що цілком нівелює весь героїзм.

То чим же ми, українці України, такі більш українські, аніж наша діаспора? Ми живемо на землі наших предків, це — наша перевага і водночас відповідальність. Ми не будемо собою, якщо не зуміємо на згарищі створити Україну. І нехай у цьому прикладом буде наша діаспора, що свого часу зуміла створити Україну на зовсім чужій землі.

На кінець розповіді хочу подякувати КПС Америки за можливість стати учасником цієї пригоди, пізнати україно-американський світ зсередини. Дякую також всім діяспорянам, хто сприяв і далі сприяє поповненню фондів Музею-архіву Пластового руху у Львові.

Андрій Чемеринський

Два дні з життя «Сокола»

Фото В. Стебницького

25—26 вересня відбулися дві чергові події в житті славного табору «Сокол». Першою важливою подією (25.09) стало встановлення меморіальних дошок на приміщенні мешкального куреня та його житлових кімнатах. Таким чином виконано обов'язок Фонду «Сокола» перед жертводавцями оселі; разом з цим встановлення таблиць з прізвищами пластуниів, які таборували колись на «Соколі» або на честь яких уфундовано кімнати, сприятиме ознайомленню таборовиків з історією Пласту, його відомими особистостями.

Більшість меморіальних таблиць встановлено у приміщенні мешкального куреня Старого Орла, який будувався впродовж 2002 — 10 рр. Зокрема, тут є таблиці на честь бр. Івана Кліща, бр. Романа Саєвича (Буй—Тура), бр. Славка Пришляка, сестр. Тоні Горохович. На самому курені встановлено таблицю на пошану Старого Орла. Також таблиці встановлено на вежі ім. Степана Бандери та спортивій площі ім. Я. Рубеля. Ознайомитися з життєписами вищезгаданих осіб можна у розділі «Архітектура і благоустрій. Вшановані постаті» на мережевій сторінці оселі.

Встановлював таблиці багаторічний адміністратор Фонду «Сокола» (з 1994 р.) пл. сен. О. Гаврилюк. Тримаючи безпосередній контакт з жертводавцями, він докладав великі зусилля, щоб пропам'ятні дошки були виготовлені. Немало зусиль для пошуків підприємства—виготовлювача доклав і директор оселі В. Семко. Таблиці прямокутної форми, виготовлені з алюмінію, є приємними на вигляд — на зеленому тлі поміщено напис «Пластовий табір—музей Сокол». Кімната ... (подано прізвище вшанованого)». Меморіальні таблиці є свідченням чудового поєднання функцій діючого пластового табору з функціями табору—музею. До цього часу меморіальні таблиці востаннє були встановлені у 1997 р. у приміщенні мешкального куреня Северина і Оксани Левицьких. Тоді тут з'явилися дошки на пам'ять Я. Гладкого, Ц. Паліїв, Г. Коренець, М. Кавки, С. і О. Левицьких. Окремо встановлено таблицю

на піонерській каплиці св. Юрія. Отже, вже від цього часу всі відвідувачі оселі зможуть побачити кімнати і ознайомитися з іменами пластуниів, на честь яких їх уфундовано.

Після встановлення таблиць д-р О. Гаврилюк відбув зустріч з своїми співробітниками, які дбають за збереження сторінок минулого та популяризацію сучасного оселі — архіварем В. Окуневським та мережевим сторінкарем А. Чемеринським.

Другою подією стала нарада Управи оселі, яка відбулася безпосередньо на таборі. Її учасниками стали члени Управи О. Гаврилюк, А. Ганкевич, Н. Мельник, В. Стебницький. Також у нараді за допомогою сучасних засобів зв'язку брав участь голова КПП України І. Фіглюс. Присутні торкнулися стану виконання робіт на оселі в минулому періоді, спланували свою діяльність на найближчий час, обговорили справи функціонування мережевої сторінки оселі, видання спеціального числа журналу «Пластовий шлях», присвяченого «Соколу», діяльність благодійної організації «Сокол» (з 2011 р.) та багато іншого.

Слід зазначити, що на терені табору всі його відвідувачі змогли побачити велику роботу, яка була

Фото В. Стебницького

Учасники нарад: Орест Гаврилюк, Віталій Окуневський, Володимир Семків, Наталя Мельник, В'ячеслав Стебницький, Андрій Ганкевич

проведена директором оселі В. Семком. Зокрема, його старанням належним чином впорядковано дорогу на «Сокол» (вирівняно та вибрано велике каміння), збудовано каналізацію та інші відвідні комунікації.

Погода тішила учасників нарад — адже осінь на «Соколі» є справді чудовою та неповторною! Завершенням нарад став смачний обід, приготований В. Семком та його співробітниками.

пл. сен. дов. Дарія Загородна

Спомини пластунки з Австралії

Австралія для американців і, можливо, для українців є далекою і дикою. Але тут жваве культурне життя, і хоч, порівняно зі США і Канадою, до цієї далекої країни доїхала мала кількість українців, вони спромоглися організувати школи, церкви, хори, танцювальні групи і, звісно, заснували Пласт. Так, на цьому континенті живуть дикі і дивні створіння. Таборування було цікаве, і хоч ми не завжди бачили кангару і коал, було багато гадюк і павуків.

Я народилася у Львові, але після двох років, внаслідок швидкого розвитку війни, виїхала з батьками пер-

■ Пластунки із Дарією та Олею Загородними у Фрайбурзі, Німеччина, 1948

ше до Польщі, а відтак опинилася у французькій зоні у Фрайбурзі. Там в 1948 р., коли мені було шість років, батьки записали мене до Пласту. Друг Маринович тишився, що є новачка, бо дітей було мало. Ми жили на приватці і до табору не заїжджали, бо це було доволі далеко. Не пригадую ті часи, але маю фотографії.

У 1949 р. ми рішили поселитися в Австралії, бо держава запрошувала на працю. Три місяці ми чекали, нудилися в Неаполі. А це тому, що в Австралії відбувалися страйки. Батько думав, що, мабуть, це недобрий знак. Але врешті виїхали на кораблі «Скавгум» і після чотирьох тижнів, пройшовши Суецьким каналом і минувши Індійський океан, дісталися Мельборну. Відразу відвезли нас до табору, де ми почали вивчати англійську мову. Мої батьки мали гарні голоси і погодилися співати в хорі, що його заснував магістер Струк. Він рішив, що Сідней більше місто і будуть кращі умови для хору, і ми всі переїхали туди. Чоловіки мушили відробити поїздку на дворічній праці, де була потреба, а жінки з дітьми жили у таборах. Незадовго почали організувати українські суботні школи. Після лекцій відбувалися сходина для пластунів. Перший табір відбувся

у 1952 р. на площі біля дому д-ра Сивенького. Він був ветеринаром і поселився далі від міста. Місцевість називалася Інґельборн і плила там чудова річка Джордж.

Табір «Цвіркунова Балка» був коротким. В цей час ми ще не мали авт і мушили маширувати пів години від станції на площу разом із харчами і наплечниками.

Доволі скоро зібрали гроші і купили площу недалеко від дачі панства Сивеньких. І почалося серйозне таборування. У війська купили сильні шатра, баняки до куховарення.

Перший табір на власній площі називався «Опосомове Гніздо». Табори в той час тривали по два тижні і були примітивні, але для мене це був рай. Ми збирали листя, щоб було на чім спати; часом привозили сіно. Спали у спальних мішках. Варили на відкритому вогні, і коли були дощі, то довго не раз чекали на сніданок. Часто, коли чистили площу і підбирали гілля, нехотючи підбирали гадюку, і вона собі висіла разом із гілляками, аж хтось зауважував і починав кричати, а як ні, то спокійно клали десь на купі, і вона сама втікала. Часто мандрували вздовж річки, де було багато павутиння, а в ньому товсті великі павуки, бо над водою було багато мух та інших комах. Ой, як тяжко я це переходила, бо павук не є мій приятель, а ще до того такі великі!

У 50-х було дуже спекотно, і пару разів наш табір горів. Один такий табір назвали «Гарячий Яр»! Навчилися поборювати вогонь. А часом були дощі і раз була така довга злива, що ріка Джордж плила бистро і повно. Пару нас, героїв, хотіли ухолоди-

■ Пластунки готові до плавання. Табір «Опосомове Гніздо», 1954

■ При ватрі. Табір «Опосомове Гніздо», 1954

тися, і я між ними. Вирішили поплавати собі. Хоч я була добрим плавцем, течія була сильна, і нас потягнуло швидко і далеко. Коли добилися до берега, були втомлені, але тоді чекала нас довга і тяжка мандрівка через гори і так званий австралійський буш назад до табору, а ми були лише в купелівках.

Ватри були чарівні і запах евкаліптів додавав настрою. В Австралії є багато різних евкаліптових дерев. При ватрах ми вивчали різних пісень, деякі гуртки самі складали пісні під сучасну музику.

У 1957 р. відбулася перша Ювілейна Зустріч, і ми почали знайомитися з пластунами з інших штатів. Я належала до юнацького гуртка «Кобри». Нас було шість дуже зіграних дівчат, і ми перші поїхали до Вікторії на табір «Чорна Гора». Ми мали свою пісню: «Ми Кобри горді, ми Кобри є злі, як вкусимо, буде зле тобі...» Табір був в горах Сеймор, де текла мала дуже зимна річка, в якій ми мусили митися, від чого нам зуби дзвонили. Ох, які ми були мурві* митися в такій льодовій гірській річці, але плавати не відважилися; зрештою, це була вузька, плитка річка.

Мельборнські юнаки — «Леви» — були на мандрівному таборі, коли ми приїхали. Їхній провідник, ст. пл. Роман Савчак (нині покійний), намовив їх на жарт. Головний удар того жарту дістався нам, «Кобрам». Вони серед ночі підкралися до нашого шатра і там, де були вільні наплечники, бо дівчата були на стійці, вкрали їх. Мій наплечник завжди був під головою, і я легкий сплюх, тож мої речі врятува-

■ Мельборнські юнаки влаштовують «показ мод», 1957

лися. Над ранком вмарширували хлопці до табору, убрані в спідницях, блюзках, зі станиками і майтками на патиках. Був великий сміх, а ті дівчата, що їм покрали речі, не були дуже вдоволені. Але скоро все простилося, і ми стали добрими друзями.

Коли я стала старшою пластункою, то вступила до куреня «Блискавки». Часто провадила табори і мандрівки. Один табір варто описати. У 60-х дехто з нас вже мав машини. Вони переважно були старі, коло них треба було вміти обходитися. В мене було старе Рено. В Австралії є два клімати: тропічний і півтропічний. Один рік ми взяли старших юнаків на триденний табір в півтропічному районі Кіама. Там цілий час по півгодини дощ змінював сонце. Вологість була страшна. І, очевидно, багато п'явок і кліщів. Я була бунчужною і медсестрою на таборі, так що багато разів мусила витягати кліщів та п'явок з різних частин тіла пластунів і пластунок. Наш ко-

■ Сіднейські «Кобри» і мельборнські «Леви», 1957

мендант, Василь Гладкий, і його команда займалися поправками шатер, які цілий час валилися, бо земля була замокра. Вночі спати було неможливо. А бідна Валя Берегуляк десь шість годин мучилася над вогнем, щоб засмажити яйця, і їй не вдалося, бо дрова були завогкі. Назвали табір «Чорна П'явка». Після двох днів безсоння булава рішила вертатися до Інгельборну на головний табір. Юнаки верталися поїздом із провідниками, а команда наладувала мое і Василя Гладкого авто шатрами і баняками. Ми були дуже змучені. Олег Островський, інтендант, взяв авто Василя, а Василь поїхав зі мною. Дороги були гористі і з'їжджали до моря. На одній такій дорозі треба було гамувати, а тут нагло не ловлять гамули! Василь дрімав, а я кричала, щоб він тримав ручну гамуль, бо інакше в'їдемо в море! Закрут був острій, але виїхали на просту дорогу і з тривогою і поволі доїхали до табору, а там хлопці взялися до направи гамульців мого авта. Члени команди впали в 12-годинний сон. Юнаки радо докінчили табір в кращих умовах, хоч не так цікаво.

В Сіднеї було засновано Австралійську Міжнародну Організацію Скавтів в Екзилю. Цю орга-

нізацію започаткував мадяр. Входили такі нації: мадяри, лотиші, естонці, латвійці, чехи (хоч вони відійшли через рік), українці і росіяни. Поляки бистро вмаширували на площу на першій зустрічі, але щось їм не сподобалося і раптом вимашерували. Так що залишилося шість націй. Я була делегаткою від українців десять років, зі мною спочатку був пл. сен. Свідерський. Це були цікаві часи. Організували міжнародні спортові ігри, табори і пластові змагання. Добра дружба зроста. Коли засновник, мадяр, виїхав до США, ця організація довго не втрималася.

Після одної тури кошової я виїхала з Австралії в світ. Це багато молоді робили і переважно їхали на рік, бо поїздка з Австралії далека і дорога. Я зникла на тринадцять років! По світі всюди стрічала пластуни, які мене завжди тепло приймали — у Німеччині стрінула професора Яніва, який запросив мене на

■ Любко Романків і Оксана Драган в Йонкерсі в мене на прийнятті, 1971

пластову вечірку. Як доїхала до Канади в Торонто і, не знаючи нікого, заглянула до телефонічної книжки, знайшла Пластовий Дім. Коли подзвонила до домівки, то відповіла Тоня Горохович, яка наказала зразу мені приїхати, бо ще є люди з Аргентини після закінчення З'їзду ГПБ. Там я запізнала Василя Палієнка, якого вибрали на голову ГПБ. Він мене запросив до себе на нічліг. От тобі пластова родина! Ми до пізньої ночі дискутували про Пласт. Я Василеві багато наговорила про Австралію і що в нас інакші потреби, як в Європі і в США. Наприклад, наказ був носити беретки, а в Австралії небезпечно бути на сонці без капелюха. Час, щоб хтось з Пластової влади поїхав там на відвідини. І так сталося: Василь поїхав до Австралії, а я поїхала до Нью-Йорка. Тоня дала мені три прізвища: Кіналь на працю, Ференцевичі до Пласту і Скурупська на культурну розвагу. Перші, хто мене зустрів, були пластуни Юрко Ференцевич і Оля Кузьмович, які забрали мене з готелю, і я два тижні відсиплялася у Христі і Юрка Фе-

* Муровий — відважний (ред.)

■ Дарія Загородна, мадяр Андрій Голнер і естонка під час міжнародних змагань

ренцевичів на каналі. Христя і Юрко познайомили мене з їхніми приятелями пластунами. По нинішній день всі ті люди — мої дорогі приятелі, хоч д-р і пані Кіналь вже не живуть.

Через Ференцевичів я познайомилася з «Бурлаками», і пісні, що їх ми вчили при ватрі в далекій Австралії, стали мені виразнішими, зрозумілішими. Багато «Бурлак» належало до КЛК, і мене втягнули туди, тож я маю приємні спогади спільного лещетування, зокрема з моїми сусідами Сватом (Роман Гавриляк) і його покійною жінкою Лідою. Мандрювання по світі дало нагоду запізнатися з видатними цікавими людьми-пластунами. Особливо згадую Лясю Старосольську, яка подарувала мені свою книжку і намовляла мене, щоб я написала спогади про свої мандри по світі. На жаль, це ще не здійснилося. Також запізналася з Любком Романківим і Оксаною Драган-Кравців.

Бути пластуном — значить мати друзів по цілому світі.

■ Юрко Ференцевич і Дарія Загородна. Нью-Джерзі, 1973

Довгі літа ми прожили на чужині, і тепер залишилися лиш спомини про гарні молоді часи. Тепер радіємо, що Пласт далі розвивається на Україні. Третє і четверте покоління далі пластує на чужині, що для них вже стала рідною.

Д-р Андрій Чайковський

КОЛИСЬ І ТЕПЕР

Думки про наш пластовий рух

Я вже не раз мав нагоду доказувати, що австрійське середнє шкільництво не так ще давно було «телятником» на державних урядовців. Тому, що до студій правничих і вчительських, теологічних і медичних треба було середньої клясичної школи, то уряд звертав найбільше уваги на гімназії. Навпаки, так звані реальні школи трактував уряд помачошиному¹, не вимагав вступних іспитів, і туди йшла молодь, яка до гімназії не годилася. Про інші середні фахові школи ніхто не чув. Не було ще тоді і т. зв. виділовок. Для оминення усякого непорозуміння підчеркую, що говорю про «мої» часи, т. е. р. 1867 і вгору.

В гімназії клали найбільшу вагу на клясичну філологію і вчили її якнайбільше зі шкодою для природних наук і фізичного виховання молоді. Особливо про цей розвиток ніхто не дбав. А в клясичних науках не звертали уваги на т. зв. «реалія», з чого можна було найбільше скористати, лише на граматику. Це ж відповідало плянові науки уряду. Урядовець повинен на клясичних зразках навчитися гарного заокругленого стилю, бо він усе життя як урядовець мав писати і писати. То був кандидат на «концептову» машину, а до того йому не багато треба знати природи. З історії вимагали звання дат пануючих, великих воєн і баталій. Історичні огляди, розвиток подій, наслідки тих подій, — це навіть не треба знати людині, яка має запродавати державі «публичного спокою і порядку» душу і тіло.

У такій шкільній системі була ще одна затаєна ціль, щоби молоду людину виховати так, щоби, покінчивши середню клясичну школу, не була до нічого більше спосібна як стати концептовим урядовцем, учителем, священиком або лікарем.

Про фізичний розвиток ніхто не дбав. Навпаки: на тих хлопців, котрі поза школою виладовували свою енергію на такі спорти як пилка, руханка, ховзанка, пливання, — дивились нерадо.

«Вчися, вчися, вчися!» з додатком такого пророцтва, як те, що «підеш до шевця», коли «не будеш вчитись». Фізична праця була в погорді так, як у клясичних народів, де вища наука була застережена лише для вольних, а фізична праця — для невольників.

Через таке занедбання фізичного розвитку вироджувалося у шкільної молоді фізичне ліниство, таке любе, солодке... Довше спати, довше вночі почитати в берлозі який цікавий роман, солодко простягнутися — то розкіш.

Інші знову горбатили над книжкою, псували очі, вишукуючи в словарі незнані форми, щоби лише не

прогрішитися проти мудрого наказу: «вчися, вчися, вчися».

По лінії того солодкого ліниства йшло й домашнє виховання молоді. «Якнайменше тертя і клопоту в житті!» То був другий практичний клич. Пригадаю тут оповіданнячко з одної читанки для

Фото з Музею визвольних змагань в Косові

■ Пластове шовківництво 25 п[ластового] к[уреня] в Хімчині — 21/7 29

народніх шкіл — про чемного Микольця, який заки зайшов у хату, то застукав легенько в двері, зняв шапку, а увійшовши, привитався зі всіма і всіх старших вицілував по руках, а опісля став біля порога і чекав, поки до нього хтось із старших не заговорить і не спитає, чого йому треба. А коли б так був ніхто його не спитав, то Микольцьо був би стояв біля порога довгенько. Мабуть, на тій самій лінії витворилася найдурніша пословиця, яку лиш дурний рутенець міг видумати: «наперед не виривайся, позаду не лишайся, — середини тримайся», — а друга найподліша в світі: «покірне теля дві мами ссе». Чи молодь, вихована в таких моральних доктринах, могла бути поступова, незалежна, ініціативна? Такі «Микольці» будуть усе життя посуватися та уступатися другим з місця, а по дві матері ссати будуть лише покірні телята, середняки ніколи не підуть вперед, бо нікому буде їх туди повести і вказати їм дорогу.

Третя частина тодшньої молоді, яка не могла заломити в собі молодечої енергії, старалася сама інстинктивно розвивати фізичний бік свого існування, і хоч була через те в неласці у своїх педагогів за неприготування на час препарациї чи верзії — управляла хлоп'ячі спорти на власну руку без на-

гляду вчителів. Не можна було допроситися у якогось учителя прогульки до такого розкішного місця, яким був «радлівський ліс» під Самбором. Директори й чути не хотіли про так звану маївку раз у рік. «Вчися, вчися, вчися!»

Щойно згодом шкільна рада завела у нас науку гімнастики. Та питання, чи то була наука, коли не була зовсім клясифікована. Та не уся молодь прийняла цю новість радо.

Ті, що над книжкою погорбатили, яким м'язи зовсім сфляковатілі², прийняли це як заклопочення солодкого спокою. Ходили на вправи як за панщину, а мені нераз доводилось чіхатися в потилицю, як з мого відділу по першій півгодині вправ половина відділу втекла. Було на них жалуватися? Та перед ким? Учителем гімнастики був напівграмотний начальник міської огневої сторожі, а наші вчителі, хоч приходили на інспекцію під час вправ, то жаден з них гімнастикою ні раз не цікавився.

Отже, самою гімнастикою не можна було досягти тої високої цілі розвитку молодого організму рівномірно.

«В здоровому тілі здорова душа». Так воно повинно бути. Умовий розвиток повинен йти в парі з фізичним. Гімнастикою не всі мусіли займатися, деяким не хотілося заклопочувати собі солодкого лінивства, а проте вона не вистарчала. Треба було іще щось видумати, щоби до тої мети людство довести. І ця думка зродила безперечно ПЛАСТ. Пласт і руханка — то не все одно. Те друге є лиш одним із засобів пласту до досягнення своєї високої мети. Пласт не мав на цілі виховати акробатів, змагунів, боксерів, лише людей зі здоровим тілом і душею, характерних, здисциплінованих, солідарних, люблячих ближнього, свій нарід і все те, що тому народові є святе та любе, котрі в даний мент краще життя своє дадуть, ніж мали би поповнити і опоганити свою душу яким ганьблячим ділом, котрі в кожному положенні повинні собі помагати, з кожного положення знайти вихід. Це останнє дасться обняти двома словами: практичність і повадність.

Другим побіч руханки середником у вихованні пласту є таборове пластове життя. Там пізнають

себе пластуни взаємно, там учать того, що їм в буденнім житті так дуже конче треба знати, щоби стати своєму громадянству пожиточним.

Але таборове життя нагадує життя касарняне, проти якого наші передові і то поступові люди не давно ще так дуже ремонстрували. Таке життя мало бути по їх думці чимсь найгіршим. Воно було поневоленням моральним і фізичним, воно вбивало у молодій людині її індивідуальність. Для тих людей із тої причини навіть бурси не були побажані, бо й там заводилося кясарняне життя.

Чим же визначається те касарняне життя?

А тим, що треба там жити після правильника і наказу командування. Треба в одній годині усім вставати та лягати спати, їсти, працювати, забавлятися, навіть проти волі котрогось осібняка. Отже, коли ті вимоги касарняного життя мають бути недобрі, бо вбивають індивідуальність одиниці, то добрим повинно би бути те, що я назвав вище солодким лінивством.

Справді, не знати, що сказали б на те наші померші антимілітаристи, якби вони повставали і побачили, що увесь культурний світ захоплюється пластом і його касарняним життям.

Якщо ми маємо добитись кращої долі та стати панамі у нашій хаті, то певно не через тих чемних Микольців, лише через вихованців пласту. Є нашим національним обов'язком усіма силами, на які нас лише стати, підтримати розвиток пласту.

Пластове «СКОБ» повинно стати нашим національним зовом.

Я визнаю пословицю: «Немає того злого, що б не вийшло на добре».

Як воно добре сталося, що Ставропігія викинула пластову домівку із своїх «зданій»³. Чи було б українське громадянство без того подумало про будову пластової домівки? Здається, що ні. Нащо? Таж Ставропігія — своя народня інституція...

А так є в Бозі надія, що у Львові стане нова українська будівелька, своя власна, до якої вже кацапи так легко не доберуться.

Діло №123, п'ятниця, 6 червня 1930. — с. 1-2

¹ Як мачуха.

² Фляковатий — (пол.) в'ялий, м'який, відвислий. Сфляковатіти — розкиснути.

³ Упродовж 1920-х років головна пластова домівка у Львові, в тому числі приміщення Верховної Пластової Команди (ВПК), знаходилась по вул. Бляхарській 11 (тепер вул. Федорова). Це приміщення Українське крайове товариство охорони дітей і опіки над молоддю (УКТОДОМ) орендувало у Ставропігійського інституту. У 1922 році польська окупаційна влада розпустила українське правління інституту, а майно передала консервативній групі галицьких москвофілів, які прихильно ставились до Польщі (при цьому призначено урядового комісара Миколу Третяка). Жорстке протистояння, яке супроводжувалось судами, тягнулось роками. Про характер відносин свідчить факт, що 16 березня 1930 року пластуни в подвір'ї будинку сплили російський «триколер» та опудало москвофіла. У Велику п'ятницю (18 квітня) 1930 року п. Третяк з допомогою польської поліції вламався у порожню домівку з наміром «виселити» Пласт, однак їм перешкодили старші пластуни, які прихильно проходили по вулиці і почули шум. Через тиждень (26 квітня), знову без попередження, поліція вдерлась вдруге і на цей раз здійснила заплановане — нахабно викинула пластове майно на вулицю. Фотографів, які хотіли зробити фотографії події, заарештовано. Все це супроводжувалось криком, свистом і кров'ю на тротуарах. Справа із «виселенням», висвітлена провідними українськими і польськими виданнями, серйозно активізувала видатних діячів громади в справі будівництва Пластового Дому у Львові, яка тягнулась від середини 1920-х років. — прим. Ю. Юзича.

Так формувався Пласт

(документи, факти, події, особистості)

3 нагоди 100-ліття Пласту

Приказ ч. 1/16

Ювілейний рік У.П.У.

У. П. У. входить у 15-тий рік свого існування серед бурливих світових подій послідних 15-и літ. Невгасима віра в наше майбутнє й пласт, ідеали Краси, Добра й Правди кріпить нас на нашому тернистому шляху до висот сих ідеалів, до сего красшого майбутнього, та з нею переходимо ми до нового пластового року. Ніщо на сміє заломити нашого вічно молодого Духа, ніщо не вломить нашої організації. В тій вірі хай усі пластові відділи святкують сей ювілейний рік.

Не знаючи одначе сего, що нас ще жде, передаймо молодшим поколінням спомини сего, що У.П.У. пережив і переболів. Взиваємо отже всі команди відділів надіслати до кінця 1925 р. історію відділу від його засновання аж по 1/XI. 25 р. евентуально по день його законного існування. Рівночасно звертаємося до всіх провідників Пласту, до всіх пластунів (нок), до всіх також людей зпоза У.П.У. надсилати свої спомини й матеріяли, які відносяться до У.П.У. Писати всі письма на одній тільки стороні звичайного формату аркушевого паперу доброї якості.

«Молоде життя», листопад 1925, ч. 1 (8)

Приказ ч. 34

Патрон Укр. Пл. Уладу

В. П. К. на сходинах дня 28.IV 1926 постановила прийняти на патрона У. П. У. св. Юрія, подібно як мають се всі пластові Улади світа. Подаючи се всім до відома, взиває В. П. К. всі пластові частини до святкування сего дня, уладжуючи святочні сходини, пластові вистави, представлення, стрічі, свята весни серед природи і т. п. Є звичай у пластунів цілого світа, що в сей день пластуни одного краю шлють желання своїм братам з інших країв.

«Молоде життя», квітень 1925, ч. 2 (4)

Приказ ч. 36

Пластове поздоровлення

В. П. Кмда на сходинах 10. III 1925 рішила, що пластуни (нки) без однострою поздоровляються кличем «скоб» не підносячи руки до малого поклону, при близькім поздоровленню подають собі ліву руку.

Місто великого поклону, пластуни (нки) без однострою поздоровляють особи, яким сей поклін належить, способом, прийнятим в товариській життю і словом «скоб».

Перед прапором, в часі пл. гимну і національного, стають позір, скидаючи при тім накриття голови.

(Реф. діяльності)

«Молоде життя», квітень 1925, ч. 2 (4)

Подяка

Команда 25 пл. к. ім. М. Павлика в Косові складає отцим щиросердечну подяку Хвальному Тов-у «Просвіта» і Хв. Видавництву «Світ Дитини» (п. Мих. Таранько) у Львові за ласкаве жертвування книжочок для бідних дітей на день св. Миколая.

Зокрема складаємо горячу подяку Тов-у «Просвіта» у Львові за влекшене набуття книжок до нашої книгозбірні, а то: за продажу книжок на сплату місячними ратами. Всі пл. куріні повинні скористати з ласкавости Тов-а «Просвіта» й заосмотритися цим робом у книжки.

За 25. пл. к. ім. Мих. Павлюка в Косові

С. Левицька, писарка

М. Горбовий, звязковий

М. Библиюківна, курінна

«Молоде життя», січень 1926, ч. 3 (10)

Старшим пластунам та пластункам

Важко в нинішню пору порозумітися з кождим з Вас (тимбільше, що не маємо списів Ст. Пластунів (-нок) од команд) і тому всіх розкинутих нині по всіх закутках краю, чи заграниці просимо негайно, обовязково зголоситися на адр.: Секретаріят В. Пл. Р. (Референт організації У. У. С. П.) Львів, Домініканська 11. Віримо, що кождий, хто літами належав до Пласту, схоче й далше працювати в йому або для його. Де більше старших пластунів просимо зорганізувати гурток та зголоситися у нас за вказівками. Праця у Львові вже йде! Маємо свій «Клуб Старших Пластунів», творимо Верх. Пл. Команду. Ждемо на Вас. — Скоб!

Референт організації

«Молоде життя», січень-март 1924, ч. 1-2

Підготували О. Свідзинська та В. Стебницький

У 10 річницю смерти бл. пам'яті Романа Копача

21 грудня 2010 р. припадає 10 річниця смерти Романа Копача. Роман Копач народився 10 жовтня 1914 у Львові, помер 21 грудня 2000 в Торонті, Канада.

Роман, або братчик Слонь, був членом Пласту від новачтва і до кінця свого життя. Вихованець Івана Чмоли, одного із засновників Пласту, Слонь як студент жив довгий час у родині Шухевичів, де товаришував і пластував з Ромком Шухевичем (Тарас Чупринка).

Наприкінці двадцятих і на початку тридцятих років брав участь як учасник і як член проводу в таборах на Соколі, Підлютому і Остодорі. На цих таборах пластуни його назвали «Слонь», бо був високий, кремезний і завжди усміхнений. Він любив молодь! Мав до молоді надзвичайний підхід і зачаровував новаків і юнаків своїми гутітками.

Після розв'язання Пласту в Україні і другої світової війни продовжує пластову працю в Німеччині і в Північній Америці, де провадить таборами і виховною працею від ранніх п'ятдесятих років аж до 1996 року. Провадив таборами на «Пластовій Січі» біля Торонта, на «Діброві» біля Дітройту, на «Вовчій Тропі» коло Нью-Йорка, в Монреалі і Саскачевані. Там, де були пластуни, був і він. На сімдесят другому році життя провадив роверовий табір у Манітобі по українських поселеннях Канади. У 1980-х роках провадив таборами у Великій Британії і Німеччині. Довші роки брав участь в організації і проводі «Лісової Школи» в США. У 1992 році приїхав в Україну і брав участь у пластовому курсі виховників у Львові.

Протягом всіх тих років він завжди тримав контакт з молоддю, був виховником юнацьких гуртків, довгі роки вчив історії в Українській суботній школі ім. Григорія Сковороди, а опісля був директором курсів українознавства ім. Юрія Липи в Торонті. У пізніших роках провадив Українським Сеніорським Клубом, за що був нагороджений Онтарійським урядом.

Займав провідні пости у пластових проводах. Був членом КПС Канади та членом ГПБ. Належав до куреня «Лісові Чорти».

Ціле життя жив за Пластовим Законом!

Відійшов на Вічну Ватру пл. сен. кер. Юрій Ференцевич, ВБ

14 лютого на 85 році життя відійшов на Вічну Ватру член куреня «Ватага Бурлаків», ветеран Першої Української дивізії Української Національної Армії пл. сен. кер. Юрій Ференцевич. Незламний духом друг Юрій, або ж Цюха, як його звикли називати в Пласті, був і залишається символом патріотизму, невинної пластової активності, ідеалом відданости Богові та Україні.

Юрій-Евген Ференцевич народився у Львові 6 січня 1926 року. До Пласту вступив 1942 року як юнак Виховних Спільнот Української Молоді, згодом — член Племені Передових. 18 липня 1943 р. вступив до Дивізії «Галичина», в якій в ранзі підстаршини прослужив до кінця війни, брав участь у битві під Бродами. Перебував у полоні в Італії та Німеччині, звільнений 17 травня 1947 р.

На еміграції, спочатку в Німеччині, а згодом за океаном, в США, обіймав численні керівні посади в Пласті: пройшов шлях від виховника юнацького гуртка до голови ГПБ, був організатором багатьох Ювілейних зустрічей, Свят весни, учасником майже всіх Зборів КУПО. Член куреня «Ватага Бурлаків» від 1947 року. Нагороджений орденами св. Юрія в бронзі, сріблі і золоті, орденом Вічного Вогню в золоті.

Від 1992 року Цюха щороку відвідував рідну землю (востаннє був в Україні влітку 2010 року). Був членом Крайової Управи Братства колишніх вояків 1 УД УНА в США та Головної Управи, зв'язковим з Галицьким Братством колишніх вояків Дивізії «Галичина». Плодами його праці є військовий цвинтар-меморіал в Червоному, монументи Дивізії на Личаківському цвинтарі, на горі Жбир коло с. Ясенів, Українським Січовим Стрільцям в Бережанах тощо.

Музей-архів Пластового руху, до фондів якого покійний одним з перших жертвував архів пластових матеріалів, та Ватага Бурлаків в Україні сумують з приводу важкої втрати, висловлюють співчуття усім близьким та рідним друга Юрія.

Вічна пам'ять! Вічна пам'ять! Вічна пам'ять! Вічна пам'ять! Вічна пам'ять!

До обставин смерті (загибелі) Лева Гаванського

Зауваження до статті «Похований на Остодорі»

У 3-му числі «Пластового шляху» за 2010 рік автор ст. пл. Юрій Юзич, не розібравшись з обставинами смерті проф. Лева Гаванського, який загинув у 1944 році, написав, що він загинув від рук бандерівців, посилаючись на твердження охоронця пластового табору-музею «Сокіл» Ф. Дем'яновця. Таке твердження зневажає і знеславлює сотні тисяч вояків УПА, які загинули в боротьбі за волю України.

Згідно з розсекреченими свідченнями міністра внутрішніх справ УРСР Т. Строкача, в західних областях України здійснювали свою провокативну діяльність 156 спецгруп, до складу яких входило 1733 особи. Крім того, в розпорядженні НКВД знаходилося 176 резидентів і 1 196 агентів та 9843 інформатори. І навіть прокурор військ МВС Українського округу полковник юстиції Кошарський у доповідній записці М. Хрущову писав, що дії спецгруп МГБ мають яскраво виражений бандитський характер.

Отже, злочин могли скоїти озброєні запроданці із спецгруп, переодягнені у форму боївок УПА.

*пл. сен. Петро Франко, голова Всеукраїнського товариства політ'язнів і репресованих
пл. сен. Мирослав Сипа, старший вістун УПА*

Редакція отримала зауваження від читачів про факти, наведені в статті ст. пл. Юрія Юзича, ОЗО, під назвою «Похований на Остодорі», опублікованій в «Пластовому шляху» ч. 3/2010.

У поданій статті на сторінці 37 є недосліджене і недоведене твердження про винних у смерті приятеля Пласту п. Л. Гаванського. Розуміємо ваші зауваги і поділяємо думку, що такі факти не можуть подаватись за принципом «хтось комусь щось на вухо сказав». Статті, які претендують на рівень історичних, мають містити перевірені факти, за що відповідає автор.

У нашому журналі зазначено, що статті авторів «не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційною позицією організації Пласт». Та помимо цього у згаданій статті автор висловив не так свою опінію, як слова іншої особи, а це твердження не є історично доведеним фактом і не може трактуватись як закид воїнам за волю України.

Щиро дякуємо читачам за уважність до публікованих матеріалів і просимо вибачення.

Редакція журналу провела своє дослідження факту, поданого в статті. Як з'ясувалося, справжнє прізвище чоловіка, що подав інформацію авторові статті, не Дем'яновець, і при зустрічі він відмовився підтвердити достовірність своїх свідчень. Це зайвий раз підтверджує, що до спогадів та інформації, отриманої «через треті руки», авторам статей слід ставитися максимально обережно.

Вилюлюємо щиро подяку директору табору-музею «Сокіл» В. Семкові за допомогу, зокрема за його зустрічі з людьми, які знали Лева Гаванського та його родину.

Редакція «Пластового шляху»

Шановна редакціє!

Влітку минулого року працівника табору-музею «Сокіл» Василя Бобнюка часом підміняв його тесть, Гелетій Федір Дем'янович, 1942 року народження. **Сторожа Федора Дем'яновця на оселі ніколи не було і в Рожнятівському районі людини з таким прізвищем немає.**

Для підтвердження або спростування фактів я відвідав пана Гелетія і попросив докладніше розповісти про обставини загибелі професора Лева Гаванського. Він дещо розгубився, а його дружина Настуня (Анастасія Гелетій) сказала, що про смерть п. Гаванського він може знати лише з чуток. Пан Федір підтвердив, що це він лише чув від людей.

Дещо розказала пані Анастасія. Її мама час від часу прислужувала у Гаванських. Про те, як помер п. Лев Гаванський, розмови не було, але пані Гаванська часто повторювала, що «мусить забрати його звідси», тобто перепоховати.

Більш докладно, зі слів матері, пані Анастасія розказала про арешт самої пані Гаванської.

Мати Анастасії пішла, як це часто бувало, до Гаванської. У дворі було повно енкаведистів. Вона хотіла повернути додому, але їй не пустили, завели до будинку, сказали, що не заподіють їй нічого поганого. В помешканні Гаванських проводили обшук, скрізь були розкидані речі, документи. Очолював групу енкаведистів Сеньків (такий керівник винищувальної групи енкаведистів справді був у Перегінську). Ще мама пані Анастасії запам'ятала, що на запитання пані Гаванської: «Що ви хочете?» Сеньків відповів: «Хочемо Вам пенсію дати».

Обшук тривав всю ніч. На ранок матір пані Анастасії відпустили, а пані Гаванську забрали.

Дружина Федора Гелетія порадила звернутися по додаткову інформацію до Василя Смика, жителя с. Гриньків.

Василь Смик 1929 року народження. В дитинстві прислужував сестрицям на Остодорі. Гаванських добре пам'ятає. Був у них не раз. Лев Гаванський мав велику пасіку, яку дуже любив.

На моє запитання про загибель Гаванського Василь Смик відповів: «Він не загинув, він сам помер. Ще перед смертю заповів, аби його поховали біля його пасіки тут, на місці».

Я сказав, що ходять чутки, ніби Лева Гаванського вбили бандерівці. Пан Василь це категорично заперечив, а його дружина пані Анна додала: «У нас всі біди на бандерівців списують».

Ось все, що я зміг взнати на сьогодні.

Володимир Семко, директор пластової оселі «Сокіл»

Як вандали знищили пам'ятну таблицю Романові Шухевичу і як на це відреагувала українська міліція

Читачі «Пластового шляху» знають про таблицю, що її Музей-архів Пластового руху встановив був на скелі в Бубнищі (на цій скелі Роман Шухевич встановив український прапор). У ч. З минулого року ми писали про те, що протягом 2010 року невідомі двічі нівечили таблицю.

Наступні події призвели до остаточного знищення пам'ятного знака.

На вихідних після Покрови, як і щотижня, на скелях перебували скелелазы, зокрема члени гірського клубу «Екстрем» зі Львова, відпочивали туристи. В неділю таблиця зі скелі зникла.

Другого дня до ініціатора встановлення таблиці ст. пл. скоба Андрія Котлярчука зателефонував пластун і активний мандрівник з Тернополя Максим Гришук і повідомив, що в суботу (16 жовтня 2010 року) ввечері бачив біля скелі «Одинець» «екстремівців», які сиділи коло ватри після прокладання нових скельних маршрутів. Таблиця була на місці. Другого дня зранку Максим ще раз проходив повз місце вчорашньої стоянки і зауважив, що таблиця відсутня. Скелелазів уже не було, тільки президент клубу Сергій Федірко пакував речі в машину.

На запитання Максима, що сталося з таблицею, пан Федірко відповів, що не знає, але й так треба було її зняти, оскільки ніякий Шухевич на скелю не лазив. Рештки таблиці Максим помітив у жарі тієї самої ватри, біля якої ввечері сиділи члени клубу.

Матеріал, з якого була виготовлена таблиця, — полімер, в основному стійкий до зовнішніх впливів (вітер, вологість), виявився нестійким до нагрівання, тому зовнішнє покриття розплавилось, а внутрішні волокна розпоршились. Збереглося лише металеве кріплення — хрестовина, за допомогою якої таблиця була вмонтована в скелю.

Музей-архів Пластового руху негайно підготував пресо-ве повідомлення, внаслідок чого інформація широко розійшлась по українських ЗМІ, і заяву до міліції.

У правоохоронних органах Долинського району були невдоволені тим, що публікації в пресі з'явилися раніше, ніж вони отримали заяву (хоча, згідно з законом, пресо-ва публікація про виявлене правопорушення також є підставою для розгляду інциденту міліцією), і намагалися всю відповідальність за зникнення таблиці перекинути на пластунів: мовляв, в районі ніхто нічого не знав, а якби знали — подбали б про збереження пам'ятного знака. Те, що встановлення таблиці відбувалося з офіційного дозволу Управління охорони

Прокуратура
Долинської міжрайонної прокуратури
Івано-Франківської області

Від: А. Котлярчука
прож. м. Львів,
вул. Героїв УНА, 59 А/1
тел. 097 9516643

ЗАЯВА

Прошу перевірити законність постанови Долинського РВ про відмову в порушенні кримінальної справи по факту знищення меморіальної таблиці Р.Шухевичу на Скелях Довбуша в жовтні 2010 року.

Також прошу вирішити питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності особи, яка провела перевірку за моїм повідомленням щодо знищення меморіальної таблиці Р.Шухевичу на Скелях Довбуша в жовтні 2010 року у зв'язку з порушенням кримінально-процесуального законодавства.

Зокрема, 01.12.2010 року я отримав листа з Долинського РВ за підписом начальника відділення Танасійчука О.О. з приводу того, що за результатами перевірки за моїм повідомленням з приводу знищення меморіальної таблиці Роману Шухевичу на Скелях Довбуша прийнято рішення про відмову в порушенні кримінальної справи. Натомість жодних даних про дату прийняття такого рішення, статтю Кримінального кодексу, по якій відмовлено в порушенні кримінальної справи, у повідомленні не йдеться. Також хочу зазначити, що я у своєму зверненні зазначав, що таблицю знищили, а не пошкодили чи вона «пропала».

Крім того, заяву про знищення таблиці я скерував в Долинський РВ ще 20.10.2010 року, однак рішення по справі, судачи з відміткою на листі з Долинського РВ, прийнято 19.11.2010 року, тобто фактично через 1 місяць (коли згідно ст. 97 КПК України таке рішення приймається в строк не більше 10 днів).

Згідно вимог ст. 99 КПК України при відсутності підстав до порушення кримінальної справи прокурор, слідчий, орган дізнання, або суддя своєю постановою відмовляють у порушенні кримінальної справи, про що повідомляють заінтересованих осіб, підприємства, установи, організації.

Вимогами ст. 99-1 КПК України передбаченого, що постановою слідчого і органу дізнання про відмову в порушенні кримінальної справи може бути оскаржено особою, інтересів якої вона стосується, або її представником протягом 7 днів з дня одержання копії постанови.

Таким чином, із змісту ст. 99, ст. 99-1 КПК України слідує, що прокурор, слідчий, орган дізнання, або суддя прийнявши рішення про відмову в порушенні кримінальної справи зобов'язані про прийняте рішення про відмову в порушенні кримінальної справи повідомити заінтересованих осіб та скерувати їм копію такої постанови, в тому числі для належної реалізації права заінтересованих осіб на її оскарження.

Хочу додати, що постанови про відмову в порушенні кримінальної справи з даного приводу я не отримував.

На підставі наведеного:

ПРОШУ

1. Перевірити законність прийняття Долинським РВ рішення про відмову в порушенні кримінальної справи по факту знищення меморіальної таблиці Р.Шухевичу на Скелях Довбуша і за наявності підстав – скерувати, як вказано.
2. Порушити дисциплінарне провадження стосовно особи, яка провела перевірку за моїм зверненням та порушила норми кримінально-процесуального права.
3. У зв'язку з тим, що я проживаю в іншій області і не маю змоги з'явитись в Долинський РВ, прошу зобов'язати Долинський РВ надіслати мені поштою постанову про відмову в порушенні кримінальної справи по факту знищення меморіальної таблиці Р.Шухевичу на Скелях Довбуша в жовтні 2010 року.

Додатки: копія відповіді Долинського РВ, оригінал поштового конверта.

З повагою:
А. Котлярчук 09.12.2010 року

■ Заява ст. пл. скоба А. Котлярчука до прокуратури у справі пам'ятної таблиці

Фото А. Котлярчука

■ Пам'ятний знак до його знищення вандалами

Фото М. Грищука

■ Місце, де висіла таблиця

Фото М. Грищука

■ Все, що залишилось від історичної пам'яті (металева хрестовина — основа таблиці)

культурної спадщини Івано-Франківської обласної держадміністрації, що посвячував її місцевий парох, — несуттєво: місцева влада повідомлена не була, таблиця не занесена до переліку нерухомих пам'яток України місцевого та національного значення. Отож, спочатку начальник Долинського районного відділення міліції відмовив у відкритті кримінальної справи (за відсутністю складу злочину), але після оскарження цього рішення в прокуратурі справу переглянули. 18 січня 2011 року від старшого лейтенанта міліції Романишина О.С. надійшла розгорнута відповідь. Окрім цитат із нашої заяви відповідь містить інформацію від опитаних свідків: Максима Грищука і Сергія Федірка. Максим не додав нічого нового до своєї попередньої розповіді, натомість Сергій Федірко, як стверджується в тексті, повідомив, що «разом зі своїм знайомим зранку 17.10.10 пішли до вогнища, що розташоване під скелею «Одинець», щоб розігріти сніданок, і теж виявили залишки від пам'ятної таблиці, яка знаходилась у вогнищі». Таблиця у вогнищі знайшлась доволі просто: кріплення, мовляв, послабилися, звечора був сильний вітер з дощем, отже, таблиця «відстала від скелі» і вночі «впала в вогнище, яке розташоване безпосередньо під даною таблицею». На підставі цих даних ст. лейтенант міліції Романишин О.С. зробив висновок, що таблицю не зривали, вона впала у ватру сама: «мають місце обставини фізичного відокремлення меморіальної дошки від скелі, до якої вона була прикріплена, під факторами дії природного середовища: атмосферних опадів та вітру, яким вона піддавалась тривалий час, з часу її встановлення».

Окрім цілковитої неграмотності і відвертого небажання займатися справами, якщо є для того бюрократичні «відмазки», у своїй відповіді міліція виявила доволі тривожні факти. Адже, як бачимо, в лісах Українських Карпат існують якісь стаціонарні вогнища (вічні ватри?), які горять собі днями і ночами, без нагляду живих людей, незважаючи на жоден дощ, туман чи сніг. Якщо в жовтні це вогнище намагалось поглинути пам'ятний знак Романові Шухевичу, то не виключено, що другим разом (а надто — коли буде сухіше) воно з'їсть букві ліси на Бубнищі — все-таки дерево для вогню смачніше, ніж якісь там полімерні волокна... І як в такій ситуації спокійно сплять працівники Болехівського лісового господарства?

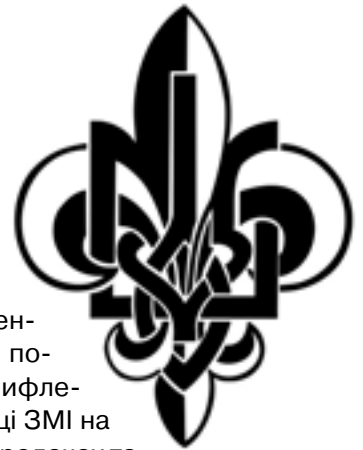
Ми не маємо підстав звинувачувати в акті вандалізму тих чи інших осіб — волею української міліції вони нам лишаться невідомими. Але зневага імени національного героя Романа Шухевича, наруга над лілеєю з тризубом лишаться на совісті тих, хто вчинив злочин, і тих, хто злочинців покриває.

ст. пл. Ольга Свідзинська

ст. пл. Тарас Зень, ЧОК

Рейтинг найбільших інформаційних приводів Пласту у 2010 році

За останній рік діяльність Пласту все частіше почали висвітлювати у центральних та регіональних засобах масової інформації, що є однозначним позитивом. Якщо минулих років основних інформприводів у році було 2-3 (Вифлеємський Вогонь Миру, крайові табори, рідше — День Пласту), то у 2010 році ЗМІ на згадку не скупилися. Часта поява пластунів у телевізійних сюжетах, радіопередачах та на шпальтах друкованих і електронних видань не тільки висвітлює нашу діяльність, а й посилює впізнаність організації, додає розголосу. А це своєю чергою має стати певною рекламою Пласту та зацікавити батьків та дітей нашою організацією.

Найпринциповішим для PR-служби Пласту на сьогоднішній день є те, щоб згадки про нашу діяльність найчастіше з'являлись саме на центральних телеканалах. Як показують рейтинги моніторингу медіа, найвпливовішим засобом інформації в Україні ще й досі залишається телебачення, на відмінну від багатьох західних країн, де Інтернет давно вже витіснив впливовість телебачення. Потрапляння Пласту на телебачення має бути засадничим у роботі зі ЗМІ, адже відео-сюжет діє як на зорове, так і на слухове сприйняття. Тобто ймовірність ефективного сприйняття, на відміну від статті в газеті чи новини на радіо, вища у два рази.

Важливим моментом є не тільки поява великої кількості сюжетів про Пласт у випусках новин, а й те, яку інформацію вони подають. Новинний матеріал мав би формувати позитивний імідж організації.

До вашої уваги PR-службою Пласту було відібрано сім інформаційних (позитивних та негативних) приводів організації, що найширше фігурували у центральних ЗМІ за останній рік. Рейтинг був складений на основі кількості згадок у медіа, які чи не щоденно моніторились прес-службою організації.

Фото М. Мацюка

1 місце — Вифлеємський Вогонь Миру

Кількість згадок у ЗМІ: 573, з них відео-сюжетів — 37

Ця акція вже традиційно стала найбільшим пластовим інформаційним приводом. Щороку вона набирає обертів та все більше привертає увагу телеканалів. Акція 2010 — 2011 року (більшість статей було опубліковано саме 2010) зібрала рекордну кількість згадок у медіа, адже до висвітлення її у центральних ЗМІ доклали сили чи не всі прес-секретарі осередків організації. Варто зазначити, що завдяки речнику Пласту Михайлові Дяківу, передача Вогню у столиці була, чи не вперше, широко висвітлена через телебачення. Попередніх років у ефірах частіше фігурували відео з поширення Вогню на західних теренах України. Проривом можна вважати появу на центральних телеканалах першого рекламного відео-ролика акції, створеного за сприяння пл. сен. Олега Климчука, ЧК. Щоправда, як соціальна реклама цей відео-ролик транслювався не надто часто.

■ Ольга Дякун дає коментар ЗМІ під час передачі Вогню військовослужбовцям

Нові форми проведення акції, такі як урочиста передача Вогню польською стороною на кордоні,

веломарафон до столиці, підняття Вогню на Говерлу, передача Вогню військовій частині, додають їй бонусів у плані інформування громадськості. Проте в майбутньому організаторам доведеться добре помудрувати, щоб не втратити такої уваги від ЗМІ, адже для «підтримки тону» варто щороку вигадувати нові позитивні «фішки», які б зацікавлювали редакторів центральних телеканалів.

2 місце — інформація щодо покарань в організації

Кількість віднайдених згадок у ЗМІ: близько 200, з них жодного відео-сюжету

Початком цієї інформаційної хвилі стала публікація щоденної світської газети «Сегодня» від 25 листопада під назвою «Пластунов штрафують за русское слово на 10 присяданий». Автором статті є Александра Марченко. У матеріалі йдеться про те, що пластові виховники практикують фізичні покарання дітей за вживання російської мови; як приклад наведено один з випадків нібито застосування такого покарання на новацькому таборі. Газета не раз оприлюднювала на своїх шпальтах статті з критичними відгуками про діяльність Пласту, часто описані факти були відверто неправдивими. Один із них — це велика стаття скандально відомого Олесь Бузини під назвою «Истории от Олесь Бузини. Наследие "Лісових чортів" — к 70-летию раскола в ОУН». Матеріал щодо покарань в організації через свою провокативність одразу отримав розголос, його копіювали інші впливові інтернет-ЗМІ, зокрема «Корреспондент», «ТСН» тощо. Інформація стала все більше викривлятися, її почали масово коментувати відвідувачі сторінок, розміщувати у приватних блогах. Не погребували можливістю публічно прокоментувати подію та зайвий раз з'явитись у медіа й українські політики. Ввечері того ж дня ситуацію прокоментувала одна з лідерів ВО «Свобода» Ірина Фаріон, наступного ж дня критично на подію відреагував нардеп від «Партії регіонів» Вадим Колісниченко. Другою хвилею інформаційного потоку стало оприлюднення прес-службою Пласту офіційної відповіді організації. Це, окрім пояснень та заперечень, знову привернуло увагу інтернет-аудиторії до питання покарань в Пласті. Відкритий лист, часто з коментарями підтримки Пласту, опублікували в українських медіа. Натомість протилежно відреагували російські ЗМІ: про «страшні покарання» там навіть розповідали у радіо-новинах.

СЕГОДНЯ
ЕЖЕДНЕВНАЯ УКРАИНСКАЯ ГАЗЕТА

Фото О. Бугнака

■ Журналісти знімають процес збирання складанки

3 місце — акція «Вчимо історію разом!»

Кількість віднайдених згадок у ЗМІ: 117, з них відео-сюжетів — 14

Велику гру-складанку, яку в травні вперше пластуни склали на бруківці в Івано-Франківську, показали того ж дня в ефірі вечірніх новин. Цікавинкою для журналістів стала величина складанки (18 квадратних метрів) та зображення на ній вояків українських армій різних часів. Знаменно й те, що участь в акції брали Юрій Андрухович, Тарас Прохасько, представники гуртів «Гринджоли», «Фліт», «Хвилю тримай», «Перкалаба» та «Кораллі». Гра «Вчимо історію разом!» почала «мандрувати» по містах, де діє Пласт, та була широко висвітлена і в регіональних ЗМІ. Захід не тільки поширив інформацію про організацію, а й мобілізував осередки, дав змогу пластунам повчитися проводити зовнішні заходи та

успішно співпрацювати з журналістами. Деякі центральні канали, наприклад, «1+1», двічі в ефірі новин продемонстрували перебіг акції. Гра-складанка далі мандрує Україною, хоч з кожним містом інформації про неї подається все менше. Ефективність та успішність гри-складанки «Вчимо історію разом!» підтверджується тим, що за півроку після її появи подібний захід ініціювала PR-служба партії «Фронт змін». Представники цієї політсили в День Злуки символічно склали Україну.

4 місце — всеукраїнська акція «Вишита Україна»

Кількість віднайдених згадок у ЗМІ: 84, з них відео-сюжетів — 9

Всеукраїнська пересувна акція «Вишита Україна», що була зорганізована PR-відділом Пласту восени, посідає почесне 4 місце у нашому рейтингу. Завданням заходу є популяризація українських національних строїв серед пересічних мешканців українських міст. «Вишита Україна» є виключно об'єднавчою та позитивною акцією. Початок акції мав відбутись у столиці, проте через певні незаплановані організаційні моменти все розпочалось з Івано-Франківська. Кожен охочий міг сфотографуватися у вбранні будь-якого етнічного регіону, просунувши обличчя в отвір банерів, на яких були зображені постаті у костюмах. Підсилила увагу ЗМІ участь у «Вишитій Україні» не тільки пластунів, а й відомих спортивних та мистецьких діячів. Адже хто не захоче, щоб його сфотографував олімпійський чемпіон Роман Вірастюк чи соліст «Перкалаби» Федот. Приємним

Фото А. Шустекевича

■ Спортсмен Роман Вірастюк дає коментар під час акції «Вишита Україна»

було те, що більшість центральних телеканалів показали сюжети у новинах саме у найбільш сприятливий час (прайм-тайм).

Попри великі об'єми та важкість у складанні конструкцій, «Вишита Україна» продовжує мандрувати пластовими осередками, мобілізуючи пластунів та навчаючи праці з громадою. Оскільки пересувний захід розпочався пізньої осені, його інформаційний потенціал ще не вичерпаний. Тож з весни слід чекати наступну порцію згадок у ЗМІ.

Фото Р. Пужаківського

■ Комендант СВТ Ростислав Аркадьєв дає коментар «Новому каналу»

5 місце — крайові пластові табори

Кількість віднайдених згадок у ЗМІ: 51, з них відео-сюжетів — 9

2010 року неабияку увагу телевізійників завоювали спеціалізаційні табори, які традиційно відбуваються в серпні. Організовано два одноденні прес-тури зі Львова та Івано-Франківська (в цих областях відбувалося найбільше всеукраїнських таборів). Серпнева пора — це час відпусток, тоді журналісти самі шукають інформаційних приводів. Найбільшу увагу телевізійників привернули два табори: крайовий вишкільний табір «Скобиний лет» (в теленовинах показали складання вмілости «Три пера», себто перебування юнацтва у шелестах в лісі протягом трьох діб з трьома сірниками) і єдиний в Україні летунський табір «Чота Крилатих», який продемонстрував не менш насичені

кадри для відеокамер. Будемо сподіватись, що надалі цікавість меді до нашого таборування буде ширитись не тільки на заході країни, а й в центральній та східній Україні.

6 місце — знищення меморіальної таблиці Р. Шухевича на скелях Довбуша

Кількість віднайдених згадок у ЗМІ: близько 30, з них відео-сюжетів — 3

Шосту сходинку посідає не дуже приємний інформаційний привід. Про демонтаж невідомими вандалами меморіальної дошки Роману Шухевичу на Скелях Довбуша написало багато впливових ЗМІ. Пам'ятна дошка була важливою для організації, бо її встановили пластуни для пластуна. Шухевич-юнак (Шух) без будь-якого спорядження підкорив стрімку неприступну скелю, встановивши на ній жовто-блакитний прапор. Це була не перша спроба пошкодити меморіальну таблицю. Остаточне її розбиття і спалення стало приводом згадки у новинах «5 каналу», «СТБ» та ОТБ «Галичина».

Фото П. Задорожного

■ Урочисте відкриття меморіальної плити

7 місце — історико-краєзнавчий табір «Вирій 2010»

Кількість віднайдених згадок у ЗМІ: 20, з них відео-сюжетів — 1

Завершує нашу рейтингову сімку молодий, проте вже досить популярний та ба-

Фото П. Задорожного

■ Оператор «1+1» знімає роботу учасників табору «Вирій»

гатообіцяючий історико-краєзнавчий табір «Вирій». Особливістю таборування є те, що воно проходить на тій етнічній українській території, яка зараз належить Польщі. Там пластуни разом з добровольцями протягом двох тижнів відновлюють занедбані українські кладовища. Такий вид проведення вільного часу і зацікавив ЗМІ, адже не всі молоді люди наважаться проміняти відпочинок під час відпустки чи канікул на працю з відновлення цвинтаря.

Окрім згаданих вище інформаційних приводів Пласт ще досить часто згадувався у ЗМІ у зв'язку з святкуванням 98-ї річниці організації, відзначенням Дня Героїв, проведенням кампанії «Пам'ятай про Крути» та акції «Молодь пам'ятає Шухевича».

Судячи зі щоденного моніторингу, найактивнішими в роботі з пресою є станиці Тернопіль, Івано-Франківськ, Львів, Чернівці, Ужгород. Трохи слабше, проте не менш впевнено співпрацюють з мас-медія станиці Луцьк, Київ, Вінниця. З районними ЗМІ надзвичайно переконливо працюють станиці Здовбиця, Білгород-Дністровський, Самбір та Трускавець.

Все ж мусимо пам'ятати, що наша присутність у медія як така не є головною — засадничою повинна залишатись тільки наша праця. Якщо ж ми працюємо, то нашу роботу побачать!

150000 гривень на фонд «Літопису рідної землі»

«Літопис рідної землі» — це всеукраїнський виховний пластовий табір для дітей 7—11 років (новаків). Завдання табору — прищепити любов дітей до української історії та культури. Протягом табору діти в ігровій формі знайомляться з основними періодами історії України та видатними особистостями, а також українськими звичаями і традиціями. Табір побудований на основі методики відомого українського педагога Теодозія Самотулки і включає в себе 3 основні періоди історії України — гра «Отрок / Бояривна» (княжі часи), «Джура / Гетьманівна» (козацькі часи) та «Звідун / Зв'язкова» (історія України ХХ століття до Незалежності України). Протягом останніх 6 років табір проводиться для 150 дітей з Києва, Рівненської, Луганської, Хмельницької та інших областей, — в основному діти з малих або новостворених пластових осередків, де організації не в змозі проводити табір самостійно.

Ціль акції

Створити «залізний» фонд всеукраїнського виховного табору для дітей 7—11 років «Літопис рідної землі» у розмірі 150000 грн.

Для чого?

Щоб мати щороку постійну суму, яка могла б покрити організаційні витрати виховників табору, а також дітей, що не в змозі оплатити повну вкладку за табір (напівсиріт, дітей з незаможних сімей та сільської місцевості).

Чому 150000, а не мільйон чи 15000 грн.?

Впродовж 2005—2010 років провід табору відчував брак коштів, в першу чергу на малозабезпечених дітей з малих осередків України та оплату за перебування виховників на таборі. Сума, якої бракує, відповідає приблизно 30000 грн. Ми розраховуємо отримувати річні відсотки від депозиту в рамках 25-30 тис. грн. для відшкодування видатків.

Що отримують меценати?

	Вкладка	Моментальний подарунок	Бонус «Назажди»
1.	1 – 300 грн.	Відзначка «Подяка за добрий вчинок для ЛРЗ»	—
2.	300 – 1000 грн.	Відзначка і акційне горнятко	—
3.	1000-10000 грн.	Відзначка і акційне горнятко	Привіт з табору Електронний фотоальбом Розсилка новин «Літопису»
4.	10000 грн. і більше	Відзначка і акційне горнятко	Членство в Опікунській Раді фонду Привіт з табору Електронний фотоальбом Розсилка новин «Літопису» Унікальний таборовий виріб, зроблений дітьми

А вже є щось?

Свій перший внесок здійснили пластуни і пластові родини станиці Київ:

- Сеньйор і тато Мирон Спольський — 1000 грн.
- ст. пл. Ольга Бондаренко — 1000 грн.
- ст. пл. Наталія Кияк — 1000 грн.
- Родина Шиприкевич — 1000 грн.
- ст. пл. Олег Кочерга — 500 грн.
- Рій «Фенікси» — 426 грн.
- Родини Совач, Стасів, Жижко, Дякович, Мацала, Лукасевич та інші
- Залишок табору 2010 року — 1800 грн.
- Кошти, зібрані під час Свята Миколая
- Новацький вертеп станиці Київ — 7414 грн.

Разом на рахунку станом на 20.01.2011: майже 20000 грн.

З запланованими коштами — 40000 грн.

Запрошення до участі у Фонді ЛРЗ

Фонд ЛРЗ планує зібрати всю суму, 150000 грн., до 31.05.2011 року. І ми плануємо свій бюджет. Якби Ви хотіли дати на Фонд певну суму і запланували зробити це, ви можете зголосити свій намір за допомогою таблички в інтернеті (докладніше — на сторінці www.plast.org.ua). Крім того, ми заохочуємо Вас запросити інших людей до праці.

А де можна прочитати щось більше про акцію і слідкувати, коли назбирається 150000 грн. (слідкувати за її перебігом)?

- на сторінці www.plast.org.ua,
- www.plast.net.ua,
- а також на Facebook групі «Літопис рідної землі» (найактивніша)

Чи можна перерахувати кошти на рахунок в банку?

Звичайно! На рахунок київського осередку або на рахунок керівника проекту:

Одержувач:

Місцевий осередок молодіжної організації «Пласт — Національна скаутська організація України» «Станиця Київ Пласту-НСОУ»

Р/р 26002210147179

АТ «Прокредит Банк», м. Київ

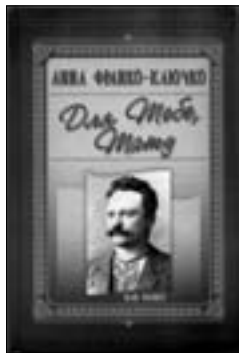
МФО 320984

КОД 26345110

Контактні особи:

Керівник проекту: Наталія Кияк, nkyuak@gmail.com, тел. 050-3836932

Заступник: Ольга Бондаренко, olga.o.bondarenko@gmail.com, тел. 097-9684179

Музей-архів Пластового руху рекомендує

Анна Франко-Ключко. Для тебе, тату. — Київ: Ярославів вал, 2010.

Книга представляє творчість Анни Франко (1892—1988), наймолодшої дочки Івана Франка, яка після другої світової війни мешкала в Канаді. Найцікавішими розділами для пластунів будуть спогади «Іван Франко та його родина» (вперше надруковані в Торонто 1956 р.) та «Як учив і виховував Іван Франко нас, своїх дітей» (1954). Окрім того, книга містить оповідання, есеї, нариси, статті і листи авторки.

Видання можна придбати в книгарнях в Україні; охочі можуть ознайомитися з книгою в бібліотеці Музею-архіву Пластового руху (звертатися за адресою museum@plast.org.ua).

Подяка Музею

Музей-архів Пластового руху висловлює щирю подяку усім, хто долучився до його створення і наповнення матеріалами, а також надав фінансову допомогу нашій діяльності.

За фінансову підтримку вдячні

- редакції журналу «Пластовий шлях»
- Головній Пластовій Булаві
- ТЗОВ «Журавлиний клич»

Кошти використано для оплати комунальних послуг підприємству «Нерухомість та майно» за утримання приміщення Музею по вул. Винниченка, 6.

Друже В'ячеславе!

У «Пластовому шляху» ч. 4 (164) 2010 р. в хроніці поширення Вифлеємського Вогню в Україні, с. 21, надруковано, що ВВМ поширено в Крим у 2008 році. Це неправильні дані. У Криму ВВМ передається від січня 2002 року.

ст. пл. Зінаїда Беланюк

Пластова творчість

Починаючи з 2008 року Борис Явір Іскра, старший пластун зі станиці Козова та куреня УСП «Передові», написав та видав 10 поетичних збірок. До них увійшли твори, завдяки яким Борис став переможцем літературного конкурсу мистецького змагу «Орлікіяда» 2008 року.

Першою ластівкою є збірка «Розмова з Вітром», яка містить філософські, патріотичні та ліричні вірші.

П'ять збірок увійшли до ліричної серії «Натхненний Сонцем Ясним»: «Натхненний Сонцем Ясним», «Тобі, Сонечко!..», «На добраніч, Сонце Ясне!..», «Замріяний у Сонце Ясне!..» та «У Твоєму промінні!..», у яких також є твори Софії Ясіновської (Тернопіль).

Чотири збірки увійшли до ліричної серії «З Весною в серці»: «Проліски», «Казки для Тебе», «Мовчки скажу» та «З Весною в серці», у яких також є твори Марти Дуди (Зимна Вода).

Поспілкуватись з автором і отримати збірки поезій можете за адресою:

Borys Javir <bisbogus@gmail.com>

ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ

Сокільська різдвяна картка 2011

Поступово стає традицією видавати сокільські вітальні картки з нагоди двох найвеличніших свят — Різдва та Воскресіння Христового. Не винятком став і цей рік: для привітання всіх приятелів оселі у різних пластових краях зі святом Різдва Христового видано вітальну картку. Ініціатором її видання став адміністратор Фонду «Сокола» пл. сен. О. Гаврилюк, ЧМ. Друковано листівку у США накладом 1200 примірників. Вона стала шостою листівкою у своїй серії.

Листівка розміром 99 x 110 мм є карткою-розгорткою. На першій сторінці розміщено різдвяний сюжет — Божу Матір з Новонародженим Ісусом. Перед ними у пошані клячуть на коліні пластун. Мати Божа зображена досить цікаво — в українському народному одязі. Кольори малюнка є приємними і тішать око.

Зображення створено в стилі українських вітальних листівок 50-их років ХХ століття. Його автором є пл. сен. Едвард Козак, ЧК (друк здійснено за дозволом родини).

На другій сторінці листівки розміщено напис:

*На Соколі в Карпатах
Ялиці своїм шумом
Співають дrevню колядку:
Застеляйте столи!
Покладіть колачі —
Син Божий народився!*

Дякуємо за Вашу прихильність!

Третя сторінка поміщує зображення ялинкової гілочки та свічки з текстом «Веселих Свят та щасливого Нового року бажає пластунство України».

Четверта сторіночка є уніфікованою для всіх Сокільських карток. Вона містить адресу Фонду «Сокола» для надсилання пожертв, контактні дані адміністратора Фонду «Сокола», посилання на мережеву сторінку оселі в Інтернеті. Також тут розміщено малюнок пташки-годувальниці з маленькими пташенятами у гнізді (автор Ярको Козак — син Едварда Козака).

Разом з вітальною карткою всі приятелі оселі отримають постанови 17-х Зборів КУПО (2009) про «Сокол» та заклик про підтримку оселі.

Андрій Чемеринський

Сіроманець-Філателіст

Пластові картки і конверти

(продовження)

49) Пластова поштівка-карточка з фотографією головного будинку на оселі «Вовча Тропа», а на зворотній стороні — печатка «Свято Юрія 1963 — за стрілецький звичай».

50) Конверта пластової станиці Рочестер, штат Нью-Йорк, США, 1965 року. Кашет роботи пл. сен. В. Пилишенка про VII Крайовий Пластовий З'їзд. Також пластова марка зі св. Юрієм та печатка станиці.

51) Листівка куреня УСП і УПС «Лісові Чорти» 1961 року, з гербом куреня, пластовими марками та іншими надруками.

52) Конверта 1964 року «Посвячення басейну» на пластовій оселі «Новий Сокіл» в Баффало, Нью-Йорк, США. Також дві печатки: станиці Баффало та на 35-ліття УПС.

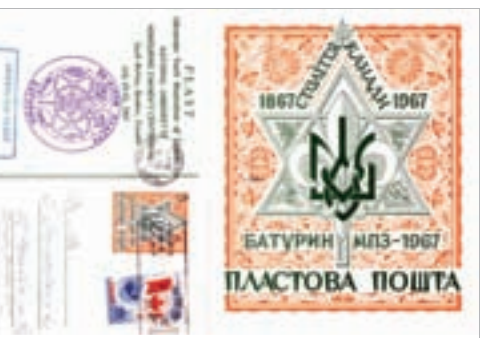
53) Поштівка 1965 року з табору куреня «Перші Стежі» — «Стежки Культури», з печаткою табору.

54) Середньої величини конверта 1968 року з гербом 27 куреня УПУ ім. Гетьмана Пилипа Орлика та з орнаментом, з Баффало, Н.Й.

55) Пластова листівка 1966 року фірми «Молоде Життя» з гербом табору «Стежки Культури» ч. 2, а також з «Вовчої Тропи», як і в 53).

56) Дволиста картка із «Национального Джемборі» на честь 100-ліття Канади (Квебек, Канада). На клапані відповідний герб. Надана із оселі Батурич, МПЗ — 1967, має подібну пластову марку та печатку. Друга печатка: Український Пласт, 1967, Джемборі молоді.

57) Довга конверта 1967 року з чотирма марками (Дрот, Сірий Лев, лілейка, марка), кашетом «Український Пласт» та двома печатками: IV Збори КУПО та Перша Сесія Другого Пластового Конгресу. Також наліплена одна з марок-писанок.

58) Мала конверта з кашетом «Батурич, МПЗ-1967, Століття Канади», а також дві різні марки з тим самим гербом і написом «Пластова пошта», перебиті круглою печаткою із написом «55-ліття Пласту». Із провінції Квебек, 1967.

(Далі буде)

В наступному числі читайте:

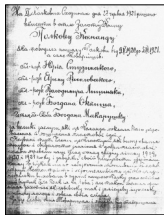
Оксана Яцюк

Дещо нове і незабутнє
для пластуна

Петро Содоль

Золота Книга першого
пластового полку

Анатолій Свідзинський

Чи маємо ми думати та
діяти заради майбуття
людства?

Микола Гнатів,

Богдан Іваницький

Пам'яті Героя України

Федь Фуярка

Табір «Атлантик»

Головний байкер
з Пласту

Оксана Тарнавська

Історія Пласту
в Майнц-Кастель

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ PLASTOVY SHLIAKH

ч. 1 (165) 2011

Реєстраційне свідоцтво KB №2821 від 12.12.1996

Виходить щоквартально

Редакція

Головний редактор

пл. сен. Любомир Онишкевич

Співредактор

пл. сен. Лариса Онишкевич

Технічний редактор

пл. сен. В'ячеслав Стебницький

Мовний редактор

ст. пл. Ольга Свідзинська

Члени редакції

пл. сен. Сергій Летенко

пл. сен. Юрко Леськів

Адміністратор

пл. сен. Юрій Слюсарчук

Адміністратор в Україні

пл. сен. В'ячеслав Стебницький

Коректор

ст. пл. Ольга Свідзинська

Дизайн

пл. сен. В'ячеслав Стебницький

Верстка

пл. сен. Юрко Гарматій

Адреси для листів

в діаспорі

L. Onyshkevych

5842 Wyndham Circle N., # 105

Columbia, MD 21044

410-740-1323

e-mail: onyshlub@aol.com

в Україні

В'ячеслав Стебницький

а/с 65 Львів, 79000

тел. 050 501 3573

e-mail: vmsteb@gmail.com

Адреси адміністрації

в діаспорі

Plastovy Shliakh P.O.Box 303,

Southfields, New York, 10975-0303, USA

(845) 782-0977; yurko@frontiernet.net

в Україні

Пластовий шлях

а/с 65, Львів, 79066, Україна

vmsteb@gmail.com

© Видає Головна Пластова Булава,
відповідальний пл. сен. Любомир Онишкевич

© Пластове видництво в Україні

© «Пластовий шлях»

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

На сторінці 2 використано фотографії з архіву Івана Дитюка, Богдана Підгайного, Олега Іванусіва.

На першій сторінці обкладинки: О. Тисовський на мандрівці з пластунами, 1920-і рр. Фото з архіву журналу «Пластовий шлях».

На останній сторінці обкладинки фото В'ячеслава Стебницького.

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конче є офіційною позицією організації Пласт.

Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими.

Використання матеріалів, в тому числі ілюстрацій, дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».